

Uvodnik

Danijel Devetak

Obljuba ali grožnja?

Ko smo pred našim najlepšim nacionalnim praznikom, se nam samo od sebe postavlja vprašanje, kakšna je naša kultura oz. kultura, v kateri nam je dano živeti. Psihoanalist in filozof Miguel Benasayag ter profesor psihiatrije Gérard Schmit sta pred nekaj leti prišla do spoznanja, da v zahodnem svetu živimo v dobi "žalostnih strasti". Sodobno družbo označuje splošno razširjena žalost, povezana z občutkom trajne negotovosti in nemoči, začasnosti in nemira zaradi pomanjkanja smisla. To ni kriza, ki bi prizadevala posameznike, temveč se v njih le odseva stanje duha, ki preveča družbo. V čem pa je ta kriza? Strokovnjaka trdita, da je njen vzrok spremenjeni predznak, ki ga dajemo pojmu prihodnosti. Čas, ki je pred nami, ni več obljava in odprto obzorje, ampak prava "grožnja". Psiha, ki je vsa sključena in obrnjena zgolj v preteklost, je potrta; če je povsem osredotočena na sedanjost, lahko postane maniakalna; samo če je odprta prihodnosti, je zdrava. Ko prihodnost "zapre vrata", se je najhujše že zgodilo, želja po novem usahne, upanje je izpraznjeno, ljudje so demotivirani, življenjska energija doživlja pravo implozijo. Omenjena avtorja posrečene knjige trdita, da se je vse to začelo s smrtjo Boga oz. s trenutkom, ko je človek odredil Njegovo smrt. Po njej so - v laični obliki - povzele optimistično vizijo zgodovine znanost, utopija in revolucija. Samo napredek lahko prinaša odrešenje! Ta vizija pa se je v zadnjih letih neusmiljeno skrhal; Bog je torej umrl, njegove tri potomke pa niso držale obljube: onesnaženje na vseh ravneh, družbena neenakost, ekonomske katastrofe, eksplozije nasilja, nove oblike nestrpnosti, zakoreninjenost egoizma, vojna kot edina pot iskanja miru itd. so povzročili, da se je prihodnost prelevila iz pozitivne vizije judovsko-krščanske tradicije v skrajno negativno in črnogledno vizijo časa, ki je talec naključja brez smeri. In prihodnost ni več svetla obljava, temveč grozeča pošast. Gre za krizo, ki je razkrojila temelje zahodne omike. Nihče se ne odpravi k psihiatru in potoji, da "trpi zaradi zgodovinske krize"; in vendar so mladi vedno bolj malodušni, brezvoljni se zaklepajo v svoje sobe in se s slušalkami na ušesih zatekajo v virtualni svet, okno nerealnosti, kjer iščejo to, kar se jim v realnem svetu zdi nemogoče, nedosegljivo. Malo sreče... Stik z vrstnikom prepogosto postane spor in se izrodi v nasilje. Ki rodi drugo nasilje. Pomanjkanje prihodnosti kot obljube v odrasčajočem človeku zaustavlja želje v sedanjosti. Če kdo še stremi po čem, to počenja iz koristljubja in žeje po preživetju, ne pa iz hotenja po družbeni integraciji, novih spoznanjih v prid bližnjemu, vlaganju v načrte, ki bi bili povezani z najglobljo željo, z željo po življenju.

In vendar "žalostne strasti" niso edina stvarnost, ampak le ena izmed njenih interpretacij. Kljub vsem nedoslednostim, ki jih je življenje polno, v realnosti lahko še vedno najdemo znamenja upanja, če se le ne pustimo omrežiti negotovosti, če svoje energije raje preusmerimo v tkanje - ne virtualnih, ampak konkretnih - človeških vezi, v solidarnost. Ko spoznamo, da se svet ne vrti nujno okrog nas, temveč da je prava os "drugi", "bližnji", lahko najdemo ključ za izhod iz "grožnje". In spoznali bomo, da je življenje lepo, ko rojeva življenje, da je lepo biti člani skupnosti, v kateri nam je dano živeti, da je jezik, ki smo ga pili v materinem naročju, najdragocenejši, da je kultura, ki se rojeva iz spoštljivega odnosa z "drugim", najzlahtnejša, saj vre na dan iz srečanja src, ne pa iz "površinske in banalne" sodobne kulture (tako Benedikt XVI. 28. januarja), hčere relativizma in subjektivizma.

Zato zapustimo svoje izolirane enklave, v katere nas potiskajo zapeljive sirene individualizma, in se odprimo svetu, pa se nam bo prihodnost - in z njo kultura - prikazala kot svetla obljava!

Foto IG

Devin / Seja Sveta SSO

Vodstvo organizacije potrebuje trdno bazo

"Res je, da imamo pred očmi težave, ki pretijo naši narodni skupnosti; a v skrbi za ohranitev slovenstva na naših tleh ne smemo zamujati niti minute".

S temi besedami je deželni predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka sklenil zasedanje Sveta SSO, ki je bil na sedežu devinskih zborov v petek, 29. januarja. Na skupščini, ki jo je vodila predsednica Sveta, prof. Lojzka Bratuž, so bili prisotni predstavniki članic krovne organizacije, ki so s svojimi pogledi dopolnili mnenja predsednika Štoka glede kočljivih vprašanj naše narodne skupnosti, mestoma pa je prišlo iz občinstva tudi do nasprotovanja glede nekaterih strateških smernic vodstva SSO.

Če pa gremo po vrsti, je Drago Štoka uvodoma strnil svoje poročilo v pet točk: pred tem pa je predsednik izrazil željo po čim večjem sodelovanju članic krovne organizacije: apeliral je namreč na prizadevnost baze, naj s svojimi pogledi dopolnjuje delovanje vodstva.

Prvič: SSG

"Vtis, ki ga je javnost v zadnjih mesecih imela, je bil namreč ta, da se krovni organizaciji posvečata le reševanju krize Slovenskega stalnega gledališča, kot da bi članice naših organizacij ne imele svojih problemov. V določeni meri je bilo namreč res, ker je SSG pomemben kulturni dejavnik v naši skupnosti in veliko vneme sva s Pavšičem vložila v to, da ga ne bi dokončno izgubili", je pristavil Štoka, ki je nato obnovil dogajanja v zvezi s težavami SSG od lanskega poletja dalje. Kljub temu da je SSG ob prizadevnosti vseh dotičnih dejavnikov (krovnih organizacij in zlasti nekdanjega državnega komisarja, prefekta Giovannija Balsama ter javnih uprav) in na podlagi upravljanja izrednih upraviteljev Berdona in Marchesija mukotrpno končno začel novo sezono, je predsednik Štoka priznal, da "žalostne pravljice" gledališča še ni končal, kot bi pač morala. Izredni upravitelj Andrej Berdon nam je zagotovil, da se bo junija ponovila podobna zgodba kot lani: dejal nam je, da je gledališče pač vajeno takega načina delovanja, ki presega njegov sedanjí budget v višini 1,7 milijona evrov! Upali smo, da smo položaj SSG rešili

enkrat za vselej, trpko pa smo odkrili, da ni tako", je jezno in razočarano dejal Štoka, ki je svaril pred dejstvom, da se bodo pogajanja v primeru ponovne krize odvijala v čisto drugačnem vzdušju: "V reševanje SSG bomo vsi vložili občutno manj elana kot lani", ker je pač mera presegla mejo. "Če naše skupne ustanove ne bodo v času krize začele varčevati, bo položaj res nevzdržen. To mora biti jasno predvsem pri SSG-ju, zlasti zaradi vneme, ki jo je manjšina vložila v reševanje njegove lanske krize; drugače bo obstoj gledališča tokrat res pod vprašanjem".

Drugič: skupna Prešernova proslava

Z razliko od prejšnjih let bo tokrat manjšina praznovala Dan slovenske kulture z eno samo Prešernovo proslavo, ki bo potekala v Tržiču v režiji Studio Art. To izbiro so narekovale neugodne finančne okoliščine: če se bodo te v prihodnje izboljša-

le, se bo naša skupnost lahko povrnila k nekdanjemu vzorcu. Letošnja novost predvideva uvedbo proglasitve manjšinskih Prešernovih nagradencev: ene nagrade bo deležna zaslužna oseba ali organizacija, ki je s svojim delom ovrednotila slovensko prisotnost v Italiji, drugo pa bo prejela osebnost za svoje življenjsko delo.

Tretjič: evroprojekti

Drago Štoka se je pohvalno izrazil glede evroprojekta Jezik, na podlagi katerega bi lahko koristili znesek v višini 3 milijonov evrov: s to vsoto bi lahko financirali gradnjo večnamenskega centra v Benečiji. Projekt, ki ga ob sodelovanju Maurizia Tremula in Suzane Pertot vodi Ivo Korva, je bil deležen tudi pohvale v evropskih krogih, žal pa se je stvar za zdaj zaustavila zaradi ugovaranja dežel Veneto in Emilija Romagna, ki upata, da bo iz načrta iztržili nekaj zase.

/str. 3
Igor Gregori

Zajadraj, zapluj!

OSREDNJA PREŠERNOVA PROSLAVA SLOVENCEV V ITALIJI

Občinsko gledališče v Tržiču

6. februar 2010 ob 20. uri, v izvedbi Studio Art

Vabila so na razpolago v Tržaški knjigarni v Trstu,
v Katoliški knjigarni v Gorici ter na sedežu društva Trinko v Čedadu.

SLOVENSKA KULTURNO-GOSPODARSKA ZVEZA
UNIONE CULTURALE ECONOMICA SLOVENA

Svet Slovenskih organizacij
Confederazione organizzatori slovene

Društvo Slovensko gledališče
Glasbena Matica
Inštitut za slovensko kulturo

Kulturni center Lojze Bratuž
Kulturni dom Gorica
SCGV Emil Komeč

SKSRD Tržič
Slovenska prosveta Trst
Slovensko stalno gledališče

Zveza slovenske katoliške prosvete
Zveza slovenskih kulturnih društev

O uporabi slovenščine v sodstvu in javni upravi Predstavitev zelo uporabnega priročnika

V torek, 26. februarja, sta Krožek Anton Gregorčič in SKRD Jadro iz Trziča

katerega je uporaba slovenskega jezika še dodatno določena. Pri svojem izvajanju se je odvet-

sodstvu in javni upravi. Tukaj je precejšnja razlika, saj v sodstvu uporaba slovenščine ne predstavlja problema, in kdorkoli zaprosi zanj, je tega deležen. Popolnoma različno je v javni upravi, kjer vlada velika luknja in smo še zelo daleč od tega, kar je zapisano v državnem zakonu 38/2001. Velike težave pri izvajanju zakonskih določil pa ne dajejo upanja, da bi bilo v bližnji prihodnosti kaj bolje.

V svojem izvajanju je Terpin posegel z zanimivim predlogom za ustanovitev neke vrste pravne službe ali okenca, ki bi nudilo Slovencem pomoč pri uveljavljanju pravic, še posebno kar se tiče uporabe slovenščine. Težko je namreč pričakovati, da bodo razne pravice glede rabe slovenščine

uveljavljali posamezniki na lastno roko, pa čeprav imamo pri tem nekaj lepih primerov, kjer najbolj izstopa uveljavitev pravice do slovenske oblike zapisa priimka Ivica Švab iz Trsta. Ne nazadnje pa bi lahko taka služba pripomogla k množičnim pobudam za uveljavitev uporabe slovenščine, kjer bi nudila navodila glede ravnanja oz. pripravljala primerne modele. V nadaljevanju večera se je razvil pogovor, v katerega sta posegla Rudi Pavšič, ki je poudaril potrebo po večji informiranosti glede uporabe slovenščine, za kar so pristojni v prvi vrsti mediji, in Jurij Paljk, ki je poudaril, kako je Novi glas redno objavljall vse primere vrnitve priimka v izvirno slovensko obliko. Žal je v zadnjih dveh letih takih primerov zelo malo.

JČ

priredila predstavitev 3. dopolnjenega priročnika o uporabi slovenščine v sodstvu in javni upravi. Pri predstavitvi so sodelovali še Galerija Ars, Svet slovenskih organizacij in Svetovni slovenski kongres-Konferenca za Italijo. Predstavitev je potekala v prostorih Galerije Ars nad Katoliško knjigarno v Gorici. Po začetnih pozdravih je za kratek uvod v zgodovino publikacije poskrbel Karlo Mucci, predsednik SKRD Jadro iz Ronk, ki je nato predal besedo odvetniku Renzu Frandoliču. Prav on namreč nosi glavne zasluge za nastanek in dopolnitev zadnje izdaje tega priročnika, saj je poskrbel za potrebo gradivo, ki ga sestavljajo sodni akti, po katerih je bila uporaba slovenščine utemeljena. Dopolnitev zadeva še državni zakon 38/2001 za zaščito Slovencev v FJK, na podlagi

nik Frandolič najprej zaustavil pri prejšnjih dveh izdajah priročnika, nato pa se navezal na prizadevanje prof. Sama Pahorja, ki je bilo ključnega pomena za nekatere sodne akte, na podlagi katerih je sodišče določilo utemeljenost zahtev po uporabi slovenščine tako pri sodnih obravnavah kot pri dopisovanju z javnimi upravami. Tretji poseg je pripadal odvetniku in deželnemu tajniku SSK Damijanu Terpinu, ki je pohvalil delo SKRD Jadro pri urejanju priročnika in ugotovil, kako taka publikacija nastaja prav na robu slovenskega narodnega ozemlja. Samo delo pa je tudi pripomoglo, da je v občini Ronke, kjer je sedež društva, uveljavljena zgledna dvojezičnost pri cestnih oznakah. V nadaljevanju je Terpin orisal stanje uporabe slovenskega jezika v

Smrt večletnega predsednika FJK Adriano Biasutti se je poslovil

Pred kratkim je v Vidmu umrl večletni predsednik Furlanije Julijske krajine in prvak furlanske Krščanske demokracije Adriano Biasutti. Imel je 69 let. Doma je bil iz kraja Palazzolo dello Stella v spodnji Furlaniji. Biasutti je globoko zaznamoval deželno politiko zlasti v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Deloval je v vrstah Krščanske demokracije, katere je bil več let tudi deželni tajnik. Leta 1976 je strahoten potres opu-

velike zasluge za obnovo močno prizadete dežele. Po Comelliju je vodstvo deželne vlade prevzel mnogo mlajši Adriano Biasutti, ki je verjetno še bolj pragmatično vodil takratno politiko. Deželni predsednik je bil kar pet mandatnih dob. Sredi devetdesetih let je bil izvoljen za poslanca v rimski parlament. Nato je bil obtožen korupcije in tudi obsojen. Kasneje se je približal sredinskemu gibanju Forza Italia, aktivno politiko pa je opustil. Biasutti je v času osamosvojitve

stošil velik del Furlanije. Takrat je bil predsednik deželne odbora demokristjan Antonio Comelli, ki ima

podprl Slovenijo in to z razliko od socialističnega voditelja De Michelisa, ki bi hotel ohraniti Jugoslavijo.

Kako pa je pokojni politik gledal na Slovence v naši deželi? Ne pozabimo, da je bila stranka Slovenska skupnost v tistem času del deželne vladne večine šestih strank. To so bili demokristjani, socialisti, socialni demokrati, republikanci, liberalci in seveda Slovenska skupnost. Vodilno vlogo v tej koaliciji sta gotovo imela on in socialist De Carli. Sam sem se v tistem času kot deželni tajnik SSK udeleževal vseh srečanj in pogajanj deželne večine. Večkrat sem imel z njim tudi dvostranska srečanja. Biasutti je sicer upošteval predloge slovenske stranke, ni pa bilo mogoče doseči, da bi takratni naš deželni svetovalec Drago Štoka vstopil v deželni odbor ali pa postal podpredsednik deželne vlade. Pokojni furlanski politik je bil močna in značajna osebnost in je z odlično roko vodil deželno politiko. Njegova politična vloga je bila vsekakor in vsehskoz pozitivna.

Andrej Bratuž

Pričakovanja italijanske Cerkve

Italija potrebuje novo generacijo politikov

Po zlomu fašistične diktature in po koncu vojne je v Italiji prišla na površje v glavnem mlajša generacija politikov, ki so se čutili poklicani, da predstavljajo kulturne in politične interese katoliško usmerjenih ljudi, ki, potem ko je fašizem ukinil stranke, niso mogli politično nastopati. Posledica tega je bila, da si je monopol nad javnim političnim življenjem prisvojila stranka fašističnega režima. Takšen razvoj je posredno omogočila ureditev odnosov med italijansko državo in katoliško Cerkvijo tako na mednarodni kot na notranjepolitični ravni, do katere je, kot znano, prišlo s podpisom Lateranskih dogovorov 11. februarja 1929. Dejanska posledica teh sporazumov je bila, kljub prizadevanju načela o slobodnem delovanju katoliških organizacij, da je fašistični režim začel postopoma omejevati delovanje omenjenih organizacij pod cerkvenim pokroviteljstvom, ker je kot totalitarni sistem hotel imeti izključen nadzor nad vsemi mladinskimi in drugimi organizacijami civilne družbe. Cerkvi je tako ostala le Katoliška akcija za pomoč laikov predvsem na pastoralnem področju.

Druga posledica omenjenega razvoja je bila ta, da so tudi katoliško usmerjene italijanske mase samodejno začele podpirati notranjo in zunanjo politiko fašističnega režima, ker jih nihče ni smel več drugače politično usmerjati. Cerkvi je kot edina kulturno-izobraževalna ustanova ostala Katoliška univerza v Milanu, na katere je lahko lepo številno mladih imelo možnost ne samo se izobraževati, temveč tudi vzgajati in oblikovati svoj svetovni nazor po smernicah katoliške etike in socialnega nauka Cerkve. Iz vrst teh generacij so izšli številni politični in socialni delavci, ki so začeli vstopati v javno življenje po razpadu fašizma v odporniškem gibanju in še posebno po obnovitvi demokratične ureditve po končani vojni. Tako so prevzeli važna mesta v

vladi, parlamentu, državni upravi in drugih javnopravnih ustanovah. Nova Krščanskodemokratska stranka se je s svojimi programskimi vsebinami enakopravno udeleževala parlamentarnih in upravnih volitev, na katerih je dosegla pomemben volilni konsenz, na osnovi katerega je bila potem desetletja kot vodilna stranka močno soudeležena pri upravljanju javnih zadev od občin, pokrajin, dežel in države same.

Cerkvena hierarhija je imela vedno znaten vpliv na Krščansko demokracijo, še posebno v obdobju

litične stranke na levi in do izginotja drugih manjših političnih strank.

Tako je prišlo do razkroja tudi največje takratne italijanske stranke Krščanske demokracije. Njeni člani in volivci so se porazdelili v štiri glavne skupine. Od teh danes samostojno in z vključenim znakom strankinega simbola nastopa le Sredinska zveza (UDC), Marjetica se je medtem združila z Levimi demokrati v novo Demokratsko stranko, večji del pripadnikov nekdanje KD se je pridružil Berlusconijevemu gibanju Naprej Italija oz. sedaj

Ljudstvu svobode, manjša Mastellijeva skupina UDEUR pa je dejansko zamrla. To je postavilo v nov položaj tudi cerkveno hierarhijo, pri kateri je KD imela veliko zaslobo. Kot omenjeno, velik del nekdanjih pripadnikov KD politično deluje v Berlusconijevi stranki in v sami vladi. V zadnjem obdobju pa se je vodstvo italijanske škofovske konference nekajkrat kritično izrazilo nad nepriemnim načinom

Kardinal Bagnasco

ideološko naravnane "hladne vojne", in si izborila ugleden položaj v italijanski družbi, ki ji je omogočal tudi razvejeno delovanje njenih raznovrstnih organizacij. Kriza v italijanskem političnem sistemu je nastopila po prenehanju hladne vojne. Sočasno so aparati političnih strank še naprej potrebovali vedno večja materialna sredstva za svoje vzdrževanje kakor tudi za politični vpliv na volivce. Prišlo je do znane pojave financiranja strank s podkupninskimi sistemom, imenovanim "tangentopoli", ki ga je sodstvo končno razkrilo in številne vanj vpletene ljudi tudi obsojilo. Na mah se je zrušilo zaupanje državljanov zlasti v takratne vladne stranke. Po drugi strani je kriza zajela tudi mogočno

življenja vladnega premijera. Po drugi strani je UDC izstopila iz Berlusconijevega zavezništva in išče svojo pot za izhod iz sedanjega političnega zmede v Italiji. Upošteva jo sedanjo politično stvarnost v državi in viden razkorak med razglašeni načeli in konkretnim političnim obnašanjem in tudi zasebnim življenjem številnih političnih mož, je predsednik škofovske konference kardinal Bagnasco minulega 25. januarja med prikazom glavnih aktualnih vprašanj javno izpovedal, da država "potrebuje novo generacijo Italijanov in katoličanov, ki čutijo skrb za javne zadeve kot zvišeno poslanstvo" in zato morajo vedno nastopati dosledno s svojim verskim prepričanjem.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Dan slovenske kulture in mi

Med najpomembnejše dogodke v letu prav gotovo sodi praznovanje Dneva slovenske kulture, ki je izhodiščno vezan na Prešernovo izročilo ter predstavlja enega od središčnih temeljev naše narodnosti. Splošno ugotovljeno je, da je bila prav kultura tista, ki je bila Slovincem skozi zgodovino v odločilno oporo sredi nenehnih viharjev, prevlade te ali one močnejše narodne ali državne moči, sredi spreminjanja mej ter vsakršnih osvajajočih idej. Zato kulturo Slovenci čutimo na poseben način, čeprav je vedno enako ne cenimo, v vsakem primeru pa se je zavemo v prelomnih trenutkih, ko je čas za strnitev naših vrst. Tudi za prostor naše slovenske narodne skupnosti v Italiji velja isto: kultura je naše samozavedanje, kultura povezuje dogodke naše preteklosti in sedanjosti ter v enaki meri pomaga osvetljevati našo prihodnost. Tako razumljena kultura združuje vse naše bogate razlikosti in je za t. i. manjšinsko skupnost velikanskega pomena. Pokazalo se je namreč, da skupnosti, kot je naša, niso niti danes v nastajajoči novi Evropi do tolikšne mere priznane in zaščiten, da se jim ne bi bilo treba vedno znova boriti za ohranitev pridobljenega dostojanstva in njegovo okrepitev. Ker kultura v smislu, kot jo praznujemo mi, ni le lepota in "kulturno" obnašanje, ni le poznavanje književnosti in drugih umetnosti, marveč je spoštovanje svoje enkratnosti in enkratnosti vseh drugih, je srečno bivanje s seboj in z vsemi drugimi, je srečno sobivanje v pre-

pričanju, da smo vsi enako dragoceni in zato naj nikoli nihče ne želi koga nadvladati ali ga podrediti. In te vrste kultura je tista, v katero verjame in si zanj prizadeva naša narodna skupnost, ker samo z njo lahko obvladamo in odpravimo napetosti, ki so vse bolj značilnost tega časa. Še posebej evropski človek zaznavno drsi v smer, ki je ne bi smeli podcenjevati. Na pohodu je odločna politika, ki ureja stvari s trdo roko ter se pri tem sklicuje na strah v ljudeh, strah zaradi gospodarske krize, strah zaradi terorizma, strah zaradi priseljencev. V javnosti prav v odnosu do priseljencev padajo trde in kulturi povsem nasprotna besede, to pa pomeni ogrožanje razumevajočega sobivanja vseh in to na vseh ravneh. In tukaj lahko s svojo izkušnjo majhne, zato pa kvalitetne narodne skupnosti v imenu resnične kulture glasno vprašamo, ali ni vse preveč tistih, ki so pozabili "hrepneti" po tistem dnevu, ko bo "prepir iz sveta pregnan" in bomo vsi bližnji med seboj resnični prijatelji. Prav prizadevanje, da bi bili vsi med seboj resnični prijatelji, je cilj kulture, kot jo pojmujemo mi, in verjetno ni pretirana trditev, da so vsi drugi in drugačni cilji škodljivi, nevarni in naravnani proti človeku. Naš Dan slovenske kulture je zato prispevek k temu cilju razumevanja in iskrenega spoštovanja med vsemi ljudmi. Res pa je, da bi vsi skupaj morali v ta cilj dosti močnejše verjeti in ga z dosti večjo mero srčne hrabrosti brez prestanka udejanjati.

Janez Povše

Na dnu...

VISCO Debora Serracchiani v nekdanjem taborišču na pobudo zgodovinarja Ferruccio Tassina

Naša dolžnost je rešiti kraj spomina!

E dino fašistično taborišče v Italiji, kjer so še vidni sledovi gorja, tvega uničenje. Visco je majhna furlanska vas, oddaljena le dva kilometra od Palmanove. Tam, kjer je dolgo tekla meja med latinskim in german-skim-slovanskim-madžarskih svetom, so med prvo svetovno vojno stale barake bolnišnice, nato vojaško skladišče in kasarna. Po italijanski zasedbi Ljubljane 1. 1941 so strukture na ul. Borgo Pia-ve začeli preurejevati v taborišče za civilne internirance iz držav nekdanje Jugoslavije. Dne 20. februarja 1943 jih je vstopilo prvih tisoč, do septembra jih je bilo menda vsaj tri tisoč. Petindvajset se jih ni nikdar vrnilo domov.

Na tem kraju so slovenski in italijanski duhovniki z združenjem Concordia et Pax pred desetimi leti darovali mašo v znamenju sprave. Tako so na kulturnem način želeli podreti zid in stikati vezi, ki

neuspelem poskusu prve dni januarja - stopil v taborišče in množici ljudi s številnimi podatki, pa tudi s prepričljivimi argumenti razložil, zakaj je ta kraj pomembno ohraniti. Ob njem je stala evropska poslanka DS Debora Serracchiani, ki išče poti do evropskih finančnih sredstev za ureditev tega kraja spomina, med drugimi pa so bili navzoči tudi deželni svetnik Igor Gabrovec, goriški občinski svetnik Aleš Waltrisch in predsednik SSO za Goriško Walter Bandelj.

Foto DPD

sta jih pretrgala sovraštvo in nasilje. Tudi pisatelj Boris Pahor se je ob obisku taborišča zavzel za njegovo ohranitev, saj, je izjavil, njegov "pomen presega italijanske meje". Zdi pa se, da bi krajevna politika na območju rada zgradila skladišča, parkirišča in še kaj ter tako izbrisala sledi preteklosti. Že nekaj let se proti takemu načinu brisanja zgodovine in spomina ostro postavlja Ferruccio Tassin, cenjen publicist in zgodovinar, prodoren izobraženec in vnet zagovornik načela, da smo to, kar smo bili, in kulturnega bogastva, ki se rojeva iz sožitja. Sam se je rodil v Viscu leto po žalostni izkušnji svoje vasi. Na dan spomina, 27. januarja, je kot koordinator združenja Terre di confine - po

Z reprodukcijo risbe taborišča v roki in z odločnostjo ter željo po pravičnosti je Tassin že pri vходу

v zloglasno strukturo začel pripovedovati prisotnim o tem, da je Visco edinstven primer v Italiji, saj gre za edino Ducejevo taborišče, ki še ni bilo popolnoma uničeno. Že zaradi tega ga je pomembno ohraniti. Kot spomin in opomin. Spregovoril je o temni in premalo poznani strani italijanske zgodovine, o namenu postopnega raznarodovanja slovenske zemlje, o pravem etničnem čiščenju, ki je predstavljalo "norost". V taborišče so zapirali zlasti študente, mlade in izobražence, nanjo spominja samo plošča. Tam je evropska poslanka Serracchianijeva poudarila, da imamo dolžnost ne pozabiti: "Nihče ni pooblaščen, da to stori namo nas"! Visco zasluži pozornost občinske uprave, saj "to je evropska zemlja". Ni dovolj dobra volja, tudi besede ne zadoščajo, "potreben je kraj, kjer se lahko učimo spomina". / DD

la nemška, kjer so ljudi sistematično ubijali. Je pa tudi res, da interniranci niso bili na počitnicah, kot je izjavil nekdo... Citiral je zdravnika, ki je povedal, da v Viscu niso naredili nič, da bi ljudje umirali, toda zaradi težkih razmer se sami niso vedeli kaj narediti, da bi živeli. Prebral je tudi nekaj pretresljivih verzov interniranca lga Grudna, ki so kljub mrkim podobam prežete z voljo po življenju. Množica se je nato ustavila na kraju, kjer je nekoč stala cerkva, ki je bila večkrat porušena in kjer nanjo spominja samo plošča. Tam je evropska poslanka Serracchianijeva poudarila, da imamo dolžnost ne pozabiti: "Nihče ni pooblaščen, da to stori namo nas"! Visco zasluži pozornost občinske uprave, saj "to je evropska zemlja". Ni dovolj dobra volja, tudi besede ne zadoščajo, "potreben je kraj, kjer se lahko učimo spomina". / DD

Druge pobude

Zgodovinarja Ferruccio Tassina, ki je pravi vulkan idej, smo vprašali, kateri so naslednji koraki v prizadevanjih teh, ki želijo rešiti nekdanje taborišče v Viscu. "Če bo evropska poslanka Serracchianijeva našla evropska finančna sredstva za ohranitev kraja spomina, bi moralo nato spomeniško varstvo določiti smernice, kaj lahko naredimo". In druge pobude? "Prišel je fotograf mednarodnega slovesa, Claude Andreini, ki bo pripravil filmski posnetek na podlagi fotografij. Govoril sem tudi že z znanim skladateljem Orlandom Dipiazzi,

ki bo poskrbel za primerno glasbo. Poleg tega pripravljamo tretjo izdajo svoje knjige Sul confine dell'impero s pordenonsko založbo Biblioteca dell'immagine. Zanimiv je tudi dnevnik poročnika zdravnika, ki je deloval na Rabu; v tem času ga prepisujem. To bo prava novost na vsedržavni ravni, izšla bo pri videmski založbi Gaspari. Z zgodovinskimi raziskovalnim središčem Gasparini iz Gradišča pa imamo načrtu primerno komentirano izdajo zvezka z besedili in risbicami internirane deklice, iz katerega je razvidno, kako so jo v tretjem razredu osnovne šole indoktrinirali: govorili so o rasi in večvrednosti. Naš cilj je vedno isti!"

Da ne bi pozabili...

Slovesnost v Auschwitzu ob bridkem spominu na holokavst

Ob mednarodnem dnevu spomina na žrtve holokavsta in 65. obletnici osvoboditve nacističnega koncentracijskega taborišča Auschwitz so se na osrednji slovesnosti v poljskem Oswieciu zbrali številni preživeli taboriščniki, svetovni voditelji in vojaški veterani. Enotni so si bili, da morajo dogodki izpred skoraj 70 let ostati svarilo prihodnjim rodovom. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, sta zbrane na slovesnosti uvodoma nagovorila gostitelja, poljski premier Donald Tusk in poljski predsednik Lech Kaczyński. Oba sta poudarila izreden pomen osveščanja in razkrivanja resnice o holokavstu - najhujšem genocidu v zgodovini človeštva. Kot je poudaril Kaczyński, pa prav resnica o holokavstu danes verjetno boli marsikatero vplivnega in pomembnega posameznika.

Slovesnosti na Poljskem sta se

med drugim udeležila tudi izraelski premier Benjamin Netanjahu in predsednik Šimon Peres. Slednji je že dopoldne kot tretji izraelski predsednik v zgodovini nagovoril poslance v nemškem bundestagu. V čustvenem nagovoru v nemškem parlamentu je svet pozval, naj se tisti, ki so sodelovali v holokavstu in še živijo, privedejo pred sodišče. Netanjahu je v osrednjem govoru na slovesnosti v Auschwitzu, ki so jo spremljali predirjlivi zvoki sirens, zatrdil, da kot voditelj judovskega naroda ne bo dovolil, da bi zlo še kdajkoli prizadelo njegove ljudi. Kot je opozoril, holokavst "ni bil delo podivjanih živali, temveč delo podivjanih ljudi". Kljub ostremu mrazu in sneženju so se na slovesnosti v Oswieciu zbrali tudi številni preživeli taboriščniki, pa tudi njihovi sorodniki in prijatelji. Prav tako so se slovesnosti udeležili še živeči veterani ruske Rdeče armade, ki so leta 1945 osvobodili zloglasno tabo-

rišče in tedaj rešili peščico bolnih in obnemoglih taboriščnikov. Udeleženci so med drugim prižigali sveče ob glavnem spomeniku v Auschwitzu. Potekalo je tudi ekumensko bogoslužje, ki sta ga vodila glavni rabin Tel Aviva Izrael Meir Lau - rojen na Poljskem, njegovi starši pa so bili žrtve holokavsta - ter glavni rabin na Poljskem Michael Schudrich. Ob obletnici osvoboditve Auschwitzu so se sicer odzvali tudi številni državniki in drugi predstavniki javnega življenja z vsega sveta, ki se slovesnosti na Poljskem niso udeležili.

Papež Benedikt XVI. je med redno tedensko audienco poudaril, da Auschwitz danes ostaja "nema priča nepredstavljive krutosti nacistov med drugo svetovno voj-

no", ki se ne sme več ponoviti. Nemški papež je bil sicer v otroštvu tako kot večina tedanjih mladostnikov tudi sam član Hitlerjeve mladine. Da se dogodki izpred 65 let ne smejo ponoviti, je poudaril tudi italijanski premier Silvio Berlu-

sconi. Ta je med drugim poudaril, da mora spomin na žrtve holokavsta biti dolžnost vsakega posameznika, saj je le z močnim zavedanjem možno preprečiti po-

sconi. Ta je med drugim poudaril, da mora spomin na žrtve holokavsta biti dolžnost vsakega posameznika, saj je le z močnim zavedanjem možno preprečiti podobna grozodejstva tudi v prihodnosti. Tudi ameriški predsednik Barack Obama je spominjanje žrtv holokavsta označil kot dolžnost vsakega posameznika, Auschwitz pa označil kot simbol absolutnega zla in svarilo prihodnjim rodovom. Zloglasno grozodejstvo tudi v prihodnosti. Tudi ameriški predsednik Barack Obama je spominjanje žrtv holokavsta označil kot dolžnost vsakega posameznika, Auschwitz pa označil kot simbol absolutnega zla in svarilo prihodnjim rodovom.

vom, da se kaj takega v prihodnosti ne bi več ponovilo. Ruski predsednik Dmitrij Medvedev, ki se zaradi neodložljivih obveznosti ni mogel udeležiti osrednje slovesnosti na Poljskem, čeprav je bil nanjo povabljen, je v izjavi za javnost med drugim poudaril, da je v prihodnosti treba preprečiti predvsem posamezne poskuse poveličevanja nacizma. Ob tem je dodal, da se je teh dogodkov nujno spominjati, saj je le to lahko opomin mlajšim rodovom, ki grozot vojne in holokavsta k sreči niso izkusili. Nacistični Auschwitz v poljskem Oswieciu je bil največje nemško koncentracijsko taborišče med drugo svetovno vojno in hkrati središče izvajanja holokavsta, kjer so v plinskih celicah pobili več kot milijon ljudi. Poleg tega so številni umrli zaradi izčrpanosti, mučenja, lakote in posledic psevdomedicinskih poskusov. Ko so vojaški Rdeče armade pred 65 leti taborišče osvobodili, so lahko rešili le še 7650 bolnih in izčrpanih taboriščnikov. Vse ostale še živeče taboriščnike, okoli 58.000, so nacisti med umikom odpeljali iz taborišča in jih poslali na "pohod smrti", kjer je večina umrla zaradi mraza ali pod strelji stražarjev.

S 1. strani

Vodstvo organizacije...

Četrtri: odnos italijanske vlade do manjšine

Predsednik Štoka je bil glede dogajanj v zvezi z manjkajočim milijonom evrov, ki ga rimska vlada noče nakazati manjšini, dokaj zaskrbljen: na pismo, ki sta ga krovni organizaciji naslovili predstavnikom vlade in parlamenta, ni bilo odziva, tudi prošnja za sestanek z novim tržaškim prefektom Giacchettijem ni bila uslišana. Drago Štoka je zato stvarno razmislil okoliščine, v primeru, da bi ta trpka slika držala: društvena dejavnost naše skupnosti bo sicer nadaljevala, skupne ustanove, ki zaposlujejo stalno osebje, pa se bodo morale prilagoditi novim časom.

Nastopati bo treba na evropskih forumih, prav bi bilo tudi, če bi ponovili množično manifestacijo po zgledu goriškega Travnika sredi 80. let: to sicer ne zaradi manjkajočega milijona evrov, temveč zato, da obsodimo vseplošen negativen odnos, ki ga Italija ima do nas. Štoka je tudi negativno ocenil način, s katerim je deželni odbornik Molinaro porazdelil državna sredstva (SSG je namreč prejelo sto tisoč evrov več in tako odvzelo ostalim organizacijam 20 do 25 % prispevkov); ostro je ocenil tudi nelojalno obnašanje člana deželne komisije Iz-toka Furlaniča, ki je pri delitvi sredstev zapostavil SSO.

Peti: sodelovanje s SKGZ

Drago Štoka je poudaril potrebo po čim bolj plodnem sodelovanju ("iskanje složnosti v različnosti"), ki pa nikakor ne sme voditi do združitve dveh krovnih organizacij v eno samo. Predsednik SSO je še omenil problem skupnega lastništva manjšinskih nepremičnin ter še enkrat posvaril, da bodo ustanove, ki slabo poslujejo, deležne preiskave komisarjev. Predsednik SSO se je ob enem zahvalil ministru Žekšu za njegovo nepristransko politiko do vseh manjšinskih dejavnikov. "Manjšine ne smejo postati tarča političnih iger vlad, so subjekt, ki ga je treba ohraniti pri življenju".

Debata

Predsednik Zadruga Goriška Mohorjeva Damjan Paulin je bil med vsemi najbolj kritičen do nekaterih stališč Draga Štoke. Paulin se je sicer s predsednikom SSO strinjal glede SSG. "Čas je, da se s to zadevo neha"! Paulin je dejal, da pomeni komisarska

uprava v bistvu nezaupanje vodstvu gledališča, kriza ni bila le finančne narave, ampak tudi produkcijske. Ni prav zato, da se drugim ustanovam jemljejo finančna sredstva za reševanje gledališke ustanove, ki je že več let v ciklični krizi in - kot kaže - bo v takem strukturnem položaju še naprej: porazdelitve sredstev v prid SSG so se pojavile tako na deželni ravni kot tudi v Ljubljani (kulturno ministrstvo je denar za reševanje SSG pobralo resorju za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je potemtakem zmanjšalo prispevke za ostale manjšinske ustanove). Glede ene same Prešernove proslave je Paulin mnenja, da je v tem prevladala želja SKGZ, evroprojekt Jezik pa bi se lahko izkazal kot dvorezni meč, kot alibi zato, da bi italijanska vlada lažje upravičila klestenje finančnih sredstev, češ da ima manjšina na zalo-gi itak druge denarne vire... **Aleksander Furlan** (ZCPZ) in **Marijo Černic** (Soča) sta poudarila, da to, kar ločuje SSO in SKGZ, niso t. i. dvojniki, temveč drugačne nazor-ske usmeritve; Černic je med drugim naglasil dejstvo, da je sorodna krovna organizacija nekoč sprejela politiko o skupnem upravljanju pomembnejših manjšinskih ustanov izključno zaradi interesnih razlogov: sama bi težko krila visoke upraviteljske stroške teh ustanov, podpora SSO je bila zato še kako dobrodošla. **Jurij Kufersin** (ZSSDI) pa je prisotne in predsednika Štoka pozval k večji složnosti v odnosu do SKGZ, saj bi ekstremna stališča bodisi ene bodisi druge strani v kriznih časih negativno učinkovala na življenje manjšine. Benečana **Giorgio Banchig** in **Riccardo Ruttar** pa sta poudarila specifično Benečije in Slovencev v videmski pokrajini. Ruttar se je oglasil tudi za bolj prepričljivo nastopanje slovenske manjšine tudi s kako bolj odmevno manifestacijo, denimo na mejnem prehodu na Fernetičih: to bi italijanske oblasti še kako zbadlo v oči. Dodati gre, da so bile formalne točke dnevnega reda (blagajniško poročilo, poročilo nadzornega odbora in proračun za leto 2010) soglasno sprejete. Ob sklepu srečanja se je prof. Lojzka Bratuž spomnila na uspeh, ki ga je pisatelj Boris Pahor žel s svojimi srečanjmi po Italiji ob nedavnem Dnevu spomina na holokavst.

Radio Ognjišče / Tedenski komentar

Politika brez ogledala

Tam, kjer se človek začne, tam se tudi konča.

In kje se je človek začel? Na to vprašanje različni misleci različno odgovarjajo. Eni pravijo: "Ko je ustvaril prvo orodje", drugi "Ko je v jami narisal prvo sliko", tretji "Ko je začel častiti bogove", četrti "Ko je izrekel prve besede" itd. Kaj torej človeka naredi človeka? Ali sta to delo in ustvarjalnost, umetnost ali religija, morda jezik? Katerakoli od teorij je resnična, vsaka predpostavlja nekaj temeljnega: človek je nastal v hipu, ko je postal zmožen pogledati se v ogledalo. Ogledalo je seveda človeštvo izumilo veliko kasneje. "Pogledati se v ogledalo" lahko pomeni nekaj globljega. Ogledalo so mi lahko drugi, svet, prihodnost, Bog, če ob pogledu nanje vidim in izmerim, kje sem sam. Šele s tem človek tudi pridobi zavest o samem sebi. Ob pogledu na ogledalo dobi človek idejo o tem, kdo je, kako izgleda, v čem so njegove dobre strani, v čem pomanjkljivosti.

moja kultura. Kakor mi ogledalo pove, da se moram pred odhodom zdoma še počesati, si popraviti obleko, tako mi podobe haitijske tragedije govorijo o tem, da je solidarnost dolžnost, brez katere se med ljudi tudi prikazati ne smem. Solidarnost sodi k našemu skupnemu življenju.

Kakor so presunljive podobe trpečih in nedolžnih, tako so presunljive tudi podobe mnogih, ki so nesebično prihiteli na pomoč, četudi je s tem v nevarnosti njihovo življenje. Nesreče so lakmusov papir, merilo, ki pove, kako visoko seže naša kultura, koliko sem še človek, ali sem še zmožen solidarnosti? Izkazalo se je, da sta čut solidarnosti in človečnost med nami živa. Karitasu je v dobrem tednu dni uspelo zbrati 55.000 evrov, ki jih je dodala vsoti 31 milijonov evrov mednarodne Karitas. Pomoč je namenjena najbolj osnovnim potrebam: nakupu vode in hrane, postavljanju šotorov in preskrbi z zdravili.

Ob nastopu predsedniške funkcije je dr. Türk pokazal, kako napačno je razumel prav ta vidik družbenega življenja. "Nobene potrebe ni, da bi Cerkev posegala v tiste družbene dejavnosti na področju zdravstva, humanitarnih aktivnosti in socialne skrbi, kjer ima država vzpostavljene sisteme, ki dobro funkcionirajo". (Delo – Sobotna priloga, 24.11.2007) Zanimivo! ZDA ali Nemčija so morda države, ki boljše funkcionirajo od Republike Slovenije, a ni bilo še slišati, da bi se hotele "znebiti" cerkvenih dobredelnih in socialnih ustanov. Predsedniku Türkmu pa so se zdele te ustanove odvečne, nepotrebne že ob samem začetku predsedniške funkcije, kakor da bo "njegova država" brezhibno reševati vse stiske in težave. Vzemimo njegove besede resno in pomislimo na posledice. Seveda v trenutni pomoči Haitiju države veliko storijo, a kje bi bilo tistih 32 milijonov, ki jih je v pičlem tednu nabrala mreža Karitasovih ustanov? Je teh 32 milijonov evrov nepotrebnih, odvečnih, v trenutkih, ko ljudem v stiski pride prav vsaka najmanjša plastenka vode in je še kako dobrodošla najmanjša pomoč, tudi kapljica v morje? Spodobilo bi se, da bi dr. Türk svojo predsedniško funkcijo namesto z omejevanjem spodobno začel s prav nasprotno držo – s spodbujanjem vsakršne, kakršnekoli dobredelnosti, ne glede na prapor, pod katerim se razvija. V njegovih besedah se je pokazal model, ki se v slovenski politiki in javnem mnenju že predolgo vleče: model izključevanja. Prepogosto smo priče raznim "Ne!", raznim izključevanjem, ki raje vidijo, da nečesa, kar nekemu ni po volji, ni, kakor da bi prišli do pozitivne, ljudem prijazne rešitve. Kakor je ob začetku svoje službe predsednik izrazil svoj "Ne"! karitativnemu in socialnemu delu Cerkve, tako se ti "Ne"! vrstijo v drugih primerih, ne da bi tisti, ki o tem poročajo, poskušali razumeti pomen predlaganega. Takšnega "Ne"! je deležen izraz "verski pouk v šoli". Pravzaprav je takšnega "Ne"! Cerkev deležna kar na splošno. Dovolj je iz večerajšnjega tiska vzeti za primer članek z uvodnikom: "Tudi v Sloveniji smo priča vmešavanju cerkve v javno življenje..."

/str. 16
Robert Petkovšek

Brez ogledala bi hodil naokrog vedno bolj zanemarjen, vedno manj kulturn. Zmožnost videti samega sebe v ogledalu drugih ljudi in sveta je torej začetek kulture. Ko te dni spremljamo tragedijo, skozi katero gre že tako ubogo ljudstvo Haitija, ne moremo, ne da bi si zastavljali vprašanja o samem sebi. Haiti je danes ogledalo, v katerem se ogleduje ves svet. Ob pogledu na toliko trpečih ljudi ne more nihče ostati neprizadet. In tu se začne meriti

žal so prav preizkušnje in tragedije tiste, na katere je treba počakati, da se ob njih razkrije globina človeške človečnosti, solidarnosti, povezanosti. Že stari Rimljani so imeli pregovor: "Prijetelji se pokažejo šele v stiski". Drugo žalostno dejstvo pa je: solidarnost in povezanost se krepita v nesrečah. Tu si velja postaviti žalostno vprašanje: Ali so nesreče in tragedije res edino sredstvo, zmožno, da človeka prebudi, ga spametuje, spodbudi k dobremu, k več človečnosti?

nemu in socialnemu delu Cerkve, tako se ti "Ne"! vrstijo v drugih primerih, ne da bi tisti, ki o tem poročajo, poskušali razumeti pomen predlaganega. Takšnega "Ne"! je deležen izraz "verski pouk v šoli". Pravzaprav je takšnega "Ne"! Cerkev deležna kar na splošno. Dovolj je iz večerajšnjega tiska vzeti za primer članek z uvodnikom: "Tudi v Sloveniji smo priča vmešavanju cerkve v javno življenje..."

/str. 16
Robert Petkovšek

Novo mesto / Stolna cerkev

Na oltar se je vrnil Tintoretto sv. Miklavž

Po poldrugem letu so na glavni oltar novomeške stolne cerkve sv. Miklavža vrnili sliko zavetnika, ki jo je v 16. stoletju naslikal italijanski renesančni slikar Jacopo Robusti Tintoretto. Slika je bila na pobudo spomeniškovarstvene službe deležna restavratorskih posegov, celoten postopek restavriranja pa znaša približno 100.000 evrov. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, sta ob novomeški predstavitvi restavrirane slike in konservatorsko-restavratorskih posegov območna enota Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) in Stolni župnijski urad Novo mesto - Kapitelj priredila strokovno predstavitev s posvetom, na novinarski konferenci po njej pa je vršilka dolžnosti direktorice direktorata za kulturno dediščino ministrstva za kulturo Damijana Pečnik povedala, da gre za sliko enega najpomembnejših renesančnih slikarjev Evrope in predstavnika tako imenovane beneške šole. Pri restavriranju slike je sodelovalo tudi ministrstvo za kulturo, ki je za postopke namenilo 55.000 evrov, po besedah konservatorske svetnice novomeške območne enote ZVKDS Marinke Dražumerič, ki je

vodila celoten projekt, pa je posege na umetnini opravil ljubljanski restavratorski center ZVKDS. Slika sv. Miklavža oz. Nikolaja, delo Jacopa Robustija, imenovanega

Tintoretto (1518-1594), je po Dražumeričevi na glavni oltar novomeške kapiteljske cerkve, kjer je bila vsa leta do zadnjega restavriranja, prišla po zaslugi novomeškega prošta Polidorja plemenitega Montagnane, ki je sliko kupil za omenjeno, v požaru leta 1576 močno poškodovano cerkev.

O tem, da je bila slika naročena za Novo mesto, po njeni oceni priča osrednja figura sv. Miklavža, zaščitnika cerkve, naročilo oglejskega patriarha Giovannijsa Grimanija, ki je pri nakupu posredoval, pa potrjuje tudi upodobitev zavetnikov oglejske cerkve sv. Mohorja in Fortunata v spodnjem delu slike.

Dobrih osem kvadratnih metrov velika slika, je bila v zadnjih stoletjih deležna več restavratorskih posegov različne kakovosti in strokovnosti, prve je leta 1899 izvedel slikar Ivan Vavpotič, nato tik pred prvo svetovno vojno tedaj najboljši avstrijski restavrator Herman Ritschl ter leta 1949 slikar Matej Sternen, je pojasnila Dražumeričeva. Kot je dejala konservatorica restavratorskega centra ZVKDS Barbka Gosar-Hirci, so ob restavratorskem posegu na sliki opravili vrsto raziskav, s primerjavo rezultatov iz tujine pa so tudi prvič potrdili Tintorettovo avtorstvo oz., da delo izhaja iz njegove delavnice.

Po ugotovitvah akademske restavratorkine Emine Frljak je skozi čas na sliki prišlo do sprememb, zato so pri restavriranju nekatere neoriginalne in moteče elemente odstranili, sliko pa čim bolj približali prvotnemu stanju.

Celoten postopek restavriranja je po podatkih vodje restavratorskega centra ZVKDS Jerneja Hudolina znašal približno 100.000 evrov, novomeški stolni župnik Silvester Fabjan, pa je povedal, da je dragocena slika, ki so jo med nedeljsko mašo na god sv. Miklavža blagoslovili, v cerkvi tudi ustrezno varovana.

Slovenska Karitas posredovala 55.000 evrov pomoči za Haiti

Slovenska Karitas je do srede, 20. januarja 2010, zbrala 55.000 evrov za pomoč prizadetim v rušilnem potresu na Haitiju.

Začetnim 10.000 evrov hitre pomoči je Slovenska Karitas preko medijske podpore in hitrega odziva javnosti zbrala dodatnih 45.000 evrov, ki jih bo preko mednarodne mreže in Caritas Haiti posredovala prizadetim v potresu. Sredstva bodo uporabljena predvsem za hrano, šotore, medicinske pripomočke in vodo.

Mednarodna in krovna organizacija Caritas Internationalis bo z zbranimi sredstvi v mreži nacionalnih Karitas pomagala 200.000 posameznikom v okrog 40.000 družinah. Do sedaj posredovana mednarodna pomoč nacionalnih Karitas za Haiti v skupni vrednosti znaša 30.861.220 evrov. Kljub denarni pomoči mednarodna mreža Karitas nadaljuje s posredovanjem hrane v centru mest, predmestjih in v dvanajstih začasnih kampih. Vzpostavlja tudi dodatnih 50 razdelilnih mest za

hrano in vodo, od OZN pa je zadolžena za popolno oskrbo enega največjih kampov v glavnem mestu v predelu Pétionville Country Club. Zdravniško pomoč nudi šest zdravniških ekip Caritas Internationalis, zdravniki na terenu izvajajo operativne posege ter zagotavljajo nujen prevoz v centralno bolnišnico lokalne Karitas St. François de Sales, kjer delujeta dve na novo opremljeni operacijski dvorani.

Slovenska Karitas nadaljuje z zbiranjem sredstev za pomoč prizadetim. Darovalci pomoč lahko nakažejo na TRR: 02140-0015556761, namen: Haiti in skliki: 8400. Posamezniki lahko 1,0 evro prispevajo prek SMS sporočila s ključno besedo KARITAS na 1919. Na sedežih župnij in v poslovalnicah Pošte Slovenije so na voljo položnice za namensko pomoč.

Dodatne informacije dobite na Slovenski Karitas, Kristanova ulica 1, Ljubljana, tel. 01/300-59-60, e-naslov: info@karitas.si in na spletni strani http://www.karitas.si.

Tiskovni urad SSK

Pavlovo leto

dr. Jurij Bizjak

PAVEL IN EVANGELJSKI SVETI (2. del)

"Imamo pa ta zaklad (oznanilo) v glinastih posodah, da je preobilna moč iz Boga in ne iz nas. V vsem nas stiskajo, toda nismo utesnjeni, brez izhoda smo, toda nismo iztirjeni, preganjani smo, toda nismo zapuščeni, ob tla nas mečejo, toda nismo pobiti, na svojem telesu vedno okrog nosimo Jezusovo umiranje, da se tudi Jezusovo življenje razodene na našem telesu" (2 Kor 4,7-10).

"Zakaj orožje našega vojskovanja ni meseno, ampak ima v Bogu moč, da podira trdnjave: da podiramo naklepe in vsako visokost, ki se dviga proti spoznanju Boga, in vsako misel podvržemo poslušnosti Kristusu" (2 Kor 10,4-5).

"In da bi se zaradi velikih razodetij ne prevzel, mi je bil dan trn v meso, angel satanov, da me bije. Zaradi njega sem trikrat prosil Gospoda, da bi od mene odstopil, ali rekel mi je: 'Dovolj ti je moja milost, kajti moč se v slabosti izpopolnjuje. Z veseljem se bom torej rajši hvalil s svojimi slabostmi, da bi prišla name Kristusova moč. Zato mi ugajajo slabosti, zasramovanje, potrebe, preganjanje in stiske za Kristusa; kadar sem namreč slaboten, takrat sem močan' (2 Kor 12,8-10).

"Z milostjo ste namreč rešeni po veri; in to ni iz vas, temveč je Božji dar; niste rešeni iz del, da bi se kdo ne hvalil" (Ef 2,8-9).

"Njemu pa, ki more po moči, katera deluje v nas, storiti neizmerno več ko vse, kar mi moremo prositi ali misliti, njemu slava v Cerkvi in v Kristusu Jezusu skozi vse rodove, na veke vekov. Amen" (Ef

3,20-21).

"Končno, bratje, krepite se v Gospodu in v njegovi silni moči. Nadenite si vso bojno opravo Božjo, da se boste mogli ustaviti hudičevim zvijačam" (Ef 6,10-11).

"Bog nam ni dal duha boječnosti, temveč duha moči in ljubezni in razumnosti" (2 Tim 1,7).

3. Poslušnost: "Poslušaj, Izrael!" (5 Mz 6,4). "Po katerem (Kristusu) smo prejeli milost in apostolstvo, da bi bili za njegovo ime veri poslušni vsi narodi, med katerimi ste tudi vi, poklicani po Jezusu Kristusu" (Rim 1,5-6).

"Kakor je namreč po neposlušnosti enega človeka množica postala grešna, tako bo tudi po poslušnosti enega množica postala pravična" (Rim 5,19).

"Naj torej v vašem umrljivem telesu ne kraljuje greh, da bi bili poslušni njegovim poželenjem" (Rim 6,12).

"Mar ne veste: če se komu dajete kot sužnji v poslušnost, ste sužnji tistega, ki se mu poslušni; bodisi greha, ki pelje v smrt, bodisi poslušnosti, ki pelje v pravičnost?" Hvala Bogu, da ste sicer bili sužnji greha, pa ste postali iz srca poslušni vzorcu

nauka, ki vam je bil posredovan" (Rim 6,16-17).

"In kako naj oznanjajo, če niso poslani? – Kakor je pisano: 'Kako lepe so noge oznanjujočih mir, oznanjujočih dobro'!" Toda evangeliju niso bili vsi poslušni. Izajaja namreč pravi: 'Gospod, kdo je veroval našemu oznanilu?' (Rim 10,15-16).

"Ne bom se namreč držnil navajati kaj takega, česar bi za poslušnost poganov ne bil po meni uresničil Kristus, z besedo in dejanjem, z močjo znamenj in čudežev, z močjo Svetega Duha, tako da sem evangelij o Kristusu razširil od Jeruzalema in naokoli tja do Ilirika" (Rim 15,18-19).

"Zdaj pa razodete (skrivnosti) in po naročilu večnega Boga v preroških pismih oznanjene vsem narodom, da bi bili poslušni veri: Bogu, edinemu modremu, po Jezusu Kristusu, njemu slava na veke vekov. Amen" (Rim 16,26-27).

"In njegovo (Titovo) srce vam je posebej naklonjeno, ker se spominja poslušnosti vas vseh, kako ste ga s strahom in trepetom sprejeli. Veseli me, da se morem v vsem na vas zanesti" (2 Kor 7,15-16).

"Zakaj orožje našega vojskovanja ni meseno, ampak ima v Bogu moč, da podira trdnjave: da podiramo naklepe in vsako visokost, ki se dviga proti spoznanju Boga, in vsako misel podvržemo poslušnosti Kristusu in da smo pripravljeni kaznovati vsako neposlušnost, kadar bo vaša poslušnost popolna" (2 Kor 10,4-6).

"Otroci, bodite svojim staršem poslušni v Gospodu, zakaj to je prav ... Sužnji, bodite poslušni zemeljskim gospodarjem s strahom in trepetom, v preprostosti svojega srca, kakor Kristus" (Ef 6,1-5; Kol 3,20,22).

"Zatorej, dragi moji, kakor ste bili vselej poslušni, ne le v moji navzočnosti, ampak še mnogo bolj zdaj, ko nisem navzoč: delajte s strahom in trepetom za svoje zveličanje!" (Flp 2,12).

"S plamenečim ognjem bo kaznovale tiste, ki ne poznajo Boga in niso poslušni evangeliju našega Gospoda Jezusa Kristusa" (2 Tes 1,8).

"Če pa kdo ni poslušen naši besedi, ki jo pišemo, si ga zapomnite in se z njim ne družite, da ga bo sram. Ne imejte ga pa za sovražnika, temveč ga svarite kot brata!" (2 Tes 3,14-15).

"Z zaupanjem v tvojo poslušnost ti pišem, vedoč, da boš storil še več, kakor pravim" (Flm 21).

"In čeprav je bil Sin, se je iz tega, kar je trpel, učil poslušnosti. Ko je dosegel popolnost, je postal za vse, kateri so mu poslušni, začetnik večnega zveličanja" (Heb 5,8-9).

"Po veri je bil poslušen Abraham, ko je bil poklican, naj gre v deželo, ki naj bi jo prejel v delež; in odšel je, ne vedoč, kam gre" (Heb 11,8).

TRŽAŠKA ŠKOFIJA Ob dnevu sv. Frančiška Saleškega, zavetnika novinarjev

Tudi novinarstvo je sredstvo za iskanje resnice

S lužiti. V tem izrazu je zaobjet smisel krščanskega doživljanja vsakdana; v tem izrazu se zrcali obenem dolžnost novinarja, ki je poklican, da služi resnici in družbi, v katero je vpjet. S temi besedami je nadškof Giampaolo Crepaldi sprejel predstavnik medijev v torek, 26. januarja, v Vurnikovi kapeli na tržaški škofiji ob dnevu sv. Frančiška Saleškega, zavetnika novinarjev. Biti zvesti resnici je včasih težko: "Vsak izmed vas je zaklad, kot pravi sv. Pavel v pismu Korinčanom, je pa zaklad v krhkih vazah: novinarji ste večkrat prisiljeni ščititi lastna prepričanja, lastno zavest pred hudimi dilemami: ali je prav napisati to, kar v sebi čutite, da je prav, ali je treba narediti to, kar vam je včasih vsiljeno storiti...", je dejal nadškof, ki je obenem na podlagi odlomka iz pisma sv. Pavla Korinčanom in iz papeževe enciklike Caritas in veritate poudaril, da lahko tudi novinarski poklic pripomore k poveljevanju Gospoda in k ovrdenotenju človeka in da lahko tudi novinarji doživljajo svojo službo kot sredstvo za iskanje resnice. Nadškof Crepaldi je nato skupino

medijskih operaterjev povabil v 'skofovsko dvorano', kjer je premierno predstavil Prvo študijo o družbeni doktrini Cerkve v svetu. Študija, ki je izšla v sklopu dejavnosti Mednarodne opazovalnice o družbeni doktrini Cerkve, poimenovana po card. Van Thuanu, je prva publikacija tovrstnega značaja: nadškof Crepaldi, ki je obenem ustanovitelj opa-

živimo. Družbena doktrina Cerkve je torej preverjanje, ali dotična stvarnost zrcali in izpolnjuje predpise, ki jih narekuje prvi del slike", je dejal nadškof in nato razčlenil vsebino publikacije, ki je posvečena družbenim premikom v svetu v letu 2008. To je bilo leto hudega finančnega pogroma, ki je spraval na kolena svetovno gospodarstvo in katerega

Foto IG

zovalnice Van Thuan, računa na redno letno izhajanje študije. "Družbeno doktrino katoliške Cerkve lahko primerjamo sliki, ki jo sestavljata dve polji. Prvo je statično, ker zaobjema stebre katoliškega nauka: središčnost in prednost človeka, princip skupnega dobrega, solidarnost, podporo potrebnim in revnim. Drugo polje pa je premično in zadeva realnost, v kateri Cerkve in mi

učinke je še danes občutiti tudi pri nas. "Naglasil bi študijo prof. Stefana Zamagnija, ki se pogloblja v genezo in razsežnosti finančne katastrofe", je opozoril msgr. Crepaldi, ki je že večkrat poudaril, da je propad ameriških bančnih ustanov bil odvisen najprej od neresnega, nemoralnega upravljanja finančnih poslovnežev. "Zmanjkala je etika, vrlina, ki ne nasprotuje kapitalu in tržišču.

Treba je poiskati zgolj način, da tržišče in gospodarsko poslovanje osnujemo na sistemu pravih pravil", je dejal škof in dodal, da, "če vlagamo v človeški kapital, se posledično večajo tudi ostali kapitali..." Finančni krizi je po menneju nadškofa botrovala kriza politike: še bolj je treba zato podkrepiti socialno osnovo katoličanov in njihovo vpetost v življenje bodisi družbe bodisi države in njenih institucij. Knjiga ponuja še podroben pregled stanja Cerkve po posameznih celinah: nadškof Crepaldi je opozoril na dejstvo, da je položaj Cerkve in zlasti odnos do nje ploden predvsem v Aziji in Južni Ameriki, krščansko-katoliški razvoj v Evropi pa je dandanes upočasnjen. "Gre za paradoks, ampak trudnost katolicizma je otipljiva predvsem pri nas", je priznal tržaški škof. Ohraniti je treba čim večjo paleto stikov z vsemi realnostmi okrog po svetu, Cerkve se nikakor ne sme zapreti sama vase. Nadškof Crepaldi je zato zagotovil, da bo ob vodenju tržaške škofije ohranil svoje dosedanje obveznosti v sklopu italijanske Cerkve in mednarodnih forumov. V tej smeri bo vodil tudi svojo dušnopastirsko službo v Trstu in skušal po svojih močeh in prizadevanjih vključiti tržaško Cerkve in mesto samo v obtok mednarodnih dogajanj. Napovedal je že vrsto potovanj, katerih bodo v prihodnje deležni mladi tržaški duhovniki, obenem pa je spregovoril o sinergijah med teološkimi inštituti FJK, Slovenije, Hrvaške in Avstrije: "O tem načrtu sva že razmišljala z novim ljubljanskim nadškofom, prijateljem Antonom Stresom", je sklenil msgr. Crepaldi.

Igor Gregori

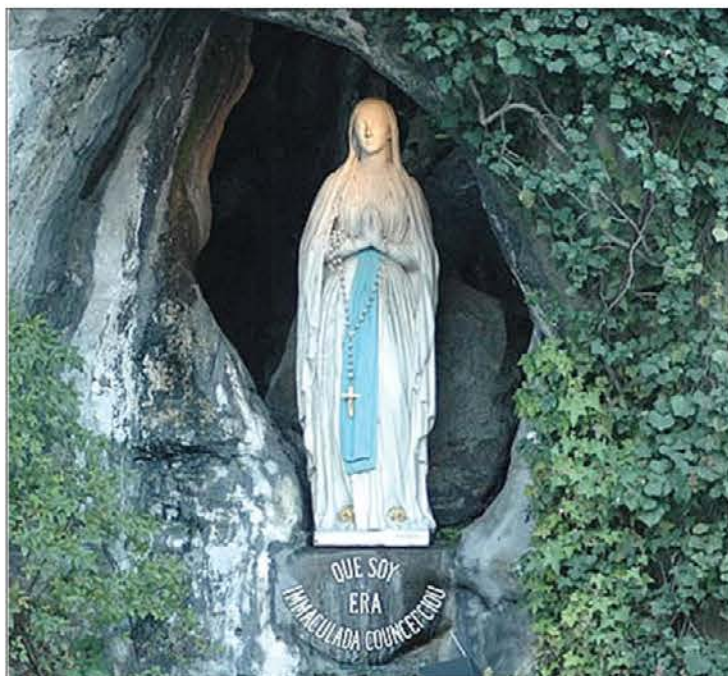
Spomin na prikazovanja "Brezmadežnega spočetja"

11. februar, svetovni dan bolnikov in god Lurške Matere Božje

E najstega februarja praznujemo god Lurške Matere Božje. Pokojni papež Janez Pavel II. je ta dan razglasil za svetovni dan bolnikov. Cerkve, pa tudi družba nasploh, ta dan posveča razmišljanju in pozornosti do bolnikov in tistim, ki se posvečajo delu z njimi. Osrednja prireditve v koprski škofiji bo maša, ki jo bo v petek, 12. februarja, ob 16. uri v kapeli doma starejših v Izoli daroval koprski škof Metod Pirih. Cerkve v Sloveniji obhaja narodni dan bolnikov tudi z vsakoletnim romanjem invalidov in bolnikov na Brezje v mesecu juniju, ki ga organizira Ognjišče. 11. februar – Svetovni dan bolnikov Silvester Čuk je v knjigi Svetnik za vsak dan, ki je izšla pri Ognjišču, o prazniku Lurške Matere Božje zapisal: Lurška Mati Božja Tisto, kar je Bog hotel človeku povedati o sebi in o odrešenju človeštva, imenujemo razodetje. Ločimo javno in zasebno ali posebno razodetje. Javno je tisto, ki je obvezno za vso Cerkve in prek nje za vse človeštvo vseh časov. To je doseglo višek v Jezusu Kristusu, končalo pa se je s smrtjo zadnjega apostola. Vsa poznejša razodetja, katerih pristnost je dokazana, pa niso namenjena vsej Cerkvi, včasih blagru Cerkve v določenih zgodovinskih okoliščinah. Tem razodetjem pravimo zasebna.

Osebe, ki so takega razodetja deležne, so ga dolžne sprejeti, če so o njegovem delu prepričane z živo vero, drugi pa ravnajo pametno, če ga sprejmejo, potem ko ga je Cerkve potrdila. Med taka zasebna razodetja spadajo tudi prikazovanja Matere Božje pastirci Bernardki Soubirous v Lurdu leta 1858. Cerkve jih je potrdila in na današnji dan, na obletnico prve-

Bernardka je zaostala, ko si je sezula nogavice, da bi prebredla vodo. Bila je pred votlino in v njej je zagledala čudovito lepo gospe v belem, ki jo je smehljaje povabila naprej in skupaj sta molili rožni venec. Prijateljci nista nič videli. Čez tri dni je Bernardka z nekaj dekleti spet šla k votlini in gospe, ki se ji je spet prikazala, je z njo govorila v lurškem narečju, ki je mešanica špansčine in francoščine. Rekla

ga prikazanja, obhaja spomin Lurške Matere Božje. 11. februarja 1858 je šla štirinajstletna Bernardka s sestro in sosedo nabirat drva k rečici Gave.

ji je, naj prihaja naslednjih petnajst dni vsak dan k votlini. Doma so ji strogo branili, tudi mestne oblasti so ji hotele preprečiti prihod k votlini.

"Obljubila sem Gospe"! je dejala Bernardka in prihajala vsak dan. Zbiralo se je vedno več pobožnih gledalcev in radovednežev. Pri prikazanju 24. februarja je Gospa naročila Bernardki: "Pokora! Molite za spreobrnjenje grešnikov"! Naslednji dan ji je velela, naj gre pit vodo iz majhne luže blizu votline. Ker vode ni mogla zajeti, je začela kopati z rokami in iz zemlje je privrel studenec; ki teče še danes in ob katerem so že mnogi bolniki dobili zdravje, ko so se v tej vodi, speljani v kopeli, umili. Ko je 2. marca Gospa naročila Bernardki, naj duhovnikom sporoči, da nad votlino sezidajo kapelo in naj ljudje tja romajo v procesiji, si je nakopala jezo domačega župnika. Ta je postavil pogoj: zidali bomo, če Gospa pove svoje ime in če stori, da vzcveti rožni grm pod votlino. Drugega pogoja ni izpolnila, svoje ime pa je povedala med prikazanjem 25. marca. Dejala je: "Brezmadežno spočetje sem"! Tako je potrdila versko resnico, ki jo je štiri leta prej razglasil papež Pij IX. Sledili sta še dve prikaznji: 7. aprila in 16. julija. Štiri leta kasneje je Cerkve po natančni in strogi preiskavi potrdila nadnaravni značaj teh prikazovanj. Takrat je bila Bernardka varovanka redovnic v Lurdu. Leta 1866 se je udeležila posvetitve oltarjev v spodnji cerkvi nad votlino, potem pa je odšla v samostan usmiljenk v Nevers v osrednji Franciji, kjer je z ljubeznijo stregla bolnikom vse do svoje smrti 16. aprila 1879. Leta 1933 je bila razglašena za svetnico. Lurd je že sto trideset let kraj molitve in milosti, ki ga vsako leto obišče na milijone romarjev.

Ob katastrofalnem potresu

Povzetek intervjuja s škofom Pierrom Dumasom, predsednikom Caritas Haiti

Dan pred potresom sem obiskoval posamezne dele svoje škofije. Kadar želim kam priti, moram prečkati kar nekaj rek in v eni od teh sem na vodi videl mehurčke in valove. Odločil sem se, da bom noč preživel v škofijskem centru za usposabljanje Matean blizu morja. Ponoči so se valovi začeli zaletavati v stavbe in pomislil sem: "To je cunami"! Naslednji dan sem se vrnil v Port-au-Prince in deset minut potem, ko sem stopil iz avtomobila, smo doživeli potres. Prišlo je do velikega poka in hiša je poskočila. Nisem imel časa, da bi prišel ven, preden se je vse pomirilo. Vsi so prišli na ulico. Ena od prvih stvari, ki sem jih naredil, je bila ta, da sem

poskušal priti v stik s svojimi sodelavci in jih pomiriti. Rekel sem jim, naj jih ne bo strah in da je to priložnost za našo solidarnost in medsebojno podporo. V potresu sem izgubil dva in pol meseca staro nečakinjo in svaka. Vsi ti ljudje, ki so umrli, si niso zaslužili, da se njihovo življenje tako hitro zaključi. Za tiste, ki ostajajo, v tem trenutku obstaja le bolečina. To je preizkušnja za vse nas, ki ne bo trajala večno. Preizkušnjo moramo preživeti z vero, tako da bomo lahko iz nje na koncu izšli bolj povezani. Verjamem, da nam bosta ljubezen in način življenja pomagala pri premagovanju krize in rasti v človečnosti. To nam bo pomagalo, da bomo bolj radodarni, odprti in na voljo drug drugemu, kajti vsi simboli našega sobivanja so bili uničeni. To so bili simboli, ki so nas združevali: katedrala, predsedniška palača, ministrstva, šole, verske skupnosti. Veliko krajev je v ruševinah. Sedaj moramo začeti graditi znova, da bomo lahko živeli skupaj. To moramo storiti na način, da opravimo s predskodki in diskriminacijo ter zgradimo zaupanje. To je potrebno storiti z graditvijo solidarnosti in odprtosti duha. Mislim, da nam ta dogodek daje možnost, da se naša država obnovi na drugačen način in da razumemo vezi, ki nas povezujejo. Soočamo se z mnogimi vprašanji. V tem trenutku je vse povezano z reševanjem, nekega dne pa bo na vrsto prišlo tudi vprašanje o obnovi. To ne pomeni, da bomo obnovili stvari tako, da jih bomo vrnili v stanje, kot so bile pred potresom. Namesto tega imamo priložnost zgraditi boljši Haiti, v katerem bodo ljudje v srcu vsega. / Besedilo so prevedli in priredili v Slovenski Karitas.

Gospodu Vojku Makucu v slovo

Velika praznina je ostala za Vami v Sovodnjah. Presunjeni smo v župniji Sv. Mavra in Silvestra, kajti z nami ste bili čez 22 let. Gospod nadškof je upravičeno izrazil zaskrbljenost ob srečanju članov ŽPS v Štandrežu dne 20. januarja 2010, kako Vas nadomestiti, ko je vedno manj duhovnikov. Govoril je o pastoralni mreži župnij, o povezavi med seboj v delovanju. To je edino upanje za prave krščanske skupnosti. Sprejeli ste, da je

Šmaver, 27. aprila 1985, poroka Irene in Danijela

somaševal z Vami na porokah mojih otrok padre Vittorio Beggiatto iz Mester, duhovnik v bolnišnici, kjer sem bila zaposlena 28 let. Nemalo krat sem bila zaskrbljena za Vajino zdravje, oba sta tiho prenašala svoje patologije. Oba še mlada sta sedaj pokojna. A molitev, ki sem jo z vama molila, je podobna tisti, ki jo molim v šoli, doma, v cerkvi... Počivajta v miru! Nebeški Oče, prosimo, pomagaj mamam in očetom, da bodo svoje otroke na pravi način ljubili, učiteljem in vzgojiteljem, da jim bo uspelo učence navdušiti za vrednote, odraslim, da bodo mlade dobrohotno sprejemali. Jezus, pomagaj mladim, da te sprejmejo za prijatelja. Naj v tebi najdejo moč in oporo, kadar bodo zaradi svoje drugačnosti nesprejeti, kadar bodo trpeli zaradi težav v družini, če bodo v ljubezenskem hrepenenju razočarani. Sveti Duh, izlivaj se v srca mladih. Napolnijo njihovo bivanje in jim pomagaj, da bodo imeli voljo in veselje do življenja, da bodo drogami in drugim odvsnostim rekli ne, da bodo vztrajno iskali smisel življenja. / MMP

Kratke

Novo imenovanje za župnika in dekana
g. Karla Bolčina

Urad kanclerja goriške nadškofije je sporočil, da je nadškof msgr. Dino De Antoni v četrtek, 28. januarja, imenoval župnika v Štandrežu g. Karla Bolčina za upravitelja župnije sv. Martina v Sovodnjah ob Soči. Dekanu Bolčini, ki že upravlja štiri druge župnije, želimo obilo Božjega blagoslova pri opravljanju še te odgovorne naloge!

Nov ciklus seminarjev na Sloviku:
Kriza - kako naprej?

Po lanskem uspelem ciklusu seminarjev na temo Kriza - revolucija ali rutina prireja Sloviki v letu 2010 nov ciklus seminarjev, tokrat z naslovom Kriza - kako naprej. Ciklus se tematsko torej navezuje na lanskega, hkrati pa ponuja nove perspektive v obravnavi teme, ki je (žal) še vedno aktualna. Prvo srečanje bo v petek, 5. februarja 2010, ob 19. uri v Tumovi dvorani KB centra v Gorici. Predaval bo prof. Paolo Marizza, in sicer o strategijah za izhod iz krize (exit strategies).

Goriški lok / Trije slovenski župani

V petek, 5. februarja, bo ob 17.30 v čitalnici knjižnice goriškega KB centra potekala klepetalnica Goriškega loka z naslednjim naslovom: "3 uprave/župani: veliki izzivi". Glavni gostje tokratnega večera bodo trije slovenski župani iz Sovodnj, Števerjana in Doberdoba, Alenka Florenin, Franca Padovan in Paolo Vizintin, ki bodo spregovorili o skupnem goriškem prostoru in o novih perspektivah sodelovanja med slovenskimi občinami v Italiji.

Razstava o fašizmu in Slovencih odprta
do 5. marca

V Kulturnem centru Lojze Bratuž je do 5. marca med prireditvami (oz. po domeni) na ogled razstava Fašizem in Slovenci - izbrane podobe. Razstava, ki jo je za Muzej novejši zgodovine v Ljubljani pripravil dr. Iztok Durjava, prikazuje opus risarjev in slikarjev, ki so s svojimi deli pustili trajen spomin na življenje v italijanskih koncentracijskih taboriščih.

Zlata grla, 10. revija otroških in mladinskih
pevskih zborov

PD Vrh Sv. Mihaela razpisuje 10. revijo otroških in mladinskih pevskih zborov Zlata grla 2010. Revijalni del srečanja bo v soboto, 10. aprila 2010, v Kulturnem domu v Sovodnjah ob Soči ob 18. uri, tekmovalni del pa v nedeljo, 11. aprila 2010, ob 17. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž.

Na revijalni del se lahko prijavijo otroški in mladinski zbori. Program naj obsega dve pesmi po lastni izbiri: vsaj ena skladba naj bo slovenska umetna ali ljudska priredba. Na revijalnem delu ni starostne omejitve.

Na tekmovalnem delu lahko nastopijo naslednje zasedbe: otroški zbori, v katerih pojejo pevke in pevci, rojeni leta 1999 in mlajši; v zboru lahko 15% pevcev presega starostno omejitev; mladinski zbori, v katerih pojejo pevke in pevci, rojeni leta 1994 in mlajši. Zbori morajo pred nastopom predložiti seznam pevcev z rojstnim datumom. Zbori naj predstavijo tri skladbe, od katerih naj bodo: slovenska umetna skladba, priredba slovenske ljudske pesmi, skladba po lastni izbiri.

Izvajanje je možno a cappella ali s klavirsko spremljavo. Dovoljena je poljubna instrumentalna spremljava ene skladbe (če je ta predpisana v izvirniku predložene partiture).

Strokovna žirija bo nastopajoče zbere ocenila in jim dodelila naslednja priznanja: zlato priznanje z odliko, zlato priznanje, srebrno priznanje, bronasto priznanje. Kriteriji ocenjevanja so: intonacija, ritem, dikcija, prepričljivost izvedbe, zahtevnost tekmovalnega programa. Žirija lahko podeli tudi naslednja posebna priznanja: priznanje za najboljši otroški zbor, priznanje za najboljši mladinski zbor, priznanje za najboljšo izvedbo slovenske umetne skladbe, priznanje za najboljšo izvedbo slovenske ljudske pesmi, priznanje za najboljši izbor programa, priznanje za najboljšo klavirsko spremljavo.

Prijavnico (dobite jo lahko na našem portalu, www.noviglas.eu) pošljite najkasneje do 10. marca 2010. Za dodatne informacije: Mirko Ferlan (tel. 333 3461368) ali e-mail pdvrhsvmihaela@yahoo.it.

Prejeli smo

SKGZ zadovoljna ob
ustanovitvi EZTS

Slovenska kulturno gospodarska zveza z veseljem pozdravlja skoraj soglasno podporo novogoriškega in goriškega občinskega sveta ustanovitvi Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje. Ta formalni korak bo sedaj omogočil konkretne premike v soustvarjanju konkretnih projektov za goriški obmejni prostor, ob polnopravnem sodelovanju treh občin: Gorice, Nove Gorice in Šempetra - Vrtojbe (ta bo sicer v kratkem potrdila isti sklep). Kljub določenim pomis-

lekom opozicijskih sil, in to predvsem zaradi postopka, pa so se tokrat prav vsi zavedali edinstvene priložnosti, kar je omogočilo dejansko transverzalno soglasnost brez nasprotnih glasov. Končno so torej vsi dojel pomembnosti čezmejnega sodelovanja, kar je sicer leva sredina od nekdanj poudarjala in tudi udeleževala, desnica pa do pred kratkim temu nasprotovala. Vsi ti pozitivni premiki so seveda dobrodošli in dodatno dokazujejo, da se ozračje v Gorici dejansko spreminja in da je

etničnih predsodkov gotovo vedno manj. Sicer še vedno vztrajajo v protislovenski gonji nekateri skrajno desničarski veljaki, ki jim je slovenski jezik trn v peti, kar je tudi v tem primeru dokazal odbornik Cosma, ko je svetnik Aleš Waltritsch razvil svoj poseg v slovenskem jeziku. Svetniku Demokratske stranke Waltritschu gre seveda pohvala, ker je kot edini imel daljši nastop v slovenščini. To je bila zares primerna priložnost za poudarek same vloge slovenske manjšine v čezmejnem povezovanju in to v materinščini, kar je bilo v popolnem sovzvočju s slovesnostjo dogodka. Odbornik Cosma pa je zares izvenel kot stara šara, neprimerna temu času in prostoru, kar je bilo jasno zaznati tudi iz zadržanja ostalih predstavnikov

desne sredine.

Ustanovitev EZTS predstavlja le začetek dolge poti, ki so jo začrtale tri uprave in ki bo lahko omogočila temu prostoru, da se razvije v homogeno, visoko razvito in zanimivo območje. To je edina pot in tega se danes končno vsi zavedamo. Seveda še najbolj se lahko veselimo mi, pripadniki slovenske manjšine v Gorici, ki smo v vsem povojnem obdobju veliko vlagali in tudi prvi verjeli v sodelovanje. Toliko bolj sta torej lahko danes dragocena in potrebna naša izkušnja in znanje, ki ju dajemo na razpolago dvema upravama, saj smo bolj kot prej prepričani, da je v procesu čezmejnega sodelovanja slovenska manjšina še vedno nezamenljivi akter.

dr. Livio Semolič
Predsednik SKGZ za Gorico

Občni zbor Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel

"Učenci so živ material, niso knjižna
polica ne odrske kulise"!

Krčenje finančnih sredstev bolj kot kdajkoli prej ogroža delovanje Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Največja slovenska glasbena šola na Goriškem, ki šteje okrog 400 gojencev ter s svojimi odličnimi pedagogi in kakovostno ponudbo dosega zavidljive uspehe, stoji pred težkimi odločitvami, gre namreč za njeno preživetje. O tem je v sredo, 27. januarja, razpravljala redni občni zbor. Za oceno stanja smo prosili predsednico Maro Černic:

Silvan Kerševan

"Situacija je zelo težka. Napovedi o dodatnem 30% krčenju državnega prispevka postavljajo pod vprašaj strukturo šole, kakršna je danes. Šola ponuja učenje, to ni komercialna dejavnost, zato živi od javnih prispevkov. Ko se ti tako krepko znižajo, postavljajo pod vprašaj organizacijo dela in ohranitev delovnih mest. Morali bomo torej pomisliti na novo organizacijo dela in novo ponudbo glasbenega šolstva na Goriškem. To je problem za vsa naša slovenska skupnost. Iz šole Komel so izšli in še vedno izhajajo vsi kadri, ki pojejo v zborih, ki so pevovodje v cerkvah, ki so ustvarili ansamble, glasbene ali vokalne skupine. Šola ni sama sebi namen, v našem prostoru nekaj pomeni. Zato si moramo postaviti vprašanje, kaj želimo kot slovenska skupnost v Gorici. Težko je govoriti o ukrepih... Če ne najdemo drugih sredstev, bo-

mo morali prestrukturirati pouk, verjetno bomo morali znižati ponudbo, ki jo imamo danes in je kakovostna. Stopili bomo do vseh institucij, s katerimi smo povezani, od Dežele do ministrstva v Sloveniji, in se bomo pogovorili, da bi videli, kako naprej".

Ravnatelj šole Komel, prof. Silvan Kerševan, pa nam je povedal tole:

"Na občnem zboru je prišla do izraza predvsem pekoča tema kritičnega finančnega stanja, ki pogojuje tudi vse nadaljnje delo. Žalostna je ugotovitev, ki je izšla iz posegov na občnem zboru, da nikogar ne zanimajo številčnost otrok na naši šoli, obseg dela, vloga šole v naši skupnosti, uspešnost. Pri delitvi javnih prispevkov pridejo v poštev drugačne logike, ki nimajo nobene zveze s kvaliteto in obsegom dela. Seveda se lahko vprašamo, ali imajo v naši

Mara Černic

družbi etična načela še kakšno mesto".

Kateri bi bili možni ukrepi? S težavami se spopadamo že več let, odkar je šola več kot podvojila število učencev, prispevki pa so ostali nespremenjeni. Pred dvema letoma smo bili prisiljeni prodati koncertni klavir, da smo se delno rešili dolgov. Zame zelo boleča odločitev, ki pa je malokoga ganila... Dodatno krčenje sredstev, ki nam preti, pa postavlja ustanovo pred resen problem preživetja. Učenci so živ material, niso knjižna polica ne odrske kulise. Krčenje prispevkov pomeni krčenje delovnih mest in posledično zmanjšanje števila učencev. Katere pošljemo domov? Nekateri svetujejo zvišanje solnin. Nič lažjega, z drugo besedo naj omogočimo šolanje samo premožnejšim družinam?!

Sicer pa ste kljub vsem tem

težavam vsestransko angažirani. V dneh po božičnih in novoletnih preznikih ste uresničili vrsto tečajev in seminarjev. Orkester ArsAtelier je uspešno sodeloval pri božičnem koncertu v tržaški stolnici, za marec napovedujete zelo zanimiv koncert v sezoni KC Bratuž itd.

Ideje nam ne manjka. Uspelo

nam je razširiti krog kvalitativnih sodelavcev. Tečaji, ki smo jih izvedli v začetku januarja, sodijo v širši okvir evropskega projekta Čezmejnega glasbene sinergije-MUSICA IN, ki smo ga predstavili lani oktobra deželnim uradom. V upanju, da bo projekt sprejet, smo začeli uresničevati vizijo o povezovanju sil v širšem goriškem prostoru. Finančno gledano, pa se taki tečaji sami krijejo s prispevki tečajnikov.

Na vhodu v vašo šolo visi lepak s protestno noto: "Profesorji na SCGV Emil Komel, se preusmerimo v gledališče ali gremo pomivat krožnike"...?! Prva reakcija je sarkazem. Spoštujemo vsa prizadevanja naših predstavnikov na političnem in družbenem področju, vsak ima pravico, da izrazi svoje mnenje. Pa vendar se mi ne zdi pravično in niti modro reševati enega s potapljanjem drugega. / DD

Občni zbor društva ArsAtelier

Kljub vsemu zagnano
naprej!

Društvo ArsAtelier, ki je bilo ustanovljeno l. 1999 in deluje kot nadgradnja Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, ima kot glavne cilje vrednotenje osebnosti naše preteklosti, spodbujanje k ustvarjalnim pobudam in omogočanje mladim, da ohranjajo stik z glasbo. Pri tem povezuje - slovenske in italijanske - učence in profesorje z obeh strani državne meje, podpira sodelovanje posameznikov in skupin ter

združuje v glasbi širši čezmejni prostor. V četrtek, 28. januarja, so se člani društva zbrali v sejni dvorani ob šoli Komel na volilnem občnem zboru, na katerem so pregledali opravljeno delovanje in možnosti njegovega razvoja. Dosedanji predsednik društva prof. Silvan Kerševan je orisal delo orkestra, ki se je predstavil z različnimi programi in dirigenti, prav tako je ob raznih priložnostih uspešno deloval zbor. Svoje so opravile tudi različne komorne skupine, ki so nastopile z zanimivimi reper-

Foto DPD

toarji. Član ArsAteliera je tudi pevska skupina Musicum, ki je nedavno proslavila prvih deset let delovanja s tremi odmevnimi koncerti. In vendar je takemu društvu edina opora šola Komel, "brez nje bi ArsAtelier bil prava sirota", je povedal Kerševan. Javne ustanove vsega tega dela ne vidijo in priznavajo. "Dežela nas ignorira, Slovenija daje skromen prispevek, prav tako pokrajinska uprava, malo bolj velikodušna je Fundacija Goriške hranilnice". Trenutek je kritičen prav tako kot za druge kulturne ustanove, toda "kljub vsemu gremo naprej". V programu namreč imajo koncert v sezoni Kulturnega centra Bratuž s programom Solo&Orkester z uglednimi solisti (Sijavuš Gadžijev, Črtomir Šiškovič, Vassja Legiša in Erik Žerjal), nov pomladni ciklus Snovanj, ki se bo začel meseca aprila, različne programe pripravljajo ko-

morne skupine, v načrtu so izpopolnjevalni tečaji za mlade glasbenike in poletne delavnice. Kerševan je izrazil posebno zadovoljstvo nad seminarjem Aleksandra Švaba za solopceve in nad sodelovanjem s strokovno zelo sposobnimi pedagogi v okviru projekta, od katerega veliko pričakujejo. Prisotni so soglasno odobrili predsedniško in blagajniško poročilo, ki ga je prebral Simone Peraz, nato pa izvolili nov odbor. Sestavljajo ga: Silvan Kerševan, Marco Feruglio, Simone Peraz, Alessandra Schettino, Carlo Corazza, David Bandelj in Dalia Vodice. V nadzorni odbor pa so bili potrjeni Marco Fantini, Andrea Iussa in Lino Visintin. Občni zbor so pisno pozdravili deželni svetnik Igor Gabrovec, predsednika društva Soča iz Kanala Ljudmila Zimic ter pianist in referent za Ex Novo Ensemble Aldo Orvieto. / DD

Dramski odsek PD Štandrež

Prigode moža "21. stoletja"

Na letošnji premierni uprizoritvi so člani dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež uspešno prestali še eno preizkušnjo: odigrali so premiero nove predstave, ne da bi imeli ob sebi režiserja, ki bi jih med prizori bodril in jih mimogrede opomnil na kak spodrsrlaj ali kaj podobnega. Tokrat je bil njihov režiser Jože Hrovat, član SNG Nova Gorica, na gostovanju z novogoriškim ansambлом na Ptuj in zaradi tega so se morali igralci pred odhodom na oder še bolj zbrati in pomisliti na vse, kar jim je svetoval režiser, ki jih umetniško usmerja šesto leto in ga štandreški igralci že "imajo za svojega". Nov dramski izziv so z veseljem sprejeli in igro, kljub temu da jih je čas preganjal, z vztrajnostjo obdelovali, da se je njihov novi odrski podvig izkazal kot še ena uspešna predstava v dolgem seznamu iger, ki jih je dramski odsek uprizoril v petinštiridesetih letih plodnega, neprekinjenega delovanja. Zvesti trdno zakoličeni tradiciji so se z novo igro predstavili v januarju, in sicer v soboto, 30., - v nedeljo, 31., je bila prva ponovitev in hkrati zadnja predstava abonmaja Štandrež 2009 - v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu. Tisti dan je sneg po belil Gorico, močno pa je snežilo tudi po Sloveniji, tako da se marsikateri povabljeni gost ni mogel udeležiti predstave. Na

njej pa so med drugimi bili novogoriški župan Mirko Brulc, števerjanska županja Franka Padovan, vodja slovenskega novinarskega oddelka deželnega sedeža Rai Marij Čuk in nekdanji dolgoletni režiser štandreškega dramskega odseka Emil Aberšek. Letos je izbira padla na tekst Gugalnik z izvirnim naslovom Stolica koja se ljulja, srbskega humorista in televizijskega scenarista Novaka Novakovića (1928-1995), znanega s psevdonimom Novak

dokaj razvidno iz dramaturške zasnovе Gugalnika, ki je ohlapna, vzroki situacijskih posledic so prešibki, konec pa je tudi nekako nedorečen, kot da bi avtor ne vedel, kako naj izvleče komedijske like iz nastale zmešnjave. Kljub tem šibkostim pa ima komedija kar precej humorističnih trenutkov, ki jih je Hrvat premišljeno izbral kot humoristične iskricе, ki podžgejo dogajanje. Igralci so njegove želje posrečno udeležili, tako da se je smeh

se izkazati v humoristični karakterizaciji likov. Pri tem je treba poudariti, da so tokrat težje breme nosili mlajši člani skupine, saj so prav oni bili glavni akterji predstave. Prvega naj omenimo že dobro poznanega in za igralsvo talentiranega 23-letnega Nejca Cijana Garlattija, ki je odigral Rada, "povzročitelja" zapletov. Rado je zakonski mož, ki ob novici, da je žena dobila službo, brzojavi na delovno mesto odpoved svoje službe in se ob negovanju sinčkov-dvojčkov zabubi med štiri domače stene. Priveže si predpasnik in kuha, lika, pere... Zaradi ljubosumja, pa tudi nesporazuma izžene iz hiše ženo in

ostane sam z otrokoma in nonotom, ki mu ga je, kot kukačičje jajce, "podtaknila" klepetava sosedica. Ta lik je s koketnimi kretnjami opisala Chiara Mucci. Kljub očitno mladem videzu je Nejc Cijan dobro vzdržal pod težo vloge in večje, tudi z glasom in obrazno mimiko, spreminjal Radova razpoloženja v odnosu do žene Olge. Olga, ki se iz hišne gospodinje prelevi v angažirano uslužbenko, je doživeto poosebila Vanja Bastiani. Prijateljica Duška, ki skuša reševati Olgin zakon, se je kar čvrsto izrisala v potezah Daniele Puja. Samskega Radovega kolega Vojka je v "frajerski" frfotavosti in raztresenosti dosledno orisal Matej Klanjšček.

/str. 14
Iva Koršič

Z leve Nejc Cijan Garlatti, Vanja Bastiani, Ivan Jedrlnič in Božidar Tabaj (foto DP)

Novak, ki so mu sloves prinesle humoristične oddaje na beograjski televiziji. Seveda se ta avtor še zdaleč ne more kosati z mojstroma v pisanju komedijskih del, Gondonijem in Nušićem, katerih komediji sta zadnji dve leti prežarili štandreški oder. Da se N. Novak ni prav posebno ukvarjal z dramskimi teksti, je

večkrat sproščeno oglašal iz dvorane. To je pravzaprav tudi namen te vsebinsko nezahtevne predstave. Tako je komedija kljub šibkim točkam v sicer dve uri trajajočem dogajanju - morada bi se dalo tekst še skrajšati ali igro pognati v hitrejši tempo - prijetno zabavala gledalce in seveda nudila igralcem možnost

Ob smrti dragega župnika Gospodu Vojku v zahvalo

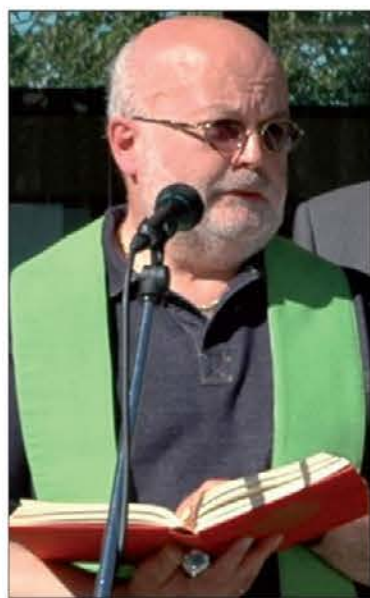

Foto DP

Ne moremo mimo dejstva, da tudi mi Štandrežci mu ne bi bili hvaležni za njegov trud, njegov nasme, njegovo razpoložljivost. Kolikokrat je našel v naši cerkvi, ko je naš župnik imel druge obveznosti. Ne samo to. Z njim smo se večkrat srečevali pri biblični skupini. Poglobljali smo Božjo besedo in jo usmerjevali v današnji čas in govorili o problematiki v naših družinah. Vedno nas je poslušal, nam znal svetovati in nas opogumljati. Čas, ki nam ga je posvečal, je bil za nas dragocen, ker dobro vemo, da župniki danes nimajo več časa za poslušanje drobnih vsakdanjih stvari, ker so preveč obremenjeni. Globok je bil v veri, a zelo odprt na današnji svet. Čutili smo, da smo postali vsi, ki smo se srečevali pri tej skupini, kot ena družina, od-

prti za pogovor in zaupljivi. Večkrat je on sam to omenjal, zato smo ga vsakič vabili na naša srečanja za predavatelja. Posebno vlogo je imel, ko smo se srečevali ob postnih in adventnih večerih po družinah, po navadi, ki smo jo uvedli pred desetimi leti, ko je bil pri nas misijon. Zadnje srečanje z njim smo imeli prav lani v adventnem času, ko smo obdelovali letošnjo tematiko Lazar pridi ven. Kdo bi si mislil, da bo to njegovo zadnje srečanje!? Ravno ko smo govorili o smrti in vstajenju. Zelo prepričljiv je bil o tem, kar je govoril, ker po raznih preizkušnjah se je srečal z Jezusom in mu je bilo zelo lahko verovati in tudi nam posredovati lastno vero. Učil nas je, da je misijon oznanjati in tudi druge spodbujati bodisi z zgledom kot z nasmejanim obrazom oznanjati, da je vera nekaj lepega. Naši mračni obrazi, ko odhajamo od obhajilnega obreda, ne povedo, da smo prejeli Jezusa v naše srce. Moramo biti veseli, nasmejani, da drugi opazijo, da je vera veselje, mir in tista sreča, ki jo vsi iščemo.

Hvala, gospod Vojko, za vaše spodbudne besede in prijateljstvo, ki nas je vezalo. Vedno Vas bomo imeli za zgled in se spominjali na Vas, ko ste bil med nami preprost, nasmejan in dobre volje in kako ste večkrat kako hudomušno povedali, da srečanja niso bila težka, ampak prijetna in prijateljska.

Biblična skupina

In memoriam Julči Brelih

Za nekatere ljudi res velja rek "kakršno življenje, takšna smrt". Gospo Julči Brelih, ki je prejšnji četrtek, 28. januarja, v 82. letu starosti mirno zaspala v Gospodu, smo poznali kot delavno, energično in zvesto pripadnico župnijske skupnosti v duhovni sv. Ivana v Gorici. Med ljudmi je bila priljubljena in vedrega značaja. Z veliko hvaležnostjo za njen krščanski zgled, dobroto in umirjeno besedo so se spomnili navzoči pri pogrebnih maši v ponedeljek, 1. februarja, zjutraj. Obred sta darovala msgr. Cvetko Žbogar in g. Marijan Markežič, ob orgljanju Hermana Srebrniča je pel zbor pevk, ki so cenile njen dobri značaj in do bro poznale njeno pripravljeno stopoprijeti za vsako delo. Pokojnico so položili na goriško pokopališče v grob, kjer počiva njen stric in teta.

Ga. Julči (Giulia) Brelih se je rodila v Cerknem 30. aprila leta 1928. Na Goriškem je službovala v raznih italijanskih vrtcih, nekaj časa v slovenskem mestnem vrtcu v ulici Randaccio, nato pa več časa še v vrtcu Brolo. S svojo velikodušnostjo in marljivostjo je bila zraven tudi pri različnih človekoljubnih organizacijah, za katere je veliko naredila. Možganska kap je pred tremi leti prekinila njeno rado-

darno vneto in jo priklenila na dom. To pa je ni oviralo, da se ne bi zanimala, kako potekajo dejavnosti v Slovenskem pastoralnem središču, katerega je bila tako zvesta in predana članica. Žal pa se je po dobrem letu njeno zdravstveno stanje tako poslabšalo, da je morala oditi v dom za ostarele pri sv. Justu, kjer je kljub trpljenju junaško nosila svoj križ, kot znajo povedati prijateljice, ki so jo rade obiskovale in katerih se je pokojnica zmeraj veselila. Dolga leta je z ljubeznijo skrbela za cerkev sv. Ivana in za čeden videz njene okolice. Kolikokrat smo jo "zasočili", kako je vneta sukala metlo, da bi bil dohod v cerkev zmeraj snažen. Za vso njeno požrvalnost in za vse, kar je lepega storila za duhovnijo, so ji naši duhovniki in župljani iskreno hvaležni in jo priporočajo Bogu, naj jo milostno sprejme v svoje naročje.

ZAHVALA

Ob hvaležnem spominu na JULČI BRELIH,

dolgoletno oskrbnico naše cerkve, izreka duhovnika sv. Ivana iskreno sožalje sestrji Ivi, nečakinji Mirjani in pranečaku Borisu. Tudi v imenu svojcev, se zahvaljuje zdravnici Elisabetti Zappala, skrbnim ženam in osebju doma sv. Justa v Gorici za ljubečo nego, župnikoma Cvetku Žbogarju in Marijanu Markežiču za duhovno spremljanje in pogrebni obred.

Obvestila

V petek, 5. februarja, bo ob 17.30 v čitalnici knjižnice KB centra potekala klepetalnica Goriškega loka z naslednjim naslovom: "3 uprave/župani: veliki izzivi"! Gostje večera bodo trije slovenski župani Alenka Florenin, Franca Padovan in Paolo Vizintin.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo za srečanje ob Valentinovem prazniku v soboto, 13. februarja, peljal avtobus v vas Slap pri Vipavi ob 16.45 iz Doberdoba, nato s Poljan, Vrha, iz Sovodenj, Štandreža, Podgore pri športni palači, nato izpred vage pri pevmskem mostu in s trga Medalje d'oro. Priporoča se točnost!

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja ob dnevu žena v nedeljo, 7. marca, enodnevni izlet na grad Brdo pri Kranju za ogled gradu in kongresnega centra Evropske zveze. Sledil bo odhod v Begunje k Avseniku. Prijave sprejemajo Ivo T. (tel. št. 0481 882024), Ema B. (tel. 0481 21361), Dragica V. (0481 882183), Marija Č. (0481 390697), Rozina F. (347 1042156), Saverij R. (0481 390688). Na račun 20 evrov.

Kulturno društvo Sabotin iz Štavra prireja tradicionalno praznovanje sv. Valentina, ki bo potekalo na sedežu društva, v okraju Znarišče 4. V četrtek, 18. februarja, bo kulturni večer z odprtim razstave Okno v svet. Nastopila bosta domači moški pevski zbor in komorni pevski zbor Grgar. V petek, 19. februarja, bodo za zabavo v večernih urah poskrbele skupine Kanale, Radiowave in The Maff. V soboto, 20. februarja, bo ob 18.00 revija otroških pevskih zborov in ples s skupino Happy day. V nedeljo, 21. februarja, bo ob 14.30 sv. maša v štavarski cerkvi, sledila bo zabava na sedežu društva z briškimi kvintetom Osminka. Zabava se bo odvijala v ogrevanem šotoru, gostje bodo lahko poskusili slastne jedi z žara in domače štavarske štruklje. Prisrčno vabljeni!

Vabimo vas na osemdnevno potovanje z Novim glasom v Romunijo od 18. do 25. maja 2010 z ogledom Moldavije, Bukovine z znamenitimi samostani in Transilvanije. Vpisovanje na upravi v Gorici in uredništvu v Trstu vse do razpoložljivih mest, najkasneje do konca februarja. Akontacija pri vpisu 200 evrov.

Prodajam in na Goriškem vam dostavim na dom gozdna drva. Kmetija Aleš Komjanc, Števerjan, tel. 0481 390238.

Srečanje s starši učencev, ki se bodo vpisali v nižjo srednjo šolo, bo potekalo v petek, 12.2.2010, ob 17. uri v prostorih ravnateljstva večstopenjske šole s slovenskim učnim jezikom v Gorici v ul. dei

Grabizio 38 v Gorici. Učencem, ki obiskujejo osnovne šole goriške večstopenjske šole, ni potrebno se vpisati v prvi letnik nižje srednje šole I. Trinka, saj je vpis avtomatičen. Za učence, ki prihajajo z osnovne šole, ki pripada drugemu ravnateljstvu, je vpis na nižjo srednjo šolo obvezen. Vpisna pola bo na razpolago na ravnateljstvu, kamor je učenec namenjen, od 22. do 27. februarja 2010, oddati pa jo je treba na ravnateljstvu, od koder se prepisuje, ki jo bo posredovalo naprej izbrani šoli.

Darovi

Za potresence v Haitiju: G. M. 50 evrov.

Za misijonarja Danila Lisjaka: P. R. 50; D. A. 25 evrov.

Za potresence: v spomin na pok. g. župnika Vojka Makuca daruje Adrijana Kovic 50 evrov.

Za misijonarje: ob 8. obletnici smrti drage s. Mirjam daruje sestra Adrijana Kovic 50 evrov.

Za KD Sabotin: ob pogrebu Zdravke Klanjšček namesto cvetja na grob darujeta družini Mucci in Zavadlav 100 evrov.

Sožalje

Nataši in Igorju Gregoriju ter svojem izražamo ob smrti drage none Ivanke iskreno sožalje kolegi na Novem glasu.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 5.2.2010 do 11.2.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri.

Petek, 5. februarja (v studiu Andrej Baucon): Domače viže in popevke - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti v naši okolici - Humor in obvestila.

Sobota, 6. februarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 8. februarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - 'Za znoret' in vroči šport - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 9. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 10. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Zimska olimpijada - Izbor melodij.

Četrtek, 11. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Četrtek, 4. februarja 2010, ob 20. uri

Natečaj Mladi oder - nagrajevanje

Vik Grabovšek

KAJ SE SKRIVA ZA VELIKIM TREBUHOM?

REŽIJA MATEJA ČERNIC IN MARTA FERLETIČ

Otroška dramska skupina SKD HRAST iz Doberdoba

- Nedelja, 7. februarja 2010, ob 17. uri
Novak Novak

GUGALNIK

REŽIJA JOŽE HROVAT

Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež

VELIKA DVORANA
KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

In memoriam

Zapustil nas je prof. Zorko Harej

Čeprav smo vedeli, da je bolan in že nekaj mesecev v tržaški bolnišnici, nas je v soboto, 30. januarja, vseeno boleče presenetila vest, da je v 88. letu starosti umrl dr. Zorko Harej, eden tistih primorskih, po večini kmečkih sinov, ki so se 'likali' v goriškem malem semenišču in v njem izbrusili svoje znanje, značaje, splošno in srčno kulturo ter se izoblikovali v klene in pokončne ljudi ter prepričane demokrate in narodnjake.

Vsakdo, ki se je kdaj pogovarjal ali sodeloval s prof. Harejem, je v njem zaznal veliko občutljivost in pozornost do sočloveka, čeprav je svojo pristno mehko bo skrival za nekakšno skorjo strogosti in resnosti. Bil je človek, ki je imel kritičen pristop do vsega, kar je počenjal, in si je pred vsako odločitvijo postavil veliko vprašanj. Ko pa se je odločil, je stvar izpeljal do konca. Označevalo so ga velika redoljubnost in vztrajnost ter zavest, da je mogoče s postopnim delom doseči tudi pomembne cilje.

Doma je bil iz Dornberka. Po maturi je vstopil v bogoslovje, a v njem ni dozorel duhovniški poklic, tako se je vpisal na klasično filologijo, najprej v Ljubljani, nato pa v Trstu, kjer je diplomiral z diplomsko nalogo o poetiki oglejskega patriarha in pesnika sv. Pavlina.

Od diplome iz klasičnih jezikov leta 1948 do leta 1957 je bil profesor na naših šolah, nato je bil do upokojitve urednik glasbenih in dramskih sporedov na Radiu Trst A, zadolžen pa je bil tudi za druge oddaje, med drugim za usklajevanje in uresničitev niza Radio za šole.

Njegova velika ljubezen je bila glasba; vzljudil jo je že od mladih nog. Že v dijaških letih je v Gorici pri prof. Emilu Komelu in drugih

sošolcih, odličnih glasbenikih in pevcih, naj za vse omenimo vsaj Mirka Renerja in Lada Piščanca, pridobival glasbeno znanje in se tudi sam poizkušal kot organist in zborovodja v samem semenišču in v domači vasi. Od takrat do zrelih let je vodil številne zборе. Nazadnje, od leta 1977 do leta 1999, se pravi, dokler mu ni vid tako

močno opešal, da ni mogel več spremljati notnega stavka, je vodil mešani zbor, ki vsako nedeljo in praznik poje v srbski pravoslavni cerkvi sv. Spiridiona v Trstu. Sploh je bil prof. Harej zavzet ekumenski delavec in je rad s svojim Ekumenskim zborom sodeloval pri mašah, ki sta jih na Tržaškem organizirala dr. Janežič in dr. Kosmač.

Poznamo ga tudi kot skladatelja, ki se je te 'obrti', kot se je sam večkrat izrazil, izučil pri Emilu Komelu, Ivanu Grbcu in Vitu Leviju. Pisal je predvsem za pevske zборе, in sicer za otroške, dekleške in ženske, moške ter mešane zборе. Njegovemu skladateljskemu delu bi veljalo posvetiti posebno pozornost. Ena od značilnosti pa je, da je

znan zelo posrečeno izbirati besedila, ki jih je uglasbil. Rad je segal po besedilih primorskih pesnikov, med katerimi naj omenimo K. Široka, L. Šorlijevo, S. Kosovela, Š. Tonklija, L. Kocjančiča in druge. Leta 1963 je bil med ustanovitelji in do leta 2003 predsednik ter duša Zveze cerkvenih pevskih zborov v Trstu, nato pa njen častni predsednik. Zvezi je dr. Harej posvetil svoje najboljše organizacijske sposobnosti, saj je bil pobudnik nešteti koncertov in revij, tečajev in seminarjev, predvsem pa je rad skrbel za obnavljanje zborovskega repertoarja z izvajanjem malo znanih ali neznanih skladb domačih avtorjev in novih skladb, za katere naj poskrbi ZCPZ. Te pesmi, tako je poudarjal, naj bodo napisane v sodobni glasbeni tehniki in v skladu s slovensko tradicijo. Imajo naj zgosto povedno in preprosto besedilo, ki naj nagovarja sedanjega človeka, kar je poudaril tudi v spremni besedi v zadnji pesmarici, ki jo je uredil in je izšla lani z naslovom

Zborovske duhovne pesmi Slovencev v Italiji. Od študentskih let dalje je bil tudi narodnopolitično dejaven. V letih 1970-77 je bil predsednik tržaškega pokrajinskega sveta Slovenske skupnosti, v letih 1979-89 pa njen pokrajinski tajnik. Bil je tudi izvoljen za svetovalec in odbornika Pokrajine Trst. V nekem intervjuju za naš tiskar je povedal, da je na tržaški Pokrajini bil nekaj več kot desetletje. Na Pokrajino Trst je prišel leta 1980 in bil na začetku, sicer manj kot eno leto, odbornik. Po politični krizi je leta 1984 prevzel odbornišтво za kulturo in ga vodil skoraj do konca desetletja. V tem času mu je uspelo uresničiti nekaj zanimivih pobud. Prva taka

prelomnica je bila razstava o kmečki arhitekturi na Krasu z naslovom Kamnita hiša, ki je bila na Pomorski postaji v Trstu. Druga večja razstava je bila o

Maksu Fabianiju, arhitektu in urbanistu. Pri tej razstavi se je oprl na skušnje in znanje arh. Marka Pozzetta. Razstava je bila v konjušnicah Miramarskega gradu. V muzeju Revoltella pa je pokrajina priredila še odmevno razstavo o avstrijski avangardi. Večja akcija je bila raziskava o glasbeni preteklosti Trsta do 1950. Pri delu se je naslonil na muzikologa G. Radoleja. Delo se je začelo leta 1984 in je trajalo štiri leta. Razdeljeno pa je bilo po vrstah: zborovska, komorna, vokalna in instrumentalna ter simfonična glasba. Na koncu vsakega leta so bili koncerti najzanimivejših primerkov raziskane snovi. Zanimivo je, da je bila na enem izmed teh prvič izvedena Vrabčeva simfonična suita Tri dobe. Na Pokrajini so na njegovo pobudo izvedli tudi popis vseh knjižnic na Tržaškem z več kot tisoč knjigami.

Rajni Zorko Harej je bil tudi ploden publicist in urednik, saj je napisal nešteto člankov in esejev, uvodov in pregledov. Posebno rad je pisal o primorskih glasbenikih, ki jih je veliko obdelal tudi za PSBL in Koledar GMD. Več let je bil tudi podpredsednik upravnega sveta Slovenskega stalnega gledališča in član škofijske komisije za cerkveno glasbo.

Pogreb rajnega prof. Zorka Hareja bo v petek, 5. t. m., ob 11. uri v pokopališki cerkvi pri Sv. Ani v Trstu, pokopan pa bo v Žabnicah pod Sv. Višarjami.

Ko se tudi na teh straneh z največjim spoštovanjem in hvaležnostjo poslavljamo od njega, naj se mu še zadnjič zahvalimo za sodelovanje in za vsako večkrat izraženo spodbudno besedo našemu tedniku.

Ženi Neli, sinu Marku in vsem sorodnikom naj gre glockoko sožalje tudi uredništva in uprave Novega glasa.

Marko Tavčar

Kratki

Osrednja Prešernova proslava bo v Občinskem gledališču v Trzinu

V soboto, 6. februarja 2010, ob 20. uri bo v Občinskem gledališču v Trzinu zaživel osrednja Prešernova proslava Slovencev v Italiji z naslovom Zajadraj, zapluj!, v interpretaciji tečajnikov gledališke šole Studio Art. V želji po skupnem nastopanju in delovanju bo prireditev ena sama za vse tri pokrajine. Pokrovitelja proslave sta krovni organizaciji SKGZ in SSO, ob sodelovanju ZSKD, Slovenske prosvete, ZSKP, Inštituta za slovenski jezik v Benečiji, Kulturnega doma Gorica, Kulturnega centra Lojze Bratuž in Glasbene šole Emil Komel. Letos poteka proslava tudi ob pokroviteljstvu Občine Trzin in Slovenskega kulturnega športnega rekreacijskega društva Trzin. Osnovno težišče predstave postavljajo vprašanje, kako ustvarjati danes v našem prostoru. Oblikovalci prireditve so se zato odločili, da simbolizirajo bivanjski prostor z elementom morja, ki je hkrati element širine, ljubezni, odhajanja in ponovnega vračanja. Ustvarjati pomeni izživeti svoje sanje, zajadraj, zapluj vanje. Ustvarjanje pa je tudi soočenje z iskanjem besede - jezika, specifične našega prostora in mlade generacije. Končni izid tega iskanja je seveda pozitiven: mladi verjamejo v umetnost, ki je strast in sla, upodablja svojo besedo, da bo čim bolj sporočilna, tudi v današnjem svetu. Omenjeno misel bodo mladi gledališčniki posredovali tudi s pomočjo sodobnih pesnikov - Miroslava Košute, Borisa Pangerca, Jurija Paljka in Marija Čuka. Nastal je tako recital poezije in pričevanj mladih, ki ga bo z izvirno telesno umetniško govorico nadgradila koreografija na sugestivno glasbo. Izbor pesmi, zamisel in vezni tekst je delo Maje Lapornik, režijo pa sta podpisala Jaša Jamnik in Boris Kobal. Koreografina predstave je Uršula Terzan, za tehniko govora je skrbel Tomaž Gubenšek, scenografija pa je nastala po zamisli Andreja Stražišarja. Ob slavnostnem govoru bodo na večeru prvič podelili nagrado zaslužnemu kulturnemu delavcu, ki je prispeval k rasti slovenske zavesti v Italiji. Ime nagradjenca bo ostalo do same podelitve skrivnost. Vstop je predviden samo z vabilom, ki jih lahko dobite v Tržaški knjigarni, v Katoliški knjigarni v Gorici in na sedežu društva Ivan Trnko v Čedadu.

Podelitev priznanj za leto 2009 Javnega Sklada RS za kulturne dejavnosti

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD) je pred kratkim v veliki dvorani Doma Španski borci izročil priznanja sklada za leto 2009. Zlato plaketo JSKD je prejela Neja Kos, dobitnik srebrne plakete pa so Davide Clodig, Engelbert Logar, Alojz Stražar, Milica Šadl in Vokalni kvintet Završki fantje. Komisija za priznanja JSKD je na podlagi vlog iz javnega razpisa za podelitev priznanj za leto 2009 sklenila, da zlato plaketo sklada za življenjsko delo in izjemne dosežke ter prispevek k razvijanju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, zlasti na področju sodobnega plesa, prejme Neja Kos. V obrazložitvi priznanja so zapisali, da Neja Kos, psihologinja, plesna kritičarka in publicistka, na področju plesa deluje že štiri desetletja. Njeno delo je znatno presežlo okvir službenih dolžnosti in delovnega časa, s čimer je izkazala popolno predanost sodobnemu plesu, njegovemu razvoju in uveljavljanju kot samostojna umetniška disciplina in praksa.

Razvila je sistem neformalnega sodobnega plesnega izobraževanja v obliki seminarjev in delavnic ter spodbujala razvoj mladega sodobnega plesa in profesionalizacije najposobnejših. Na prvem mestu so sezone plesne šole, ki so danes še posebej uspešne v Mariboru, Izoli, Šempetru pri Novi Gorici in Ljubljani. Zasnovala, utemeljila in dogradila je državno revijo plesnih skupin, ki se je sprva imenovala Dnevi plesa, nato Sredi prostora in Živini plesni dnevi, zdaj pa nosi ime Živa, festival plesne ustvarjalnosti mladih. Poskrbela je tudi za ustanovitev osrednjih priznanj sklada za področje plesne umetnosti. Najpomembnejši plesni ustvarjalci in pedagogi so postali nosilci plaket in listin Mete Vidmar. Od leta 1972 se kontinuirano ukvarja tudi s plesno kritiko, piše eseje, strokovne članke in plesne študije. Je avtorica knjižice Ples od kod in kam. Pripravila je metodični priručnik za učitelje Osnove plesne umetnosti, napisala več študij, kot sta Dramaturgija v plesu in Slovenski sodobni ples. Odmevna je bila serija člankov Slovenska plesna umetnost XX. stoletja, ki so izhajali v Delu, skupaj pa so bili objavljeni v knjigi Slovenska umetnost XX. stoletja. Leta 1995 je napisala esej Humor v plesu. Sklad je podelil tudi pet srebrnih plaket. Davide Clodig jo je prejel za dolgoletno delo na področju glasbenih dejavnosti, Engelbert Logar za delo na področju glasbenih dejavnosti in narodopisja, Alojz Stražar za gledališko dejavnost in spodbujanje kulturnih dejavnosti, Milica Šadl pa za negovanje ljudskega izročila in razvijanju kulturnih dejavnosti. Srebrno plaketo so podelili tudi Vokalnemu kvintetu Završki fantje, in sicer za njihovo glasbeno dejavnost.

Trst / Gledališče Verdi
Maria Stuarda nadaljuje trilogijo kraljic

Koprodukcija tržaškega gledališča Verdi, gledališč La Fenice v Benetkah, Massimo v Palermu in San Carlo v Neaplju je pred nedavnim debitirala v Trstu kot druga operna predstava letošnje sezone. S to uprizoritvijo se nadaljuje Donizettijev "triptih kraljic", ki ga je lani odprla opera Roberto Devereux in se bo končal v prihodnji sezoni z izvedbo opere Anna Bolena.

Opera iz obširnega opusa plodnega italijanskega mojstra ne spada med najbolj pogosto izvedene in je zadnjič zazvenela v tržaškem gledališču pred 28 leti. Razlog je razumljiv, saj gre za libreto oz. zgodbo po Schillerjevi tragediji, ki se razvija predvsem v ponotranjeni razsežnosti medsebojnih odnosov, brez čustvenih viškov, napetosti, zanimivih preobratov, z linearnim zaporedjem predvidljivih dogodkov. Režijska zamisel Denisa Kriefa, ki jo je za tržaške ponovitve prevzel Giulio Ciabatti, se ni uprla naravi libre-

ta in ni nadgradila glasbe, ki predstavlja značilne elemente skladateljevega stila, njegovo melodično žilico, učinkovito vodenje 'concertatov', a ne sodi med njegove mojstrovine; zato je postavitev statična, skoraj koncertna, kar pa ne pomeni dolgočasna (kar gre pripisati predvsem dobrim pevskim izvedbam). Scena je velik labirint, ki seveda predstavlja simbol kompleksnih in brezizhodnih čustvenih labirintov, v katere so protagonisti usodno ujeti. Zgodba pripoveduje namreč o angleški, protestantski kraljici Elizabeti, ki iz hrepenenja po oblasti, zaradi verskega nesoglasja in ne nazadnje ljubezni do istega moškega, grofa Leicesterja, uniči svojo sovražnico, katoliško sestro Marijo Stuart z obsodbo na smrt. V operi je politični okvir samo ozadje predvsem ljubezenske tekme med ženskama, ki jo ponazarjajo tudi kostumi: bojovita vladarica Elizabeta ima vojaški plašč rumene barve ljubosumno-

sti, Marija pa nosi rdečo barvo ljubezni in krvi, na morišču pa belo barvo nedolžnosti. V obveznih, labirintskih smereh te psihodrame se kretata dva prepričljiva pevska ansambla, med katerima je prvi doživel posebno odobravanje; v pevsko zahtevni naslovni vlogi se izmenjujeta sopranistki Hasnik Papian in Maria Grazia Nocentini, Tiziana Carraro in Elena Belfiore pa pojeta v

vlogi kraljice Elizabete. Kot Leicester nastopata tenorista Celso Albello in Dario Schmunck. Solidnost vseh pevcev je ovrednotila bolj redko izvedeno opero in ji zagotovila dober sprejem tržaške publike. Pred pultom je stal dirigent Fabrizio Maria Carminati, ki je vodil orkester gledališča Verdi brez posebne energije in ustvarjalnih vzgibov.

PAL

Prejeli smo

Dopolnilo k umetniški razstavi slik internirancev v Gonarsu in Viscu

Bila sem prisotna pri odprtju razstave v Centru Bratuž! O poteku razstave ne bom pisala, ker o tem smo že obširno brali bodisi v Primorskem dnevniku kot tudi v Novem glasu.

Oglašam pa se, ker bi rada nekaj pojasnila; vsi vemo namreč, da so bodisi v Gonarsu kot v Viscu otroci, starčki in nasploh taborništvo msgr. dr. Miroslava Brumata, goriškega kanonika. Tam, po dolgih dneh čakanja na sprejem, je msgr. Brumat govoril

življenjskim pogojem, ostali pri življenju in se še celo predajali umetnosti.

Da so se ti strašni življenjski pogoji ublažili in da se je morija končala, gre vsa zasluga goriški nadškofiji, katero je takrat vodil nadškof msgr. Karel Margotti! S priporočilnim pismom je namreč poslal v Rim na vatikansko tajništvo msgr. dr. Miroslava Brumata, goriškega kanonika. Tam, po dolgih dneh čakanja na sprejem, je msgr. Brumat govoril

s tajnikom Montinijem (poznejšim papežem Pavlom VI.) o srednjeveškem mučenju v onih barakah in prosil za nujno pomoč in podporo Vatikana!!

Vrnitev v Gorico v onih vojnih časih, ko so prevozna sredstva le občasno in slabo delovala, je bila zelo mučna, a trud je bil plačan...

Od takrat se je začela dobrodelna akcija donajanja hrane, oblačil, odevi, mleka v prahu za dojenčke, pa tudi zdravniška oskrba! Akti-

viralna so se vsa dobrodelna društva, predvsem pa goriške Marijine družbe s podporo nadškofije. Zaradi lakote taborništiki niso več umirali, pa tudi umetniki so lahko zopet "zaživeli" s svojimi listi, svinčniki in čopiči.

O tem je že obširno pisal prof. F. Tassin v Voce Isontina in v reviji Iniziativa Isontina. Fotokopijo sem izročila dr. Karlu Bonuttiju in tudi goriškemu prof. Petru Černicu (original pisma seveda hranim v svojem arhivu).

Hvaležna sem prof. Dežmanu, čigar veliko poštrevno delo zelo cenim, da je bil prisoten tudi pri nas zamejcih, ki smo ostali zamejci, brez meje...

Toliko v vednost, da bi hote' ali ne hote' pozabili!

Irene Brumat Vrtovec

Literarni natečaj Mladike

Komisija literarnega natečaja Mladike, ki se je sestala v sredo, 27. januarja 2010, na sedežu Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3, je obravnavala 74 prispevkov v prozi in 51 ciklusov pesmi, ki so v roku prispeli na uredništvo revije. Komisija je po temeljiti razpravi in oceni dospelih prispevkov podelila tele nagrade:

Proza

Prvo nagrado prejme novela Današnja Aleksandrinka, ki je prispela pod psevdonimom BOR-6.

Avtorica spretno vzporeja lastno usodo z življenjem pratete – aleksandrinke. Dragoceni so odlomki iz tetinih pisem, iz katerih razberemo trdoživost primorske ženske in njeno navezanost na domačo govorico. Avtorica je Darinka Kozinc iz Nove Gorice. Drugo nagrado prejme novela z naslovom Spomini ob dnevu spominov, ki je prispela pod psevdonimom Petpetpet. Avtorica se poda na pot spominov in v sebi podoživlja otroška leta. Pred nami zaživi toliminski svet v preteklosti in sedanjosti. Avtorica je Irena Cigale iz Medvode. Tretjo nagrado prejme novela Skodelica kave, ki je prispela pod psevdonimom Skodelica kave. V noveli gre za skoraj filmski opis srečanja dveh svetov – brezdolca in mladega uspešnega in ponuja bralcu svojevrstno napetost. Avtorica je Manka Kremenšek Križman iz Ljubljane. Komisija priporoča za objavo še novele: Moja poetja Ane Balantič, Izdajalec Ivane Hauser, Notranja meja Andreja Rijavca, Dan brez napake Nataše Konc Lorenzutti, Danes odhajam Marjance Mihelič, Punčka Tarcisie Galbiati, Ne nocoj Katarine Šumej, Hiša strahov Marte Pavlovič, Profesor Vujica in njegova težava Tine Grandošek in Perspektivni arhitekt Ane Marije Pušnik.

Poezija

Prvo nagrado prejme cikel pesmi pod geslom Provansa. Skladno uglasen cikel pesmi nam pričara lepoto pokrajine, mest in sledove zgodovinske preteklosti v tej francoski pokrajini. Avtorica je Stanka Devjak iz Maribora. Drugo nagrado prejme cikel pesmi Trenutki, ki je prispel pod psevdonimom Gal. Avtor se z izvirnim lirskim pristopom pogablja v človekov vsakdan in ga razčlenjuje z ironično distanco. Avtor je Matija Švajncer iz Maribora. Tretjo nagrado prejme cikel pesmi pod geslom Rujevka. V pesmih se prepletata očarljivost kraške pokrajine in otožno jesensko vzdušje, polno nostalgije za preteklostjo. Avtorica je Ida Semenič iz Orehovice pri Podnanosu.

Podelitev nagrad bo v ponedeljek, 8. februarja, ob 20.30 na Prešernovi proslavi Slovenske prosvete in Društva slovenskih izobražencev v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva ulica 3, Trst (tel. +39 040 370846).

Trst / Odprtje razstave Roberta Faganela
Iz duše v srce

Goriški slikar Roberto Faganel se je v svoji dolgi likovni karieri strogo držal etičnega načela, s katerim je umetnosti služil zgolj na podlagi iskrenega izražanja, ki ni nikoli podleglo cenenemu senzacionalizmu. "Umetnost je v zadnjih desetletjih silno zasledovala kričečo prikupnost, ki se je polagoma izjalovila v vulgarnosti. Faganel pa se je dosledno izmikal tem skušnjavam in ostal zvest slikarstvu, ki ohranja najzlahtnejšo zvezo s tradicionalnim izročilom in poslanstvom likovnega trenutka", je dejal umetnostni kritik Franco Rosso ob odprtju Faganelove razstave z naslovom Dela na papirju, ki je bila v soboto, 30. januarja, v prestižnih prostorih državne knjižnice v Trstu.

Faganelovo navezo s tradicionalnim pojmovanjem slikarstva gre orpedeliti torej zgolj na podlagi etične prizme, sicer pa še zdaleč ne pomeni, da je goriški umetnik tradicionalni slikar: dovolj je presoditi njegov odnos do perspektive, ki se od kanona oddaljuje sorazmerno s potrebo, da

bi celostno zajel podobo sodobnega življenja in ljudi. Zunanji svet se tako z njegovo občutljivo upogone duhovnemu doživljanju stvarnosti. To čustvo ga je spremljalo na nešteti potovanjih: Afrika, Havaji in

in čopič, tako da je pridih okolja nemudoma skiciral z akvarelno tehniko: svojo večino bo vzel s seboj tudi na naslednjem potovanju, ko se bo na irskih otokih Aran naužil prelepe narave in starodavnih navad keltskega

Faganel nam je pred odprtjem odkritosrčno in pošteno dejal, da so "akvareli izraz moje notranjosti. S to tehniko lahko najboljše izrazim to, kar čuti moja duša", je priznal in skorajda sramežljivo, sicer nikakor ne zaničevalno dodal, da je olje zanj

Foto IG

Roberto Faganel (foto IG)

Amerika, Indija, Lanzarote. Faganel je s sabo vedno imel beležko

življa.

In ravno akvareli so postali temelj tržaške postavitve (oktobra lani je bil z istim materialom, sicer v nekoliko manjšem obsegu, gost galerije Linead'arte v Trstu), ki je v treh razstavnih prostorih razvrstila njegova dela po geografskem principu: vezna nit celote pa je bila voda, osnovni element akvarelne tehnike. Poleg slik, ki so visle na stenah, so razstavo dopolnjevale še vitrine, v katerih so bili na ogled tudi dragocene skicirke in akrilni bozzetti.

"meštir...", srce – bi pa lahko mi dodali: in na relaciji med tema dvema enotama se polagoma rojevajo obsežnejši ciklusi velikih oljnatih slik. Tudi ta odnos sodi v umetnikovo razvijanje sloga. Tudi to je namreč popotovanje v zasledovanje lastne izraznosti, ki je v več kot polstoletnem raziskovanju še vedno odprta v prostranstvo: "Ko sem bil mlad, še nisem vedel, kam me bo ta pot peljala. In še danes me vodi v neznano. Da bi našel, kar iščem, bi morda potreboval dve življenji..."

Igor Gregori

Prapro: žlahten večer z Alojzom Rebulo
"Kultura narod hrani,
otroci ga ohranjajo"!

Živahen ogenj je plapolal na ognjišču v degustacijski sobi na domačiji znanega vinogradnika Benjamina Zidariča iz Praprota, ko smo se kljub hudemu mrazu in ostru burji zbrali v torek, 26. januarja, da bi se udeležili doživetega srečanja s pisateljem Alojzom Rebulo. Plemenitost naravnih materialov, lesa in kamna ter pogled na nočno pokrajino sta v prostor vnašala posebno vzdušje. Goreča polena so ustvarjala prijetno toploto, a tudi pristno domačnost in sproščenost skorajda družinskega srečanja. To je bil večer, ki je želel biti priložnost, da je sam gostitelj Benjamin Zidarič v svojem imenu in v

imenu drugih kraških vinogradnikov izrazil hvaležnost pisatelju za zapis o vitovski garganji, se pravi avtohtoni kraški trti, za monografijo Stefana Cosme Vitovska, vinogradi od morja do Krasa, ki je izšla pred kakim mesecem. V omenjeni knjigi je namreč objavljen spomin na trto, ki je rasla na borjaču Rebulove rojstne hiše v Šempolaju in njegovega starega očeta Janeza Zidariča, ki mu je prvi pokazal to trto in povedal njeno ime. Na večeru so predstavili knjigo Pogovori z Alojzom Rebulo Tatjana Rojc, ki je v poklon pisateljevi 85-letnici izšla lani novembra pri Goriški, Celovski in Celjski Mohorjevi

družbi in je v decembru doživela tudi predstavitev v Ljubljani. Sproščen pogovor z

v rojstno faro med domače ljudi priložnost za obujanje spominov na otroška leta v

in pasel, nabiral lešnike in žerdanke, trpel zaradi oddaljenosti očeta železničarja, ki so ga oblasti premestile v notranjost Italije. Boleče se je tudi spominjal, kako se je kot 12-leten fant v goriškem vzhodu v večernih urah jokalo od domotožja. Poklonil se je goriškemu Malemu semenišču, tej kovnici slovenstva sredi fašistične Italije in pribil, kako je bil lačen slovenske besede in kulture ter kako zanj po maturi ni bilo druge univerze kot ljubljanske, obenem pa tudi ne drugega študija, kot je bila to klasična filologija. Danost narodne pripadnosti in njene osmislitve v univerzalnem

prostoru, ki ga odpirajo klasični jeziki. Govoril je o kulturi in narodni zavesti, o tem, da kultura narod hrani, ohranjajo pa ga otroci, brez katerih ni prihodnosti. Bil je to res pristno in dragoceno srečanje z Rebulo človekom in pisateljem, za kar smo Goriški Mohorjevi družbi, šempoljski župniji svetega Pelagija in Fantom izpod Grmade, ki so ga priredili, res hvaležni. Odlomek o vitovski, delček iz omenjene nove knjige in še kako stran iz drugih Rebulovih del je na večeru brala Poljanka Doljak. Pisatelju v poklon pa so pod vodstvom Iva Kralja ubrano zapeli fantje izpod Grmade, ki se jim je Alojz Rebula na koncu tudi vsakemu posebej osebno zahvalil. Posebna zahvala za žlahtni večer gre družini Benjamina Zidariča, ki je pisatelja in udeležence gostoljubno povabila in pogostila.

V.J.

Benjamin Zidarič, Jakob in Alojz Rebula

Rebulo je vodila prav Rojcova. Za pisatelja pa je bila ta vrnitev

rojstnem Šempolaju, ko se je svobodno potepal po gmajni

narodne pripadnosti in njene osmislitve v univerzalnem

Ljubljana / Seja nacionalnega sveta za kulturo
Položaj knjige kot poligon
za burne razprave

Na seji nacionalnega sveta za kulturo se je ponovno pokazalo, da tema o učinkih kulturne politike na področju knjige vedno sproža burno razpravo. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je predlagatelj teme Mitja Čander opozoril, da Javna agencija za knjigo letos razpola za nižjimi sredstvi za redne in programske razpise kot minula leta, kar je po njegovem mnenju zaskrbljujoče. Da je knjiga heterogeno področje, so pokazala že nekatera Čandrova tematska izhodišča. Poleg znižanja finančnih sredstev so tu še nove okoliščine, v katerih se je znašla knjiga, pri čemer je mišljena predvsem digitalizacija, po Čandrovem mnenju pa je potrebno problematizirati tudi pomen slovenskih knjižnic. Knjižnična mreža je v Sloveniji

namreč dosti bolj razvita kot knjižgotrška, toda po presoji Čandra in gosta seje, glavnega urednika Mladinske knjige Založbe in predavatelja na oddelku za bibliotekarstvo Mihe Kovača, so podatki o izposoji v slovenskih knjižnicah zaskrbljujoči. Kovač je opozoril, da so med najbolj izposojanimi knjigami žanrsko zelo sorodna dela, ki jih podpisujejo avtorice, kot so Kathleen Woodiwis, Julie Garwood, Sandra Brown in Amanda Quick. Kovač meni, da slovenske splošne knjižnice dajejo prednost bolj žanrsko uniformiranemu branju kot slovenske knjigarne. Čander se ob tem sprašuje, kakšen je odstotek subvencioniranih knjig, ki jih odkupijo knjižnice. Sekretarka na direktoratu za umetnost na ministrstvu za kulturo Tatjana Likar je opozorila, da

se trudijo, da bi knjižnice sledile dokumentu o nabavi politiki, ki ne daje prednost "šund" literaturi. Zavedati se je potrebno, tako Likarjeva, da marsikateri bralec "Pahorja kupi, knjige za sprostitev pa si izposodi". Sekretarka na direktoratu za kulturni razvoj in mednarodne zadeve na ministrstvu Nataša Bucik pa je k temu dodala, da za raven bralne kulture ne gre kriviti le knjižnic. Pomembno vlogo bi moral odigrati izobraževalni sistem, ki, kot kaže, pogosto ne vzgoji kvalitetnih bralcev. Današnja seja je bila v veliki meri posvečena tudi Javni agenciji za knjigo, ki beleži leto dni delovanja. Direktor agencije Slavko Pregl je potrdil Čandrovo podatke, da je denarja za knjigo nekoliko manj kot prejšnja leta, verjame pa, da se z nekaterimi potezami, ki so jih potegnili v zadnjem letu, "prostor za mahinacije oži". Državni sekretar na ministrstvu za kulturo Stojan Pelko je zavrnil podatke, da se sredstva za po-

stavko knjiga nižajo. Pelko poudarja, da knjige razume širše, medtem ko je Čander osredotočen na štiri postavke, ki jih je država prenesla na javno agencijo za knjigo. Pisatelj Miha Mazzini, ki je bil povabljen k razpravi, meni, da je razpis agencije, ki zadeva prodor slovenske literature v tujino, povsem nelogičen in okostenel. Avtor naj bi namreč kot prilogo za prevod dela podal pogodbu s tujo založbo, kar je nemogoča zahteva. Mazzini je opozoril, da je bistven avtor; tuje literarne agente zanima pisatelj in njegova promocija, ne toliko sama knjiga. Slovenski mehanizem bi se moral prilagoditi svetovnim težnjam, ne pa da je z razpisi obtičal nekje v petdesetih letih minulega stoletja, je dejal Mazzini. Člani sveta Meta Hočvar, Barbara Jaki, Miran Mohar, Jože Vo-

grinc in Matjaž Zupančič so se strinjali s predsednikom Društva slovenskih pisateljev Milanom Jesihom, da se vse začne pri literarnem ustvarjalcu, ki je v Sloveniji v sramotnem položaju ter je prisiljen ustvarjati kot ljubiteljski, nedeljski pisatelj. Pri poslu s knji-

ruirni razpravi sklenil, da je področje knjige večplastno, predvsem pa, da so za ukrepe ter za seznanitev s tematiko DZ potrebni natančni podatki. Javna agencija za knjigo bo na to temo pripravila strokovno razpravo, hkrati pa mora skupaj z ministrstvom za kulturo svetlo za kulturo posredovati številne podatke, na podlagi katerih bo jasna izmenjava mnenj sploh mogoča. Predvsem so pomanjkljivi podatki o nakupni politiki knjižnic in o finančnih plavah knjige, sploh avtorskih honorarjev. Na seji so izmed članov sveta oblikovali ekipo, ki bo še posebej spremljala najbolj žgoče teme kulturne politike. Njenim aktivnostim in predvsem neaktivnostim, kot je dejal Zupančič, bodo sledili Mitja Čander, Jože Vogrinc in Miran Mohar.

Mitja Čander

Kratki

SSG / Tomaž Ban odhaja

Od 1. februarja 2010 Tomaž Ban zapušča mesto ravnatelja Slovenskega stalnega gledališča. Izredna upravitelja ustanove Andrej Berdon in Paolo Marchesi sta se z Banom dogovorila, da se ob izteku abonmajske kampanje za to sezono predčasno prekine mandat, ki bi moral trajati do 31. avgusta 2011. Izredna upravitelja in ravnatelj ne izključujejo možnosti, da bi Ban v drugačni obliki še sodeloval z gledališčem.

Moje pesmi, moje sanje otroškega pevskega zbora Slomšek iz Bazovice

Meseca marca bo muzikal *Moje pesmi, moje sanje* v izvedbi članov otroškega pevskega zbora Slomšek praznoval prvo leto uspehov. Ko so se pevci in njihovi starši pod mentorstvom in s koordinacijo zborovodkinje Zdenke Kavčič Križmančič lotili tega izvirnega in zahtevnega projekta, si niso predstavljali, da bodo z njim gostovali ne samo pred domačo publiko, a tudi v Istri in Sloveniji in da jih bodo gledalci (tudi vrstniki osnovnih in srednjih šol) sprejeli s takim navdušenjem in pohvalami za opravljeno delo na pevske, igralske, koreografske in ne nazadnje scenskem področju. Deseta ponovitev priljubljene uspešnice Rodgersa in Hammersteina v slovenskem prevodu Petre Križmančič je v nedeljo zabavala občinstvo v Marijinem domu pri Sv. Ivanu. Tu je na pobudo društva M. Kogoj ponovno zaživela zgodba družine von Trapp in vzgojiteljice Marije, ki z ljubeznijo do petja in do življenja najde ključ do srca strogega komandanta in njegovih sedmih otrok. Ob povezovanju Lucije Ciac in klavirski spremljavi Tamare Ražem Locatelli so se zvrstili vsem dobro znani prizori in pesmi že legendarne filmske različice. V zakulisju je tudi tokrat vodila dogajanje avtorica in režiserka projekta, ki deli zasluge z vsemi sodelavci ekipe: "Mislim da so mladi izvajalci pristopili k podvigu na pravi način, so se vživeli v vloge in čutili skupno odgovornost. Posebno pohvalo zaslužijo nekoliko starejši pevci, ki so dokazali, da znajo in želijo sodelovati z mlajšimi. Zahvaliti se moram tudi staršem za vsestransko, dragoceno pomoč; ko ne bi imeli tega ozadja, bi muzikal težko zaživel v tej obliki". Vrsta ponovitev muzikala zbora Slomšek ni zaključena, saj bodo pevci v prihodnjih mesecih ponovno odigrali in zapeli zgodbo družine von Trapp tudi izven domačega in deželnega okolja. Pred tem pa bodo vse energije usmerjene v pripravo praznovanja štiridesetletnice zbora, ki bo na sporedu 28. februarja. Uspeh prvega poskusa bi lahko spodbudil k nadaljevanju na poti uprizorjanja muzikalov, Križmančičeva pa za zdaj ne napoveduje nadaljnjih poglavij, kljub temu da je prikupna oblika pustila sledi: "Program obletnice bo v določenem smislu mali muzikal, ki bo nadomestil standardni, priložnostni koncert z glasbenim prikazom delovanja skozi štiri desetletja. V drugem delu večera pa bomo prepustili oder gostu, prijatelju in sodelavcu, harmonikarju Marku Maninu". / PAL

Barkovlje / Maša z blagoslovom otrok

Že nekaj let je v navadi, da imajo v Barkovljah v mesecu januarju otroci svojo mašo z blagoslovom. Uvedel jo je p. Rafko Ropret, ko je bil v Barkovljah za kaplana, in sicer od rožnovenske nedelje 2001 do rožnovenske nedelje 2004. Prva taka otroška maša je bila januarja 2002.

Pri njej se je zbralo okrog 60 otrok, od zelo majhnih do že velikih. Otroci so bili navdušeni. Od takrat imajo otroci svojo mašo vsak januar. Letos so jo imeli v nedeljo, 10. januarja, na praznik Jezusovega krsta v Jordanu. Tokrat niso bili tako številni kot pri prvi maši. Lepo sončno vreme je izvabilo nekatere starše, da so po dolgi deževnih dneh odpeljali otroke na celodnevni izlet v naravo ali na smučišča. Kljub temu da ni bilo veliko otrok – približno 30 jih je bilo –, je maša lepo uspela. Pri njej so peli take pesmi, ki jih znajo tudi otroci: Glej zvezdice božje, Poslušajte vsi ljudje, Tam stoji pa hlevček in Sveta noč. Pri orglah je bil g. Pegan. Maševal je msgr. Franc Vončina. Po maši je blagoslovil vsakega otroka posebej in mu daroval velik mandolat. Vse je bilo zelo prisrčno in veselo. / Nada Martelanc

TRŽAŠKA RIŽARNA Dan spomina na holokavst

Obsojanje nepravčnosti je naloga vseh nas

Dan spomina na žrtve holokavsta je v naši deželi dosegel višek v tržaški Rižarni, ko sta se v sredo, 27. januarja, ob recitacijah in polaganju vencev zaslili skupna molitev in želja, da bi se nekdanje zlo nikoli več ne ponovilo. Govorniki, ki so se zvrstili pred mikrofonom, so jasno in neoporečno naglasili potrebo po negovanju spomina. Predsednik senata Renato Schifani, ki se je v Rižarni predstavil s pripeto Davidovo zvezdo, kakršno so jo bili primorani nositi Židi v času nemškega Reicha, je v svojem nagovoru obžaloval dejstvo, da sta razizem in protisemitizem še danes prisotna v naši družbi. Proti tem čustvom se je treba

odločno postaviti v bran, zlasti mladim je treba viniti prepričanje, da je boj proti predsodkom nujen za zaščito načel pravice, izražanja osebnih

župan Roberto Dipiazza in repentabski župan Marko Pisani, ki je v dvojezičnem nagovoru poudaril, da je obsojanje nepravčnosti naloga

Foto Kroma

in verskih svoboščin ter temeljev same demokratične družbene ureditve. Sorodna stališča sta delila tudi tržaški

vseh nas. Tržaški škof msgr. Crepaldi je v svojem razmišljanju zaupal Gospodu sodbo o turobnem

dogodku zgodovine. "Gospod, zbrali smo se na ta dan, ker zlobne ideologije so jemale dostojanstvo in svobodo ljudem, Abrahamovim sinovom, na podlagi napačnih in nečloveških teorij, da bi upravičile odstranitev celotnih ljudstev, ki so Vate verjela, in na splošno tudi neobogljene ljudi. To se je zgodilo tudi pri nas, kjer je tragična usoda zajela Žide, Italijane, Hrvate, Srbe, Slovence, moške in ženske različnih veroizpovedi. In še

dandanes se iz tega kraja dviga k Tebi, ki si zavetišče za revnega in potrebnega, njihov krik trpljenja in njihov opomin. Ti, Gospod, nas vabiš, da gojimo molitev in odgovornost do spomina, da ne bo človeštvo v prihodnje primorano ponovno trpeti zaradi takih tragedij", je dejal nadškof Crepaldi in Gospoda prosil, naj v nas ponovno oživi upanje v prenovljeno človeštvo, v bratstvo in v mir, in kjer spomin na

preteklost naj začne težavno pot sprave, tako da bo svet zaživel v solidarnosti in slogi.

IG

Društvo slovenskih izobražencev

Kraško podzemlje je treba dragoceno negovati

Kras je zaradi svojih morfoloških in geoloških lastnosti izjemno občutljivo področje. Njegova površina je zaradi topnosti apnenca in propustnosti tal kakor sito s širokimi režami: ta primerjava ni zanemarljiva, še zlasti ne, če kraško področje presojamo z naravovarstvenega vidika, kot sta to storila izvedenca Stojan Sancin, ki je doma iz Doline, in Fran Malečkar iz slovenske Istre na večeru Društva slovenskih izobražencev v ponedeljek, 25. januarja. Na srečanju v Peterlinovi dvorani se je občinstvo pobilje seznanilo z osnovnimi speleološkimi zakonitostmi, srž večera pa je bil apel k pazljivemu upravljanju teritorija. Malečkar je namreč dejal, da je kar polovica slovenskega ozemlja kraške narave, Kras sam pa nudi sloven-

skim prebivalcem kar 60% oskrbo vode: prav zato je še toliko bolj pomembno, kakšno nego zagotavlja mo površini teritorija, na katerem prebivamo. Ljudi bi bilo nenehno opozarjati, da je odlaganje in razlivanje snovi na kraški planoti škodljivo za zdravje vseh. Predavatelja sta poudarila, da bi bilo treba kršitelje predpisov dosledno zasledovati in kaznovati. Dovolj je, da se odpravimo v kraška brezna in odkrijemo, kako je kultura

negovanja okolja izredno nizka: votline postajajo večkrat pravo odlagalnišče raznoraznih odpadkov, kemikalij, azbestnih materialov in organskih snovi, pa tudi streliva in obrabljenega orožja. Poleg

dročja pomeni torej posledično onesnaženje vodnih virov: pri nas je podtalnica Timava onesnažena od Trebč, kjer je svojčas delovalo javno smetišče, vse do izliva pri Štivanu. Za obalno – kraško regijo pa je za oskrbo vode izredno pomembna reka Rižana, ki se iz brkinskih hribov vije do Matarskega polja, kjer

Foto Kroma

tega so dostopne kraške jame tudi tarča vandalskih posegov. Onesnaževanje kraškega po-

ponikne in se na dan spet pojavijo na drugi južni strani Slavnika in Čičarije.

TRST FILM FESTIVAL Končala se je zadnja izdaja

Zmagal je srbski film Hudičeva vas

Srbski režiser in pisatelj Vladimir Paskaljević je na letošnjem Trst film festivalu prejel osrednjo nagrado v sklopu dolgometažnih del s filmom *Đavolja varoš* (Hudičeva vas). Žirija, ki so jo tokrat sestavljali Američanka Maryna Ajaja, Estonka Tiina Lokk in Italijan Paolo Vecchi, je bila mnenja, da je Paskaljevićev film zaslužil zmago zaradi poguma in jasnosti, s katero režiser opisuje mesto, iz katerega so pobegnili tudi bogovi...

Vladimir Paskaljević je sin slovitiga režiserja Gorana Paskaljevića: družinska filmska naveza med dvema je nastala že pred časom, ko je oče posnel po sinovi zbirki novel *Optimisti istoimeni* film. Tako oče kot sin v svojih delih razmišljata o absurdnem stopnjevanju domačega naciona-

Anja Medved in Nadja Velušček

lizma; Vladimir pa se je v tem filmu, ki bi ga žanrsko lahko opredelili za črno komedijo, poglobil v izsek sedanjega beograjskega življenja. Teniški turnir v srbski

prestonici postane stična točka prepletanja življenj junakov filma: srečamo tako najstnika iz premožne družine, ki se pritožuje nad dejstvom, da ga je punca

pustila, dekle, ki si na vse moč načne skušati pridobiti teniško opremo, poslovnika, ki nikakor ne more zbežati pred korupcijo, petične prostitutke, ki se imajo za srečne osebe, in hčerko ene izmed teh, ki skuša odkriti, kdo je njen pravi oče. Režiser je osebnosti posameznih junakov tankočutno opredelil, pri svojem delu pa se je držal načela, po katerem življenje presega literaturo in domišljijo: "Dober pisatelj se pri pisanju sklicuje na življenje", je dejal Paskaljević, ki je scenarij svojega prvega dolgometažnega filma zasnoval na prizorih, ki jih je bil sam deležen, oz. na zgodbah, ki so mu jih znanci pripovedovali.

Filmski festival je v sekciji kratkometažnih filmov nagradil madžarsko režiserko Krisztino Esztergályos, ki je z delom *Variáciék* raziskala spolne odnose in se poglabila v razumevanje realnosti; strokovna žirija je cenila zlasti vizualno in kinematografsko pripovedno izraznost mlade režiserke, ki pa se nikakor ne spušča v

Martin Turk

površinski sentimentalizem. V razdelku dokumentarnih filmov je žirija podelila nagrado švicarsko-nemškemu *Die Frau mit den 5 Elefanten* (Ženska s petimi sloni) Vadima Jendreyka: režiser nemškega porekla je v svojem delu opisal trpko življenje najpomembnejše prevajalke ruske literature v nemški jezik Svetlane Geier, ki je preživela nasilje stalinistične in nacistične diktature. Slovensko prisotnost so zajamčili

režiserji Damjan Kozole s filmom *Slovenka*, Tržačan Martin Turk s kratkometažcem *Robutanje koruze*, Jan Cvitkovič s celovečercem *To je zemlja, brat moj* ter Anja Medved in Nadja Velušček, ki sta predstavili svoje zadnje delo *Trenutek reke* v produkciji goriškega Kinoateljeja. Kljub prostorsko neugodni lokaciji – lani je festival še zadnjič napolnil dvorano Excelsior, ki so jo nato zaprli – je filmski vrvež vsekakor prevzel mesto in kinematografske sladokusce. Trst film festival se je s 130 filmi, kratkometažci in dokumentarci, mnogimi srečanji z avtorji, slavnimi režiserji, retrospektivami (najpomembnejša je bila tokrat posvečena grškemu mojstru Theu Angelopoulosu) in okroglimi mizami ponovno zapisal kot eden najpomembnejših trenutkov v filmskem letu srednje Evrope. Upati je, da bo festival nadaljeval na tej poti tudi v prihodnje, sicer v bolj udobnih lokacijskih okoliščinah.

IG

OPČINE Seminar Vesele pomladi

Na sončni strani ulice

“Mladi so izredno navdušeni nad poslušanjem lahke glasbe, pravilno izvajati tovrstno glasbo pa je druga stvar, saj ne moreš peti vseh vrst enako in ne boš dosegel zaželenih rezultatov brez specifičnega študija. V tistem trenutku razumeš, kaj pomeni peti, kar najraje poslušam”, tako je gospod Franc Pohajač strnil namen seminarja, ki ga je Slovensko otroško in mladinsko pevsko društvo Vesela pomlad priredilo za spoznavanje osnovnih “pravil” pri zborovskem izvajanju lahke, črnske duhovne, jazz glasbe in muzikala. Te moderne zvrsti so posebno atraktivne za mlajše generacije, zato je društvo, ki se že preko trideset let posveča ravno pevske izobrazbi mlajših generacij, spodbudilo k zavestnejšemu pristopu k tej priljubljeni, a zahtevni literaturi s seminarjem, ki je bil namenjen pevcem, zborovodjem in pevkam Mlajše dekleške pevske skupine Vesela po-

mlad in je potekal s podporo Zveze cerkvenih pevskih zborov. Seminar je vodila pevka Martina Feri, nekdanja članica zborov Vesela pomlad in zdaj priznana pevka in pedagoginja, ki bo kmalu nastopila na slovenskem izboru prestižnega Eurosonga. Z

razkrili drugo, bolj kompleksno plat izvajanja dopadljivih melodij. Pevka je poudarila predvsem, kako pevci splošno podcenjujejo zakonitosti in zahteve lahke glasbe: “Zborovski pevci so vajeni na določeno, bolj rigidno držo med petjem, zato jim

Foto Kroma

njenim mentorstvom in ob sodelovanju pianista Aljoše Starca so se udeležence ateljerja seznanile z različnimi zvrstmi, od gospela in swinga do kulturnih muzikalov Andrewa Lloyda Webberja z različnih, vokalnih, tehničnih, teoretskih in izvajal-

skih zornih kotov, ki so verjetno je najtežje prepustiti se glasbi in ritmu. Razumeti morajo, da se tudi način petja spremeni, da je zborovski nastavek v glavnem neprimeren za to vokalnost. Privaditi se morajo na izrazitejšo poudarjanje ritma, na drugačne naglase, na bolj razločno izgovarjavo besedil, na dejstvo, da se

ne poje ravno tako, kot je napisano. Vse to je treba pridobiti z vadbo, da sprva avtomatične izvedbe določenih navodil postanejo naravne. Vedno več zborov se ukvarja s tovrstno glasbo, premalo pa jih upošteva, da gre za specifične zvrsti, ki potrebujejo specifično poglabljanje, ravno kot renesančna, baročna, romantična ali katerakoli druga glasbena literatura. Na to verjetno pozabimo, ker nas lahka glasba spremlja v vsakdanjem življenju in se zdi zato bolj dostopna”.

Seminarju je zvečer sledil koncert, ki sta ga oblikovali Martina Feri in Mlajša dekleška pevska skupina društva s pestrim izborom znanih pop in jazz pesmi. Odbornica Nataša Fabjan in predsednik društva, gospod Pohajač, sta se na začetku in na koncu večera spomnila tistega dne preminulega glasbenika in častnega predsednika ZCPZ dr. Zorka Hareja, ki sta ga označila kot kremenitega in pozitivnega človeka, ki je verjel v moč glasbe in je imel vedno spodbudno besedo predvsem za mlade. Ravno mladi, ki so s tem seminarjem in koncertom potrdili posluš do razvoja, sprejemili in rasti kvalitete zborovskega petja pri nas, so mu poklonili prvo in zadnjo pesem na programu.

PAL

Obvestila

Pripravljalni odbor za misijon vabi v četrtek, 4. februarja 2010, na srečanje z gosti doma za starejše ITIS, ul. Pascoli 31, ob 16.15 sv. maša v slovenščini, nato pa prijateljsko druženje.

Društvo Rojanski Marijin dom prireja v nedeljo, 7. februarja, ob 16. uri, predavanje o msgr. Jakobu Ukmariju. O njegovem liku in delu bo govoril g. Dušan Jakomin. Predavanje bo v Marijinem domu v Rojanu (ul. Cordaroli, 29).

Slovenska prosveta in Društvo slovenskih izobražencev vabita v ponedeljek, 8. februarja, na Prešernovo proslavo v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3, ob 20.30. Na večer bo podelitev nagrad 38. literarnega natečaja revije Mladika in podelitev priznanj Mladi oder 2009. Slavnostna govornica bo prof. Vilma Purič. Nastopila bo Dekleška vokalna skupina Bodeča neža pod vodstvom Mateje Černic.

Sožalje

Užaloščeni ob smrti skladatelja in dolgoletnega predsednika ZPCZ, draga prijatelja našega zbora, dr. Zorka Hareja, izrekamo ženi Neli, sinu Marku in ostalim sorodnikom globoko občuteno sožalje Ivo Kralj in Fantje izpod Gmadede.

Ob smrti

dr. ZORKA HAREJA

izrekata ženi Neli,
sinu Marku in
ostalim sorodnikom
iskreno sožalje

UREDNIŠTVO in UPRAVA
NOVEGA GLASA

8. 2. 2006

8. 2. 2010

Štiri leta minevajo, kar nas je
zapustila draga žena in mama

**NADJA MAGANJA
JEVNIKAR**

Spomnili se je bomo pri maši
v župnijski cerkvi v Sv. Križu
v ponedeljek, 8. februarja,
ob 18. uri.

Ivo, Peter, Ivan

Radijski oder

Gledališče na vrvi odgnalo Polončin strah

Februarske nedelje so tradicionalno namenjene Prešernovim proslavam, ki jih prireajo slovenska društva, tako rekoč od Milj do Devina. Zato so se pri Radijskem odru že v začetku sezone odločili, da bodo februarско srečanje Gledališkega vrtiljaka priredili v januarju, točneje v nedeljo, 31. Tokrat se je na oder Marjinega doma pri Sv. Ivanu vrnilo Gledališče na vrvi iz Nove Gorice, ki je že redni gost družinskega abonmaja. Pod mentorstvom Emila Aberška se je skupina štirih mladih igralcev (Anuša Kodelja, Kaja Dragoljevič, Vanesa Cvijanovič - Benak in Nastja Konič) predstavi-

la v komorni gledališki predstavi Polonca in strah. Igra je nastala na podlagi črtice iz zbirke

Naočnik in Očalnik pisatelja Leopolda Suhodolčana ob njegovi 30-letnici smrti in na humoren način opisuje stisko malih otrok, ki se bojijo zaspiti sami v svoji sobi. Takrat pride tisto: od znotraj je votlo, od zunaj pa ga nič ni. Strah. Čeprav gre za vsakodnevno težavo, s katero se spopada marsikatera mlada družina, se še tako mali

gledalci niso dali prestrašiti, kot bi že kdaj slišali pesem: “Ne veste, da vsi strahci izmišljeni smo privid, ki v vaših malih glavah nastaja le zato, ker vam nekdo je rekel, da res obstajajo? No, tole vam povemo, potem bomo odšli: mi sami sebe še nikoli nismo srečali!” Malčki so pozorno spremljali odrsko dogajanje, ki je bilo sicer vseskozi zabavno. Dekleta so nastopila jasno in prepričljivo, lepo pa so tudi zapela songe Mateja Petejana in izvedla plesne točke Jelke Bogatec. V sezoni 2009/2010 se bo Gledališki vrtljak vsaj uradno zavrtel samo še enkrat, 14. marca, ko bodo na vrsti lutke. Izteka se torej tudi čas, ki ga imajo otroci na razpolago, da s svojimi ilustracijami na temo Moj najljubši gledališki junak sodelujejo na likovnem natečaju. Zato naj v poldrugem mesecu, kar nas ločuje od sedme in zadnje predstave Gledališkega vrtiljaka, kar pridno rišejo.

AL

GLEDALIŠČE ORAZIO BOBBIO Promemoria Marca Travaglia

“Zgodovina nas uči, nihče pa se njenih naukov ne nauči”

Po treh urah in pol predstave z naslovom Promemoria – petnajst let italijanske zgodovine na meji resničnosti, ki jo je Marco Travaglio v treh zaporednih večerih imel v gledališču Orazio Bobbio prejšnji teden, ostane gledalec nekoliko razočaran. Trepk priokus ni sicer odvisen od podajanja snovi, ki jo sloviti novinar pozna do potankosti, temveč od dejstva, da Travaglio ne daje upanja v boljše prihodnost italijanske demokracije. Edini apel, ki ga sodelavec Micheleja Santora v oddaji Annozero iz srca naslovi do kottička polni dvorani, poziva k spominu in ovrednotenju dela velikih in poštenih mož italijanskega javnega življenja: državnika Alcideja De Gasperija, odvetnika Giorgia Ambrosolija, politika Enrica Berlinguerja,

predsednika republike Sandra Pertinija, sodnikov Paola Borsellina in Giovannija Falconeja. Te osebnosti so bile namreč sijajne izjeme v kalnem vrtincu državne politike in javnega življenja, ki se je ob koncu sedemdesetih let nepovratno zabil v močvirje podkupovanja, stopnjevanja naveze med mafijo in politiko. Travaglio začena svojo srhljivo pripoved z dogajanjem ob koncu sedemdesetih let, ko je Italijanska socialistična stranka prevzela vaje italijanske politike. V bistvu bi lahko začetek Craxijevega nastopa na čelu stranke imeli za ločnico med t. i. prvo in drugo republiko oziroma za začetek sklepnega dela italijanskega političnega sistema, ki je z nastopom podkupniške preiskave čiste roke na začetku devetdesetih let razkrila in zadala usodni udarec

jalovim temeljem sistemske korupcije, najhujšega primera zlorabe oblasti, kar jih pomni Evropa. “Prva republika utone v podkupniških poslih, druga republika se rodi iz krvi mafijskih pokolov: nihče tega ne pomni. Zgodovina nas uči, nihče pa se njenih naukov ne nauči”, je dejal Travaglio na začetku svojega odrskega izvajanja, ki ga je spremljala tudi glasbena kulisa Valentina Corvina in Fabrizia Puglisija z vločki zvočnih dokumentov Martina Luthra Kinga, Ghandija in Paola Borsellina, pa tudi Berlusconi in njegovega tovariša Dell’ Utrija. Marco Travaglio, ki s svojo predstavo že dalj časa kroži po Italiji, z jasnim, umirjenim, mestoma ironičnim slogom naniza dogodke, ki so zaznamovali življenje italijanske republike zadnjih de-

setletij, razkrinka pravo podobo zloglasnih junakov javnega življenja ter osnuje mrežno vpetost in prepletanje primerov v mozaik, ki se polušalcu prikupi zaradi vzročno posledičnega srhljivega, sicer logičnega sosledja: logičnega namreč zato, ker podlaga pripovedovanja sloni na proučevanju arhivskega in sodnega materiala. Iz tega izhaja zato neporečnost Travagliovih besed, ki jih sedanja ‘kasta’ ne more zanikati in pred katerimi se lahko brani z edinim mogočim sredstvom: odvezanjem kolektivnega spomina. Ni torej težko razumeti, zakaj je Craxi ob deseti obletnici smrti postal ‘veliki državnik in ezul’, medtem kot je v Hammametu svoje dni končal kot ubežnik; zakaj je mafijski privrženec Mangano postal po besedah vladnega predsednika Berlusconi, njegovega nekdanjega ‘prijatelja’, ‘heroj’, kakaj so sodniki (bodisi sedanji kot nekdanji preiskovalci

afere čiste roke) postali teroristi. Travaglio je namreč pokazal (če že ne dokazal), kakšne vezi sta

Berlusconi in njegov sodelavec Dell’ Utri imela z mafijo, kako je mafija podprla Berlusconi vstop v politiko, kako je podkupniška politika v osemdesetih letih bila običajna praksa

Krščanske demokracije, Socialistične stranke, Komunistične stranke in ostalih političnih subjektov ter gospodarskih in institucionalnih dejavnikov (in to v tolikšni meri, da je bilo treba izraziti poštenega poslovanja in političnega delovanja s silo prekriti na način, da bi vse teklo po skorumpiranem tiru) in kako je levica načrtno in dosledno ovirala vsakršno obračunavanje z navzkrižnimi interesi sedanjega vladnega predsednika. Še kako preročne in aktualne zvenijo besede nekdanjega tajnika KPI Enrica Berlinguerja, ki je v intervjuju za dnevnik La Repubblica spregovoril o t. i. moralnem vpašanju v italijanski politiki: obsodil je skorumpiranost političnega kadra ter premoč političnih strank, ki niso bile več izraz ljudskih nagnjenj, temveč in zgolj skupek in prepletanje interesnih struj. “Kateri politik bi bil danes sposoben takih besed?”, se je na koncu predstave vprašal Marco Travaglio.

Igor Gregori

Odprto pismo

Za razvoj Goriške!

Spoštovani predsednik Vlade RS g. Borut Pahor, sredstva javnega obveščanja poročajo, da vlada intenzivno pripravlja regionalizacijo države. Na osnovi dosedanjih slabih izkušenj, ki jih imamo več kot preveč, smo na Goriškem upravičeno zaskrbljeni, kakšno rešitev nam pripravljate. V Novi Gorici in na Goriškem kot ogroženi regiji na samem zahodnem robu slovenstva zahtevamo enake možnosti razvoja, kot jih imajo Ljubljana, Koper in Maribor. Podpiramo vsa prizadevanja Mestnega sveta Mestne občine Nova Gorica in župana ter državnega poslanca Mirka Brulca, ki v odprtem pismu z dne 19. 1. 2010 protestira proti predlogu združitve območnih geodetskih uprav Koper in Nova Gorica v katastrski urad Koper.

Zadnjih dvajset let, to je v samostojni Sloveniji, doživljamo od RS stalno in načrtno zapostavljanje razvoja našega območja. Zato odločno terjamo, da se na Primorskem oblikujeta dve pokrajini; ena na severu, druga na jugu. Demagoške ideje o "Enotni Primorski" služijo izključno cilju osiromašenja celotne zahodne Slovenije za koristi Obale. Kje bodo bolnišnice, kje šole, kam speljane ceste, kako se bodo urejali vodotoki, komunalne zadeve, kako se bo razvijalo gospodarstvo in vse drugo, kar terja vsakdanje življenje, so povsem strokovna vprašanja, ki jih želijo nekateri rešiti po podobi "Enotne Primorske" in to preko "mitingov resnice", z demagogijo, parolami, pa tudi tiho podporo nekaterih medijev. Državno politiko resno opozarjamo, da nam grozi, zaradi njenih zgrešenih ekonomskih, političnih in upravnih konceptov, da bo "Vstala Primorska" postala v resnici "Zaostala Primorska".

Slovenija se mora zopet vrniti h konceptu policentričnega in uravnoteženega razvoja vseh regij. Socialistična Slovenija si je s konceptom policentrizma zagotovila uspešen razvoj;

ideja je nastala kot alternativa za uspešno zavračanje beograjskega centralizma. V samostojni Sloveniji je beograjski centralizem zamenjal ljubljanski. Koncept razvoja, ki podpira le os Koper-Ljubljana-Maribor, je

Borut Pahor

uničujoč za vso Slovenijo. Gospodarski in družbeni razvoj mora temeljiti na enakopravnem dostopu do vrhunškega znanja, na kvalitetnem izobraževanju, na razbijanju univerzitetnih monopolov in na prenosu znanja v realno gospodarstvo. Sprašujemo vas, koliko denarja je državna Univerza na Primorskem investirala na Goriško? Zakaj moramo na Goriškem plačevati državne univerze in potem še svojo, ker tudi mi nujno potrebujemo za svoj razvoj visokošolske ustanove.

Referendum iz leta 2007 je nedvoumno dokazal, da si velika večina ljudi na severnem Primorskem ali Goriškem želi svojo pokrajino; dokazal je, da si ljudje želijo na Primorskem dve pokrajini in ne ene. In naša samostojna Goriška Primorska pokrajina je bila izglasovana v vseh 13 občinah; takšna je bila že pred referendumom tudi volja občinskih svetov. Že v preteklosti so nekdanje občine Nova Gorica, Ajdovščina, Idrija in Tolmin zelo dobro znale poskrbeti za lasten razvoj, za razvoj Goriške

dežele in za razvoj svojega regionalnega središča - Nove Gorice. O teh vezeh in uspehih danes zgovorno pričajo številni statistični podatki.

Uspešna je lahko samo tista politika, ki zavrže populistične parole ter demagoške konstrukte o enotni Primorski in upošteva izključno le ekonomske, kulturne, socialne, politične, zemljepisne in zgo-

dovinske kriterije. Politika mora temeljiti na argumentih, mora graditi in ne podirati, kar so dobrega postavili pretekli rodovi. Regionalizacije ne sme uničiti koncept policentrizma, ker bo s tem uničila prihodnost ljudem in slovenski državi.

Pri nastajanju slovenskih razvojno naravnanih regij gre za oblikovanje takih teritorialnih območij, v katerih bomo imeli vsi prebivalci RS realne in enake možnosti za splošni družbenoekonomski razvoj. Lokalna samouprava je namenjena ljudem, da čim bolj uspešno samoupravno rešujejo svoje lokalne probleme. Tak razvoj pa nam na severnem delu Primorske zagotavlja samo lastna pokrajina.

Podpisniki:
Društvo Humanistov Goriške - Miha Kosovel; Društvo Krea - Tomaž Belingar; Forum za Goriško - Boris Nemec; Goriško društvo za kakovost bivanja - Lucija Mozetič; Območno združenje borcev za vrednote NOB Nova Gorica - Vladimir Krpan; TIGR Goriške - Venceslava Batagelj

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Carla Bruni in naša družba

No, torej, Carla Bruni ne pride na Sanremski festival. Novica kot taka je seveda enostaven gossip, zanimiv pa je razlog: zaradi spornega besedila pesmi enega nastopajočih. Refren zelo iskreno in jasno poje, kar je žal italijanska realnost: pričeska, obleka, make-up gospe Sarkozy, samo da se ne spregovori o močvirju, v katerega se pogreza država. Sporočilo? Obsesivno se zanimamo za znane javne osebnosti, samo da pozabimo na realnost, ki je tako potrebna korenite, tudi etične, spremembe.

Ravno v istem dnevu prebiram intervju z ostrim novinarskim mislecem Giorgiom Bocco: "televizija je Filodrammatica, v realnem življenju

osebe igrajo, kot bi bile na televiziji". Zanimiv pogled. In zelo realen, v resnici je naša družba vedno bolj prežeta z neko obsesijo vidljivosti. Bocca je sicer v svoji oceni že tradicionalno oster, narod je zanj predvsem "siv in egoističen. Zgodovino so naredile številne manjšine, ki so ga pogonale v gibanje". In vendar je ocena v marsičem zelo resnična: mar ne živimo

dejansko v neki sivi in egoistični družbi, ki so jo mediji naučili maniakalno gledati za novimi vijoličnimi čevlji premiere dame in večnim vprašanjem, ali je dotična filmska igralka noseča ali ne, namesto da bi se ne le z besedo, pač pa tudi dejavno zgražali nad vsem, kar ne gre, in si prizadevali za take in drugačne spremembe? V božičnem času sem s prijateljem komentirala neoportunističnega poročanja o razkošnih počitnicah, pomislek, ki mi je bil izrečen, je bil: "A ni bolje, da se ljudje razvedrijo ob pogledu na najnovejšo smučarske kombinezone na bogatih telescih, ni bolje, da sanjajo ob lučkah, letalskih poletih, večernih oblekah, kot pa, da poslušajo večne novice o gospodarski krizi in stankah"? Računam na zatežnost, zato zagovarjam obratno. Kljub temu da sem ženska in kot taka že instinktivno ocenim, denimo, toalete filmskih

igralk v Cannesu, se imam za vsaj minimalno ozaveščenega člana te družbe, zato se predobro zavedam, da je sprememba možna edinole z informacijo. Samo, če zares vemo, za kaj se je treba boriti, v kaj je potrebno vlagati, lahko, kljub vsemu, ohranjamo trohico upanja v vsaj minimalno spremembo. In samo, če je medijsko poročanje tako izkoriščeno, da nam posreduje tudi konkretne primere pozitivnih (in etičnih) razpletov različnih težav, lahko upamo v boljšo družbo.

Gotovo smo vsi po malem krivi. Premalo se zavedamo, da si zaslužimo boljšo družbo, boljše socialne storitve, učinkovitejši zdravstveni sistem.

Danes sem morala zelo zgodaj jutraj na zdravstveni pregled. Pričakovala sem mesto še vedno pogreznjeno v spanec, odkrila pa sem povsem drugačno realnost: delovni okoliš, v katerem danes živim, tvorijo osebe, ki si zavijajo rokave in se borijo za vsakdan takoj ob zori. Sprašujem se: kdo smo torej? Siva in egoistična gmota, kot nas cinično oziroma Bocca, ki je sposobna

edinole umetne emocionalnosti ob televizijemskem sprejemniku? Ali smo res tako brezoblični, tako apatični in pogojeni, da nam to ustreza? Kljub vsemu tega ne morem verjeti.

Verjamem pa, da smo gmota, ki je nesposobna postavljanja (tehtnih) vprašanj. Ne upamo si vprašati kaj drugačnega od tega, kar nam je dano. Na vseh področjih in na vseh nivojih. Ob kvaliteto (medijskega poročanja, šolskega dela, upravljanja tega ali onega) oz. ob pomanjkanju slednje se obregnemo edinole v privatnih pogovorih, javno in razčlenjeno tega nismo močni. Da bi se ne, Bog ne daj, komu zamerili s tem, da bi mu stopili na prste! Ostri Bocca pravi, da je svet poln hlapcev. Zelo resnično. Morda bi se tudi v malih in večjih zadevah morali odtrati take miselnosti in pokazati, da si zaslužimo kaj več.

Okrogla miza skupine Formacijsko izobraževalni projekt
Srečanje s podjetnikom in notarjem

V prostorih vinske kleti Matjaža Terčiča na Bukovju (Števerjan) je društvo FIPEF, Formacijsko izobraževalni projekt - Progetto Educativo Formativo, v četrtek, 28. januarja 2010, organiziralo srečanje s podjetnikom Borisom Pericem in notarjem Damjanom Hledetom. Gostje so se zbrali ob 18. uri okoli velike lesene mize v lepo urejeni kleti števerjanskega vinogradnika, ki je znal prisluhniti potrebam mladih in je ponudil svoje prostore za organizacijo večera. Moderator pogovora Simon Koren je najprej pozdravil prisotne in se v imenu društva, ki "ima nalogo, da mladim pokaže dinamike manjšine in da jim posreduje čim več informacij", zahvalil za množično prisotnost in Matjažu Terčiču za gostoljubnost ter predstavil namen večera: "Nočemo ponavljati že obstoječe, hočemo 'inovirati'". V tej luči je potekalo zanimivo srečanje med dvema predstavnikoma slovenske manjšine. Na okrogli mizi smo bili mladi med poslušalci v večini, saj prav mladi smo ključ za prenovu, ki bi jo manjšina morala doživeti. Večer je potekal v zelo sproščnem vzdušju, k čemur je prispevala tudi prijetna domačnost Terčičeve kleti.

Simon Koren je po uvodnem pozdravu razložil gostoma potek večera. Moderator je povabil gosta, naj komentirata že prej izbrane slike, naj opišeta lastne občutke in misli, ki so se jim porajale ob pogledu nanje. Fotografije, ki sta jih predavatelja komentirala, so prikazovale predvsem otroštvo, družino, mladost in študij, kar je govornikoma obudilo številne osebne spomine in je posebno pritegnilo pozornost prisotnih. Sledile so druge slike, vezane predvsem na slovenski svet: tematika o združitvi slovenske manjšine, glede katere so predavatelji izrazili mnenje, da je združitev manjšine možna. Začeti pa bi morala že pri ustabil

bil gosta, naj komentirata že prej izbrane slike, naj opišeta lastne občutke in misli, ki so se jim porajale ob pogledu nanje. Fotografije, ki sta jih predavatelja komentirala, so prikazovale predvsem otroštvo, družino, mladost in študij, kar je govornikoma obudilo številne osebne spomine in je posebno pritegnilo pozornost prisotnih. Sledile so druge slike, vezane predvsem na slovenski svet: tematika o združitvi slovenske manjšine, glede katere so predavatelji izrazili mnenje, da je združitev manjšine možna. Začeti pa bi morala že pri usta-

končani univerzi ter šele leta 2004 postal samostojen notar. Priznal nam je, da se je v težkih trenutkih opiral predvsem na svojo družino in vero; to mu je dajalo veliko oporo in sam meni, da njegove življenjske izkušnje niso le rezultat naključja, marveč, da je Bog vse skozi vodil njegovo pot. Zadnje vprašanje je bilo namenjeno Borisu Pericu, in sicer: "Kaj naj mladi danes upoštevajo za svoj prihodnji curriculum vitae"? Vprašani je odgovoril mladim predvsem z dvema nasvetoma: "Ciljajte visoko, ne postavljajte si banalnih ciljev in

Kratek zgodovinski pregled (3)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Do krajske prekinitve vladanja Habsburžanov je prišlo, ko so naše kraje zasedli Francozi. Prvič so prišli v Gorico 20. marca 1797, a so tu ostali le nekaj mesecev, drugič pa so prišli novembra 1805 in so tu ostali do januarja naslednjega leta. V tem času so vse pokrajine na desnem bregu Soče priključili italijanskemu kraljestvu, ki je bilo pod njihovo oblastjo.

Tretjič so Francozi bili pri nas od 1. 1809 do 1813. Takrat so vse slovenske dežele združili v "Ilirsko provinco" z glavnim mestom Ljubljana. Iliriji sta pripadala tudi Gorica in Trst. Po odhodu Francozov so naši kraji spet prišli pod Avstrijo in so v tej državi ostali do 1. 1918.

Avstrijski cesar Franc I. (1804-1835) je 1. 1816 ustanovil Ilirsko kraljestvo, ki je spominjalo na nekdanjo Ilirsko provinco. V Ilirsko novoustanovljeno kraljestvo je spadala tudi Gorica. Francu I. je sledil Ferdinand I. (1835-1848). Za njim je vladal prevzel Franc Jožef I., predzadnji avstrijski cesar (1848-1916). Zadnji je bil Karel I. (1916-1918) danes prištet k blaženim.

Po razpadu Avstrije leta 1918 so naši kraji prišli pod Italijo. Že čez nekaj let se je pojavil fašizem, ki se je

Nova Gorica

obdržal do septembra 1943. Medtem se je leta 1939 začela druga svetovna vojna, ki se je končala maja 1945. Septembra 1943 so naše mesto zasedli Nemci, 2. maja 1945 pa jugoslovanske čete, ki so tu ostale do 11. junija istega leta.

Zatem je Gorica prišla pod Zavezniško vojaško upravo (ZVU) in je pod njeno oblastjo ostala do 15. septembra 1947, ko je prišlo do dokončne razmejitve med Italijo in takratno Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo. Gorica je s tem datumom pripadla Italiji. Pod Jugoslavijo je ostalo skoraj celotno njeno zaledje, kjer je leta 1948 začelo rasti novo središče z imenom Nova Gorica, ki danes šteje približno 15.000 prebivalcev.

Dne 26. decembra 1991 se je republika Slovenija, do takrat v sklopu Federativne ljudske republike Jugoslavije, osamosvojila. Dne 1. maja 2004 je vstopila v Evropsko zvezo, 21. decembra 2007 pa je na podlagi schengenskega sporazuma državna meja med Italijo in Slovenijo bila dokončno odpravljena.

/ dalje

Pobuda za preoblikovanje ali skoraj popolno ukinitve slovenske vojske najbrž zgolj iluzija

V politiki velika pozornost ustavni obtožbi zoper predsednika države

Stanje v slovenski državi so najbrž najbolj natančno ocenili udeleženci vseslovenskega plenuma Društva slovenskih pisateljev, ki je potekal 28. januarja v Cankarjevem domu v Ljubljani. Splošne razmere naj bi bile namreč take, "kot jih določajo razdvojen zgodovina, nejasna sedanost in negotova prihodnost". Odnosi v politiki in tudi vzdušje v javnosti pa se še naprej zapletajo zaradi nekega dogodka in odmeva nanj. SDS in SLS sta namreč v parlament vložili predlog ustavne obtožbe proti predsedniku republike dr. Danilu Türku. Omenjeni opozicijski stranki predlagata, naj poslanci ugotovijo, da je predsednik s podelitvijo odlikovanja nekdanjemu republiškem sekretarju za notranje zadeve Tomažu Ertlu kršil ustavo in zakone. Zaradi tega naj bi parlament Türka odstavil s funkcije predsednika Slovenije. Stranki ustavno obtožbo utemeljujeta s tem, da je z državnim odlikovanjem nagradil notranjega ministra in predstojnika tajne politične policije, kršil 34 členov ustave. Večina se jih nanaša na tisto poglavje v ustavi, v katerem so opredeljene človekove pravice in temeljne svoboščine. Obtožbe so predlagatelji podrobno obrazložili z 22. prilogami. V njih sta opozicijski stranki opisali nara-

no nekdanjega komunističnega režima v Sloveniji in vlogo tedanjega republiškega sekretarja za notranje zadeve Tomaža Ertla pri kršenju človekovih pravic. Janez Janša je na javni TV dejal, "da je podelitev odlikovanja očitna politična in materialna škoda tudi zaradi negativne simbolike te podelitve ob dvajseti obletnici konca totalitarizmov v Evropi". Državni poglavar Türk se je na vložitev predloga ustavne obtožbe odzval s trditvijo, "da ni kršil nobene odločbe ustave in nobenega zakona". Vladne stranke, pa tudi opozicijska Slovenska nacionalna stranka predsednika Zmaga Jelinčiča-Plemenitega, predlog ustavne obtožbe zavračajo. Vsi njihovi predstavniki, tudi premier Borut Pahor, poudarjajo, da ima predsednik države ustavno pravico in pristojnost podeljevanja odlikovanj, tudi če osebno predloži v primeru odlikovanja nekdanjega republiškega sekretarja Ertla. To pomeni, da bodo poslanci koalicije med razpravo v državnem zboru najbrž podprli Türka in njegove pristojnosti, lastna mnenja o podelitvi odlikovanja pa podredili strankarski discipli-

ni in svojim koristim v prihodnosti. Državni zbor bo o predlogu ustavne obtožbe razpravjal na rednem zasedanju, najbrž v marcu. Skoraj zagotovo bo zavrnjena. Da bi bila sprejeta in poslana v presojo in odločitev ustavnemu sodišču, bi jo moralo podpreti 46 poslancev, opozicijski stranki, predlagateljici ustavne obtožbe, pa jih imata skupaj le 33. Vlada medtem poizkuša sprejemati nujne ukrepe za premagovanje finančno-gospodarske krize. Sprejela je t. i. program sta-

Ciril Kosmač

bilnosti, ki predvideva ukrepe za zmanjšanje primanjkljajev države. Temeljljil bo na varčevan-

ju, zlasti pri dejavnosti vlade in v javnem sektorju. Vlada bo v kratkem sprejela tudi vrsto ukrepov za oblikovanje t. i. izhodne strategije Slovenije. V opoziciji s kritiko spremljajo ukrepe vlade zoper krizo in menijo, da nekatere napovedi ne bo mogoče uresničiti. Slovensko politiko in javnost je presenetila peticija tednika Mladina, s katero predlagajo temeljito preobrazbo ali skoraj popolno ukinitve slovenske vojske. Sredstva, ki jih država namenja za vojsko, naj bi namenili za socialne potrebe in blaginjo prebivalstva. Peticijo so že podprli nekateri znani Slovenci, vendar bo očitno ostala zgolj želja.

2010 leto pisatelja Cirila Kosmača

V nedeljo, 31. januarja, se je v vasi Roče pri Slapu ob Idriji začelo dogajanje, namenjeno pisatelju, prevajalcu, publicistu in dramaturgu Cirilu Kosmaču ob 100-letnici njegovega rojstva in 30-letnici smrti. V počastitev umetnika svetovnega ugleda in rojaka so se kulturne in druge ustanove na Primorskem združile v skupnem projektu, imenovanem Leto 2010, Kosmačevo leto. Prireditve v čast in spomin Cirila Kosmača bodo trajale do oktobra 2010.

Marijan Drobež

Kratke

V Sloveniji novi zakoni pretežno omejevalni

Vlada pripravlja predloge kar petnajstih novih zakonov s področja tako imenovanega trdega dela. Vsebovali bodo načela in ukrepe za racionalnejše zaposlovanje, pomoč brezposelnim in druga določila, ki pa bodo po večini zmanjševala pravice na področju dela in zaposlovanja. Po novem zakonu o malem delu bi v prihodnje zaposlovali študente, ki si z občasnim delom pridobivajo sredstva za študij in izobraževanje, delo pa omogočali tudi brezposelnim osebam in upokojencem, ki bi bili voljni še delati. Glede predvidenih novih zakonov se je že začelo soočanje med vlado in sindikati. Po zatirjanjih vlade je nova zakonodaja na področju dela v Sloveniji potrebna, ker bi lahko prispevala k prizadevanjem za premostitev finančno-gospodarske krize, v sindikatih pa opozarjajo, da delavci zahtevajo ohranitev pravic, ki so si jih pridobili v prejšnjih časih, delno tudi v obdobju nekdanje skupne države.

Na vsakega Slovenca odpade že okoli 5.500 evrov državnega dolga

O obsegu finančno-gospodarske krize v Sloveniji kažejo nekateri novi podatki, ki jih objavljajo javna občila. Država je samo v lanskem letu najela novih 3,4 milijarde evrov kreditov pri tujih bankah ali drugih finančnih ustanovah. Izračunali so, da na vsakega slovenskega državljana odpade kar okoli 5.500 evrov državnega dolga, kar je skoraj trikrat več, kot je znašal ustrezen dolg na prebivalca v nekdanji Jugoslaviji. Zaradi velikih primanjkljajev in obveznosti v vseh državnih blagajnah narašča prepričanje, da bo neugodno stanje v finančah mogoče premostiti predvsem z zniževanjem javne porabe, kar bi zahtevalo tudi znižanje stroškov javne uprave in po mnenju mnogih tudi znižanje števila ministrstev v slovenski vladi. Premier Borut Pahor je takšno možnost in potrebo že omenil, vendar samo enkrat, potem pa o skrčenju vlade ni več govoril.

Pekovski mojster Štefan Hojak, lastnik podjetja Viatori iz Gorice, dobrotnik cerkve in samostana na Sveti Gori

V prilogi Oznanil, glasila župnij Kapela, Kristus Odrešenik, Kromberk, Osek, Solkan, Šempeter in Šempas, je frančiškan Pavel Krajnik objavil zapis o nekdanjem gvardijanu svetogorskega svetišča, patru Martinu (Mihaelu) Percu. Spomnil je, da je bil pater Martin na Sveti Gori prijazen gostitelj vseh. Omogočil je koncerte v baziliki, kar je bilo v tistih neprijetnih časih kar zahteven podvig, za katerega je bil pogoj dober odnos z "zunanjim svetom, s svetom glasbe, glasbeniki in tedanjimi javnimi delavci". Po devetih letih službovanja na Sveti Gori se je moral leta 1971 preseliti na Vič v Ljubljani. Tam ga je 9. julija 1974 obiskal tudi pisatelj Alojz Rebula. Njegov sobrat na Sveti Gori Pavel Krajnik je v svojem zapisu poudaril, "da je bil gvardijan pater Martin Perc dober poznavalec umetnosti in glasbe, pridigar in ljudski misijonar ter iskan spovednik. Pa odkritosrčen sogovornik, skratka dober človek in vsestranski talent". Prvič smo lahko prebrali, "da je patru Martinu pri urejanju cerkve in samostana na Sveti Gori veliko pomagal z denarjem stalen dobrotnik, pekovski mojster Štefan Hojak iz Gorice, lastnik znanega podjetja Viatori.

V družbi Salonit Anhovo letos spodbujanje proizvodnje in tehnološke izboljšave

Na tradicionalnem novoletnem srečanju s časnikarji - povabljen je bil tudi sodelavec Novega glasa - so predstavniki družbe Salonit Anhovo pojasnili poslovanje v letu 2009, ko se je začela finančno-gospodarska kriza. Pri njih so znižali proizvodnjo klinkerja, to je surovine za izdelavo cementa, potem cementa in drugih izdelkov, ki jih potrebuje gradbeništvo. Znižala se je prodaja na domačem trgu, upadel pa je tudi izvoz cementa v tujino, zlasti v Italijo. Proizvodnja, izvoz in celotni prihodki v letu 2010 bodo odvisni od stanja v gradbeništvu, ki pa je kritično. Tudi največja gradbena podjetja imajo premalo naročil in so začela odpuščati delavce. Program gradnje avtocestnega omrežja v Sloveniji je skoraj zaključen, država pa še ni izbrala morebitnih novih projektov za nadaljnje infrastrukturne naložbe. Kriza v gradbeništvu se kaže tudi v zmanjševanju porabe cementa, najvažnejše surovine v tej dejavnosti. Poraba cementa v Sloveniji je leta 2006 znašala 1.389.897 ton, lansko leto pa se je znižala na 1.100.000 ton. Ustrezno se je znižala poraba cementa na prebivalca. Ta je leta 2006 znašala 692 kg, lani pa 537 kg. Kljub težavam in krizi v Salonitu Anhovo ne bodo odpuščali delavcev ali uslužbencev. Tudi poslovanje naj bi bilo finančno uspešno. V organizacijah skupine Salonit, ki delujejo v različnih krajih po državi, je skupaj okoli 865 zaposlenih. Naložbe v tehnološki napredek proizvodnje bodo letos znašale približno 8,2 milijonov evrov.

Sloveniji domnevno še vedno gre predbro, da bi izvedla nujne reforme

V koaliciji ni politične volje za ukrepe zoper krizo?

Prof. dr. Mojmir Mrak, ugleden slovenski ekonomist in finančni strokovnjak, je v intervjuju, objavljenem v sobotni prilogi Časnika Delo, 16. januarja, obširno obravnaval razmere v Sloveniji v obdobju finančno-gospodarske krize, politiko in ukrepe vlade za odpravljanje težav in razloge zastojev pri izvajanju najnujnejših reform. Bil je kritičen v svojih stališčih, vendar hkrati, tako kaže, tudi stvaren. Po mnenju profesorja mednarodnih financ na ekonomski fakulteti v Ljubljani "Sloveniji še vedno gre predbro, da bi izvedla, se lotila, nujnih in bolečih reform". Na vprašanje, ali je v vladajoči koaliciji politična volja za

ukrepe, ki jih omenja oz. predlaga on, je Mrak odgovoril: "Bojim se, da politične volje za tovrstne stvari ni, kot je tudi ni

Prof. dr. Mojmir Mrak

bilo v prejšnjih koalicijah. To je razumljivo, saj gre za

drastične ukrepe, ki pa jih politika običajno odlaga do takrat, ko državi resnično začne teči voda v grlo. Po mojem mnenju sedaj v Sloveniji nismo ali, bolj natančno, še nismo v taki situaciji". Časnikar Miha Jenko je gosta spomnil, "da je premier pred tedni zelo energično napovedal, da bo šla vlada letos frontalno v reforme". Prof. dr. Mrak je odvrnil: "To ni prva njegova napoved te vrste. Eden od problemov sedanje vlade je nekredibilnost na področju soočanja z gospodarsko krizo. Res je, da so časi izrazito težki. V takšni situaciji pa bi bilo še toliko bolj pomembno imeti vlado, ki je kompetentna na ekonomskem področju, ki deluje usklajeno in zna svoje

odločitve tudi celovito in pravočasno sporočiti. V takšnem kriznem stanju je vloga predsednika vlade še toliko bolj pomembna. Žal pa imam pri sedanjem slovenskem premierju - poudarjam, kar zadeva gospodarske teme - občutek, da so čevlji, ki si jih je obul, preveliki. To poskuša nadomestiti z govorniško spretnostjo, retoriko. Takšen način vodenja morda deluje na kratek rok, ko pa ljudje enkrat vidijo, da tej retoriki ne sledijo napovedana dejanja, potem kredibilnost premierja upada. Predsednik vlade je obsežen, celovit program gospodarskih reform napovedal vsaj trikrat v lanskem letu, prvič aprila, drugič septembra in tretjič decembra. Do njega bomo verjetno prišli šele zdaj, tudi zato, ker je Slovenijo v to prisilila EU. Problem je še dodatno zapleten, ker obstajajo pomembne izhodiščne razlike med ključnimi ministri v vladi".

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica 50. ponovitev predstave Gospa ministrica

V ponedeljek, 1. februarja 2010, je ob 20.00 bila na gostovanju v Narodnem domu Maribor odigrana 50. ponovitev igre Gospa ministrica avtorja Branislava Nušiča. Predstava je nastala v koprodukciji Gledališča Koper in Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. Zgodba ene najpopularnejših srbskih komedij je tudi na Slovenskem zelo domača: vlada pade in preprosta, skrbna, a precej naivna malomeščanka, žena malega politika, postane gospa ministrica. Ob nenadni sreči se ji zavrti v glavi, izgubi ravnotežje in njen prestop iz vsakdanjega življenjskega toka se zasuka v kratko tragikomično epi-

zodo. Čeprav je veliki komediograf zgodbo postavil v čas "ob srečanju" 19. in 20. stoletja, ji naše nove politične izkušnje vdihujejo presenetljivo svežino, aktualno satiričnost in trpko občutje ob zrcaljenju stvarnosti - povzpetniške oholosti, nesramnosti, korupcije, prevar, komolčarstva, protekcionizma ... Dušan Jovanović je na Dnevih komedije 2009 v Celju dobil nagrado Žlahtnega režiserja za režijo, igralka Saša Pavček pa je za glavno vlogo Ane Živane dobila nagrado Žlahtne komedijantke festivala Dnevi komedije. Pri predstavi so sodelovali še dramaturginja Diana Koloini, lektor

Srečko Fišer, scenograf in asistent režiserja Jaka Ivanc, kostumografka Jelena Proković, avtor glasbe Drago Ivanuš in oblikovalec luči Samo Oblakar. Ob Saši Pavček pa nastopajo še igralci koprškega in novogoriškega gledališča Mojca Fatur, Ajda Toman, Radoš Bolčina, Miha Nemec, Gorazd Žilavec, Ana Fachić, Nevenka Vrančič, Jože Hrovat, Teja Glažar, Gorazd Jakomini, Ivo

Barišič, Maja Poljanec / Medea Novak in Milan Vodopivec ter gostje: nosilka Borštnikovega prstana Minu Kjuder, Stane Leban, Nejc Cijan, Matjaž Vidmar in Maja Medvešek. Premiera v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica je bila 18. decembra 2008, od takrat so sledila številna gostovanja po Sloveniji. Predstavo si je tako ogledalo že več kot 15.000 gledalcev.

Nova Gorica / Predstavitev študijskega programa

Turizem in tradicionalne goriške jedi

“Džala sva se starih receptov, hrano pa sva pripravila v obliko počasnega prehranjevanja v majhnih količinah, kar je danes težnja”, je med kulinarčnim dogodkom ob predstavitvi novega visokošolskega študijskega programa Turizem v ponedeljek, 25. januarja, v restavraciji Tiffany novogoriške igralnice Park povedal Hitov kuharski mojster Borut Jakin. S kolegom Simonom Maričem sta pripravila fulje s pršutom, pečnim v testu in z nastrganim hrenom, goriške pečenice, kuhane v vinu s popečeno belo briško polento na posteljici iz goriške vrtnice, fitaljo s pršutom oziroma zelenjavo, ocvrte kruhove šnite z akacijevim medom, krušne grizljajčke in kostanjeviški presnec, meščansko pecivo iz sa-

sem rebulo, zelen in pikolit, ki se odlično podajo k omenjenim goriškim specialitetam, je ob tej priložnosti predstavil Ivan Peršolja, predsednik slovenskega društva sommelierjev. Kulinarčni dogodek je bil le pika na i ob predstavitvi novega triletnega študijskega programa Turizem, ki prihaja v Novo Gorico po zaslugi izobraževalnega centra Lampret Consulting. Njegova posebnost bo modul Igralništvo in igralniški turizem, ki ga v tem delu Evrope še nihče ne izvaja. Modul je nastajal na Goriškem, kjer je igralništvo v Sloveniji najbolj razvito. Razvoj igralništva pa se tu ni začel s Hitom, saj je imela Gorica že v 18. stoletju t. i. igralniške klube, kjer so se s plesi in igranjem na srečo zabavali višji sloji. Zaradi blage klime, bogate kulinarčne

nega centra Lampret Consulting v Novi Gorici izvajala Fakulteta za komercialne in poslovne vede (FKPV) iz Celja. V prvih dveh letih bodo študenti opravili 16 splošnih predmetov s področja turizma, vključno z dvema tujima jezikoma, v tretjem letniku pa bodo lahko izbirali med petimi moduli. Štirim že obstoječim (Marketing turizma, Wellness turizem, Menedžment prireditvev in Menedžment športa), se letos pridružuje še peti modul, Igralništvo in igralniški turizem, ki bo kot poseben produkt namenjen tudi zainteresirani javnosti izven študijskega programa. Kot je na predstavitvi novega študija in modula povedala direktorica območne severnoprimske gospodarske zbornice, Mirjam Božič, predstavlja igralništvo sedem odstotkov prihodka regije, nov študijski program pa je pozdravila kot koristen, saj bodo delodajalci prišli do usposobljenega kadra. Vpisovanje v nov študijski program, ki se bo v Novi Gorici izvajal le v obliki izrednega študija, se začneja v februarju, trajalo pa bo vse do 8. oktobra 2010. Zanj se lahko odločijo vsi, ki so končali štiriletni srednješolski program. Miran Lampret, direktor izobraževalnega centra Lampret Consulting, na katerem se v Novi Gorici v programih Komerciala, Ekonomist in Poslovni sekretar trenutno izobražuje okrog 450 ljudi, je

mostana na Kapeli. Dobrote v novi preobleki, t. j. v manjših količinah na mini krožničkih, sta postavila ob nekdanji “kmečke” porcije, od katerih je bil človek sit, kar pa že dolgo ni edini cilj prehranjevanja. “Goriška kuhinja na stičišču narodov in kultur združuje dvatisočletno kulinarčno tradicijo, prvine lastne slovanske, romanske in germanske tradicije ter naravne in klimatske danosti pokrajine, v kateri se stikata severna in sredozemska Evropa”, je poudarila Slavica Plahuta, avtorica več knjig o jedeh na Goriškem, ki je poskrbela za izbor, s katerim naj bi na Goriškem v prihodnje nadomestili običajne zakuske. Te so bile namreč do zdaj v večini primerov neizvirne, saj so ponujale iste jedi in okuse kot povsod drugod po svetu. Avtohtona vina s tega območja, predv-

ponudbe, odličnih vin in sočnega sadja, kar je privlačilo številne bogate turiste, pa so Goričani takrat imenovali tudi “avstrijska Nica”. Nov triletni študijski program bo preko izobraževal-

v zvezi z novim študijem dodal še, da si bodo prizadevali za to, da bo 25 do 30 odstotkov predavateljev prihajalo z goriškega območja.

Nace Novak

Ljubljanski sejem Turizem in prosti čas 2010

Predstavili so manjšinske turistične potenciale

Ljubljanski sejem Turizem in prosti čas TIP 2010 je sprožil dokajšnje zanimanje tako med operaterji, ki so se udeležili strokovnih dogodkov in programa, kot tudi in zlasti med obisko-

ne skupine, posluževali tudi izkušene ustanove PDK. Devetak pa je dal informacijo o izpeljanih dobrih praksah sorodnih čezmejnih projektov manjšin: Utrinki in okusi Krasa brez meja in TEMPO v

domače narečje, tudi s spodbujanjem Urada za Slovence po svetu; zanima jih promovirati lepoto krajev tudi v Italiji. Koroški odvnetnik Ludvik Druml in žena Pepca sta pred leti obnovila staro poštarsko gostilno v Bistrici in jo preuredila v moderen in udoben gostinski, hotelski in kulturno večnamenski objekt. Na konferenci sta sugestivno izpričala, kako uresničujeta cilj ohranjanja arhaične kulture in dediščine Ziljske doline, tudi s soudeležbo in odobravanjem večinskega nemško govorečega prebivalstva. To je pomembno

valci, ki so se seznanili z novostmi iz turističnega sveta, a tudi navtike. V ospredju je bil domači turizem, vezan na zdravilišča, igralništvo in druge strukture za prosti čas, a tudi na krajevne zanimivosti od Vipavske, Brd in Krasa do srednjeveške Škofje Loke, Stajerske, Bele krajine in ostalih biserov slovenske zemlje. Predstavile so se tudi sosednje države in dežele, začeni z našo FJK, ki je imela tudi prijazno domače osebje (npr. tržaški sommelier Pavel Marc), do Hrvaške, Koroške, ostalih južnoslovanskih držav itd. Ni manjkala seveda niti promocija aranžmajev za eksotične kraje in evropske destinacije, ki so trenutno najbolj zaželenje. Kot smo poročali, je bilo na stojnici projekta (Ne) znano za- mejštvu dobro obeleženo tudi vsestransko informativno gradivo iz raznih okolij, kjer živijo slovenske avtohtone manjšine: na Koroškem, v Porabju, na Hrvaškem in pri nas. Na dobro obiskani tiskovni konferenci so nastopili njihovi predstavniki na vabilo Slavka Mežka, pobudnika projekta in ustanove Poti kulturne dediščine (PDK) že od leta 1997. Marina Einspieler iz celovške Slovenske gospodarske zveze in Davorin Devetak iz SDGZ sta predstavila novi projekt turističnega povezovanja med Slovenijo in avstrijsko Koroško oz. FJK Turizem Alpe Adria. Le-ta ima za cilj pridobitev in priliv novih obiskovalcev iz sosednje države v furlanske, goriške in koroške hotelsko-gostinske obrate, ki jih bodo sprejeli v slovenskem jeziku. Povedala je, da se bodo pri promociji projekta v Sloveniji, zlasti za vode-

izvedbi SDGZ in slovenskih obmejnih osebkov, MINTUR (Euroservis in Unija Italijanov), AGROMIN (Kmečka zveza in Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti). Predstavniki Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnok je govoril o razmeroma mladi organiziranosti tamkajšnjih Slovencev in poudaril izbiro, da se Porabje zlasti za turistično promocijo povezuje s sosednjim Goričkim, saj gre za zgodovinsko, kulturno in gospodarsko enotno območje, ki ga je meja po prvi svetovni vojni ločila in evropska širitev ponovno združila. Tem pričakovanjem je pritril predstavnik iz Sela na Goriškem Janez Škalič, ki je povedal,

ne le za manjšino, ampak tudi za naše sodobno globalizirano življenje, željno povezave z živim tkivom tradicije in korenin. To željo in potrebo sta začutila tudi pri vseh skupinah mladih in starih iz Slovenije, ki so bile na obisku pri njih tudi na pobudo projekta (Ne) znano za mejštvu. Gre za čustvo rodoljubne in narodne zavesti, a tudi za odprtost in posredovalno vlo-

da se že izmenjujejo in dopolnjujejo na obeh straneh turistične informacije o gozdnih turah in izletih v prelepo divjino. Marko Smole' od Palčave Šiške iz Plešča je predstavil etnološko zbirko v Dolini Čabranke v Gorskem Kotaru na Hrvaškem, kot pomnik in širitelj sožitja na meji med hrvaško, slovensko in nemško kulturo. Gre za ozaveščanje pripadnikov slovenskega rodu, ki gojijo pristno

go manjšine med vplivi in izzivi drugih narodov in okolij. V razpravo ob konferenci, ki ni bila zgolj tiskovna, ampak tudi tematsko poglobljena, so se vključili predstavniki Urada RS za Slovence Rudi Merljak, ki je potrdil pozornost in podporo Urada omenjenim pobudam in projektom, prisotni časnikarji in poznavalci manjšinskih razmer.

Dav. D

S 7. strani

Prigode moža...

Vlogi s televizijskimi kvizi obsedenega inkasanta, ki z odra odide v rapovski držji, je gledalce prijetno presenetil David Vižintin, Roberta Marussi pa jih je osupnila z orisom na videz zelo zadržane, sramežljive, v resnici pa provokativne in predzrne Bibe, “zaročenke”, Ljuba, duševnega bolnika, ki bi mu Marko Brajnik lahko dal ostrejšo neuravnovešene maniakalne obrise. Nov obraz v štandreskem dramskem odseku Ivan Jedrlnič je zasnoval nekaj posrečenih komičnih trenutkov z drobno vlogo Tabajakovca, ki ves v mavcu neštetokrat ponovi isti stavek, kako je postal žrtev prometne nesreče, in s tem seveda izzove smeh. Tipični direktor, ki si na službenem potovanju obeta

ljubezensko avanturo s svojo uslužbenko, je bil Egon Cijan. Nazadnje kot sladico, ki sklone okusno kosilo, naj omenimo Božidarja Tabaja, ki je v vlogi nonota spet razkazal svoje komedijske virtuoznosti, ki neobvladljivo potegnejo v humor vrtinec gledalčeve pozornosti. Že sama njegova prisotnost, njegov gib, kretnje in mimika zasenčijo vse ostalo, kar se dogaja na odru...

Poleg igralcev so se kot skrbni in pozorni sooblikovalci predstave izkazali tudi zaodrski delavci. Joško in Franko Kogoj sta vestno uresničila režiserjeve scenske zamisli z izdelavo realistične, funkcionalne scene, ki je z živahnimi barvami in stilizirano poslikavo cvetja razkrivala notranjost stanovanja mladega para; v njem je seveda kraljeval gugalnik, ki se ga je še največkrat posluževal

simpatični nono. Kostumi, ki jih je odbrala Nevenka Tomašević, so se ujemale s posodobitvijo teksta in prispevali h komični barvitosti, ki jo je v glasbi, kot le on zna, posrečeno izrazil Mirko Vuksanovič. Brezhibno so za luči, zvoke in glasbo poskrbeli Sonja Bastiani, Andreja Bizjak in Simone Lamo. Zaradi boleznih odsotno šepetalko Marinko Leban je nadomestila Chiara Mucci. Dolgotrajno ploskanje je kar nekajkrat priklicalo igralce na oder, ki so jim cvetlični dar izročili tudi kolegi igralskih skupin iz bližnjih krajev Slovenije. Kot vselej je ob premieri izšel ličen gledališki list z lepimi barvnimi fotografijami zadnjih predstav. V njem sta tudi zapis Jožeta Hrovata in še vrsta informacij o ponovitvah v uspešni sezoni 2009. Publikacijo je uredil Damjan Paulin, izdala pa PD Štandrež in ZSKP.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 2. februarja, ob 14. uri.

Lepotec na obronkih Trnovskega gozda

Kucelj, edinstveni zimski razglednik

V jasnih zimskih dneh, ko je časa premalo, da bi se zapeljali do alpskih gubenov, postelja pa preveč udobna in topla, da bi se prebujali, ko je zunaj še polmrak, je Čaven s svojimi vrhovi hitro dostopen in prijeten izletniški cilj. Najpogumnejši se lahko na planoto odpravijo iz doline, ker je pozimi večkrat v gorah zaradi temperaturne inverzije topleje, sama pa imam najraje pešpot iz Predmeje.

Pa najprej nekaj o Čavnu samem, da ne bomo topo zijali, ko nas bo kak izletnik iz notranjosti Slovenije spraševal, kje je pravzaprav vrh gore. To se meni namreč dogaja vsakič, ko se podam na izlet po obronkih Trnovskega gozda. Čaven se pravzaprav imenuje celoten rob Trnovskega gozda zahodno od Predmeje nad Ajdovščino. Enako ime nosi sicer tudi eden izmed tukajšnjih vrhov, ki pa ne prednjači niti po zanimivosti niti po nadmorski višini. Najvišja in najbolj obiskana vrhova pogorja sta Veliki Modrasovec (1135) in razgledni, stožčasti Kucelj, ki se ponaša ne samo s častljivo višino, dviguje se namreč 1237 m nad morso gladino, ampak tudi z izjemno lepim razgledom in prečudovitim cvetjem. Dolžina izleta in izbira poti sta odvisni seveda tudi od razpoložljive energije, vremena in ča-

sa. Meni je lepo, če se na Kucelj odpravim peš iz Predmeje ali pa po posebno razgledni poti, ki se začne nekaj sto metrov pod njo, na cesti za Ajdovščino. Vsekakor je do zavetišča manj kot uro precej položnega in lahkega pešačenja. Tisti, ki so že izčrpani zaradi dela ali preleni za hojo, se

vsekakor lahko do zavetišča Antona Bavčerja, ki se sicer ponaša s spoštljivo višino 1250 metrov, pripeljejo z avtom. Spoštovanja pa si zaslužijo tudi odlične slaščice, predvsem gibanica, ki jo ob nedeljah in praznikih upravna doma pripravi za obiskovalce.

Pozimi bo postanek pri domu dobrodošel zaradi sonca in zavetne lege, poleti pa nas bo trata pred kočjo razveselila s pisanim cvetjem in čisto visokogorskim izgledom. No, med postankom nikar ne segajte po alkoholu, ampak raje pokusite domači čaj, ki je res enkraten. Nekateri planinci prisegajo, da lahko tako dobrega pijemo samo še na Krnu. Od doma do Kucelja imamo še slabo uro poti, ki se na žal najprej spušča skozi gozd, nato spet dviguje, kajti višina doma je približno enaka višini stožčastega razglednika. Tolažili pa nas bodo sonce, zavetna lega in enkraten

raten razgled, ki v najbolj jasnih dneh sega čez morje do Benetk. Za Črnimi hribi in Trstjem se v zimskem soncu blešči Jadran, kot bi bil iz samega čistega zlata in nakazuje obrise Istre, pa italijanske obale z Dolomiti v ozadju. Severno od nas je morje zelenih gozdov, ki se končuje v objemu alpskih mogotcev, med katerimi ponosno kraljujeta Triglav in Krn, še bolj v ozadju pa nas vabijo ostali Julijci in Ture. Pozimi nas bo Kucelj razveselil s soncem in pošteno zalogo vitamina D, spomladi in poleti pa nas bo pospremil v svet čarobnega gorskega cvetja, saj je travnati greben pravi botanični vrh, ki skriva med travami in skalovjem celo dragocene planike. Pa ne pozabite na vpis v planinsko knjigo, ki je kar lepo polna, saj na Kucelju ob vsakem letnem času kar mrgoli obiskovalcev. Prav zato vam tudi družbe ne bo zmanjkalo in res težko bo, ko se bomo morali posloviti od zlatih žarkov in neskončnih obzorij ter se napotiti proti dolini. Tedaj bomo kar zavidali številnim padalcem, ki s svojo pisano opremo polnijo nebo in veselo ukajo, ko se spuščajo brezmejni lepoti v objem.

Kucelj je pač enkraten lepote, dostopen skoraj vsakemu pohodniku, vzpon nanj pa je ob vsakem letnem času enkratno doživetje. Sneg pri tem ni ovira, pozorni moramo biti samo, da nam vremenarji ne napovedujejo premočne burje, kajti ob takem vremenu je vršac precej mrzel in neprimeren za uživanje sonca in razgledov.

Suzana Pertot

Slovenija / Ob prehodu na digitalni sistem

Boljše spremljanje slovenskih programov

Digitalizacija televizijskih programov, ki bo do konca tega leta pokrila območje s 95 odstotki vseh slovenskih gospodinjstev, bo segla tudi preko slovenskih meja. Digitalni programi bodo imeli manj motenj kot analogni, zato bodo Slovencem, ki živijo v Italiji, nudili možnost spremljanja večjega števila slovenskih programov. Po 1. decembru, ko bodo dokončno izklopili aparature za analogni oddajanje televizijskih programov, se bo sprostil del radiofrekvenčnega spektra, ki ga bodo lahko uporabili v druge namene. Sproščeni del radiofrekvenčnega spektra se bo uporabljal za napredne komunikacijske storitve, predvsem fiksni in mobilni radijski širokopasovni dostop do internetnih storitev.

Na frekvenci, ki se je pri analognem oddajanju uporabljala za en televizijski program, je možno v digitalni tehniki oddajati več, v Sloveniji kar devet programov. Programi so združeni v napravi multipleks in oddajajo preko omrežja oddajnikov. Slovenija je v skladu z mednarodnimi dogovori razdeljena na tri

območja oddajanja. V zahodnem delu države bo poleg treh nacionalnih programov mogoče videti še POP TV, Kanal A, TV3, TV Pika, TV Koper in lokalni TV Primorka. Zaradi konfiguracije terena bo te programe mogoče videti tudi precej daleč na italijanski strani, kar bo omogočalo spremljanje slovenskih programov tudi Slovencem v zamejstvu. Digitalna tehnika omogoča, da bo manj motenj z različnimi, predvsem italijanskimi programi. Vendar si bodo morali gledalci na drugi strani državne

meje kupiti dekodeerje, ki bodo podpirali tudi MPEG-4, saj ti omogočajo sprejemanje tako italijanskih kot slovenskih programov. Slovenski gledalci, ki sprejemajo televizijske programe preko strešne ali sobne antene, bodo morali do 1. decembra letos kupiti TV dekodeerje. Okvirno naj bi bilo takih še 200.000 slovenskih gospodinjstev. Na direktoratu za informacijsko družbo ob tem opozarjajo, naj pred nakupom počakajo na teste, ki jih bo opravila Zveza potrošnikov Slovenije oz. ob nakupu preverijo, ali ima naprava nalepko Digi TV.

KCLB ZSKP Iskri smeh na ustih vseh Goldonijev Campiello zrcalo življenja

Na drugem srečanju z gledališčem v nizu veseliger ljubiteljskih odrov Iskri smeh na ustih vseh, ki ga dvanajsto leto zapored prireja Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete, se je v nedeljo, 24. januarja, zbralo nekaj več gledalcev, ki jim gotovo ni bilo žal, da so se udeležili predstave Il Campiello. Nekoliko manj znano in na odrih manj igrano komedijo velikega komediografa Carla Goldonija (1707-1793) so uprizorili igralci Slovenskega kultur-

ca 2009. Z njo se je skupina Tabor lani predstavila na osmem Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah in odnesla kar nekaj nagrad. Prijavila se je tudi na Linhartovo srečanje in na njem je bila med številnimi predstavami izbrana za finalni del v Postojni. Campiello, mali trg, na katerega se odpirajo okna bolj skromnih hiš beneških meščanov v času, ko je blišč slavnih Benetk že zamiral, je pravzaprav protagonist te zbirne Goldonijeve komedije. Vsi nastopajoči so namreč na

lost. Sergej Verč je z opensko igralsko skupino ustvaril solidno predstavo in pri njej poudaril humorno lahkotnost, ki jo predstavljajo vroča zdravarska trenja, katera se kaj rada vžigajo v sicer prijateljskih odnosih prebivalcev trga. Na njem vsi po nečem hrepenijo, se veselijo, celo igrajo skromne igre na srečo, se imajo radi, se spopadajo z ljubosumnostjo..., skratka živijo svojo vsakdanjost. V njenih obrisih lahko gledalec uzre tudi delček svojega vsakdanjika. Poleg te sončnejše strani je Verču dobro uspelo predstaviti tudi otožnejšo noto tega Goldonijevega dela, ki naznanjuje konec neke dobe. Igralci so se na ponovitvi v goriskem Kulturnem centru razživeli in vsi spretno odigrali svoje vloge in se predstavili kot utečena celota. Izmed njih moramo omeniti vsaj Melito Malalan, ki je Stino, lik malomeščanskega dekleta z bolj »prefinjeno«, smeh vzbujajočo govornico, odela v zelo privlačno barvitost, in Fabrizia Polojaza, ki je znal odlično orisati treznega in okajenega viteza, ki radodarno plačuje za pijačo in jedačo, da bi se prebivalci Campiella ob

Foto DP

nega društva Tabor z Opčin v režiji Sergeja Verča. Verč je tudi posrečeno in sočno prelil Goldonijev tekst v slovenski jezik in pri tem namenil še posebno mojstrsko pažnjo rimam, ki gladko in prešerno zvenijo tudi v našem jeziku. V njegovem prevodu se je Goldonijev Campiello prvič predstavil na odru SSG Trst v sezoni 2005/06. Ljubiteljska inšitica Campiella pa je doživela premiero na openskem odru 7. mar-

njem protagonisti: mladi pari, ki bi se radi poročili, dobro "ohranjene" vdove, ki sanjajo, da bi se spet omožile, malomeščansko dekle ne več rosnih let, ki se boji, da bo ostala "stara devičica", njej strogi, v knjige zatopljeni stric, vitez z juga Italije, ki veselo zapravlja svoje imetje, pa gostilničar in še pustni maski, ki nam nakažeta, da se vse dogaja o pustu; smeh pa se tudi v času veseljačenja zlahka sprevrže v ža-

pustu malce poveseleli. Dobro sta se izkazala tudi Loris Tavčar in Irene Pahor, ki sta vskočila v predstavo kot gostilničar in Cvetka, starejša. Gledalci so se za tudi scensko (Magda Starec Tavčar) in kostumsko (Beti Starc) dovršeno in dodelano predstavo nastopajočim oddolžili s hvaležnim ploskanjem, ki je seveda zaobjelo tudi vse zakulisne oblikovalce predstave.

JK

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

22

"V New Hampshireu je v 92. letu starosti v sredo, 27. januarja, umrl ameriški pisec romanov Jerome David Salinger, ki je zaslovel s svojim legendarnim romanom Varuh v rži. Salinger, ki se je rodil leta 1919, je pripadal generaciji glavnih ameriških romanopiscev 20. stoletja. Leta 1951 je zaslovel z romanom o mladostniški upornosti Varuh v rži (The Catcher in the Rye), vendar ni nikoli pristal na to, da bi na temo romana posneli tudi film. Salinger nato od leta 1965 ni objavil nobenega originalnega dela. V zadnjih treh desetletjih je živel v popolni osami, zavračal je intervjuje in skrbno varoval svojo zasebnost. Na sodišče se je celo obrnil z zahtevo, da preprosto objavljane njegovih del. Njegova smrt bo obnovila ugibanja o tem, ali je Salinger dejansko ustvaril dragoceno delo. Podobnih ugibanj se je že v 20. stoletju do-

taknil tudi sam Salinger. "Ljubim pisanje in zagotavljam vam, da pišem redno. Vendar pišem zase in želim, da me pri tem pustite popolnoma samega", je v pogovoru za Boston Sunday Globe leta 1980 dejal sloviti pisec". Tako se je glasila vest Slovenske tiskovne agencije, ki me je presenetila, ko sem pozno zvečer, kot skoraj vsak večer, na računalniku pregledoval zadnje vesti dneva. Da, presenetila me je, pa čeprav sem vedel, da je stari pisatelj bolan. Četudi je Salinger živel odmaknjen od sveta, dobesedno v samoti, so ugibanja o njem in njegovem delu in življenju vedno znova presenečala vse ljubitelje njegovega dela. Igra v rži, ki ga v zamejstvu večina naših bralk in bralcev bolj pozna pod italijanskim naslovom Il giovane Holden. Zakaj morajo Italijani vedno spreminjati naslove temeljnih del svetovne literature, ne vem, dejstvo pa je, da je to velik problem za vse tiste, ki smo se v razmeroma poznih letih učili italijanskega jezika. Zaradi teh naslovov lahko pride do zelo zabavnih situacij, ko se tujcu šele po dolgem času, včasih celo po dolgih letih posveti, o čem njegovi italijanski sogovorniki sploh govorijo. Umberto Eco je pred leti o tej italijanski navadi napisal duhovit esej, ki ga je vredno prebrati, kaže pa predvsem na dejstvo, kako lahko prevod zavede še tako izobraženega človeka. Meni se je na univerzi v Trstu velikokrat dogajalo, da sem kar nekaj časa rabil, da sem sploh doumel, o katerem knjižnem delu sogovornik govori, da niti ne povem, koliko časa sem porabil, pa ne samo jaz!!!, da sem razumel, o katerem filozofu govorijo Italijani, ko izgovarjajo ime Cartesio... Holden Caulfield je seveda postal tudi junak mojih dijaških let, ta literarni Salingerjev "Poredni Bobi", ki je obrnil list v zgodovini ameriške in posredno tudi svetovne literature. Neverjetno, kako smo se zabavali, ko smo ga brali pri angleščini s prof. Janezom Zupetom

v originalu, a priznam, da nisem mogel potrpeti do konca branja v originalu, v eni noči sem ga takoj prebral v slovenskem prevodu. V dijaka življenju Holden Morrisseyja Caulfielda se namreč zgodi toliko neverjetnih stvari, tako življenjski in neposreden je, da je še danes živ, mladim všečen in seveda izjemen. (Mimogrede: ko sem ga mirno predlagal hčerkam, sem doživel isto, kar se je zgodilo meni: navdušenje in obe sta ga prebrali takoj. To pišem v odgovor vsem tistim pristašem sodobne psihološke vzgoje, ki naj bi temeljila ne tem, "da naj nikogar, še posebno otrok ne, v nič ne silimo"! Kdo pa je rekel, da je nasvet za odlično knjigo siljenje? Kaj nismo starši zato tu, da tudi kaj svetujemo? In naj mi prijatelji, ki me na Facebook-u še tako prigrvarjajo, naj ne dajem nasvetov za knjige svojim otrokom, ne zamerijo, če

J. D. Salinger

ostajam pri svojem prepričanju, da je vredno otrokom ponuditi le najboljše. Še vedno velja namreč ameriški rek: "So many books, so little time! Tako veliko knjig, a tako malo časa"! Če se boste potrudili in boste sami poiskali Salingerjevo knjigo Varuh v rži, ta knjiga je bila doslej prodana že v 60 milijonih izvodih, vsako leto je prodajo za več kot 250 tisoč kosov, avtorjeva smrt pa bo gotovo prodaji dala še zelo velik zagon, boste tudi sami prepričani, da gre za izjemno delo. In se boste, vsaj tisti starejši, spomnili časov štopanja in vseh ljudi, ki so vam šli na živce, kot so šli mlademu Holdenu nekateri..., še posebno določeni starejši, "modri" ljudje...

Salinger ni nikdar dovolil, da bi se po tem izjemnem delu posnel film, pa čeprav so se in še danes tržejo za pravice največji in najslavnejši režiserji in igralci, med njimi zadnje čase tudi producent Harvey Weinstein in sloviti režiser Steven Spielberg ter igralca Tobey Maguire in Leonardo Di Caprio. Kdor je knjigo prebral, ve, kako gleda mladi Holden na Hollywood, dobesedno enako kot na prostitucijo..., zato je razumljivo, da je pisatelj Salinger na prigovarjanje, naj že pusti posneti film po romanu, vedno odgovarjal: "Jaz bi rad videl, da bi naredili film, a Holden se ne bi strinjal". Ko lahko zares reče, da "klasa zares ni mineralna voda"!

"Ljubim pisanje in zagotavljam vam, da pišem redno. Vendar pišem zase in želim, da me pri tem pustite popolnoma samega", je v pogovoru za Boston Sunday Globe leta 1980 dejal sloviti pisec, ki je po izjemnem uspehu Varuha v rži ohranil samotarsko življenje vse do smrti.

Holden pa seveda živi z nami svoje, njemu lastno, a lepo življenje in se stalno sprašuje: "Kaj sploh počnem tukaj"?, pa čeprav tega nikdar ne reče na glas...

S 4. strani

Politika brez ogledala

Toda, ali "izraziti svoje mnenje" že pomeni vmešavanje v javno življenje? Ali kristjani niso državljani Republike Slovenije s pravico do svobodnega govora? Bi res v Sloveniji Cerkev morala biti povsem tiho? In, ali se res ne bi smela prikazati tudi takrat, ko nedvomno dela nekaj dobrega, kakor je to v primeru karitativnega in socialnega dela?

V vrsto takšnih nesmiselnih "Ne", ki politiko do konca uničujejo, sodi dogodek, ki se mi je pripetil pred dnevi kot uredniku Bogoslovnega vestnika, revije, ki izhaja 90 let in v kateri vrhunski strokovnjaki obravnavajo vprašanja s področja religije, družbe, človeka ipd. Pričakovati bi bilo, da bo revija novega direktorja Urada za verske skupnosti zanimala oz. jo bo vsaj po službeni dolžnosti občasno vzel v roke. A ena prvih stvari, ki jih je Urad storil po nastopu novega direk-

torja – odjavil je revijo, ki bi že zgolj zaradi zaslug, da je za njo 90 let soustvarjanja slovenske humanistike in znanstvene terminologije, sodila na police Urada za verske skupnosti. In da bi bila ironija še večja: v času, ko je Urad RS za verske zadeve revijo odjavil, jo je naročil srbski "ministar vera". Zaprošil je tudi, da mu pošljemo vse zvezke revije od začetkov njenega izhajanja.

Komu in kako torej služi naša politika? Gotovo ne tistemu, k čemu je poklicana. Ali bo taisti uradnik, zadolžen za sodelovanje z verskimi skupnostmi, sprejel vabilo in se udeležil slovesnosti ob nastopu službe pastirja katoliške Cerkve v Sloveniji, ki jo bo to nedeljo nastopil nadškof dr. Stres (op. ured.: članek je bil poslan pred umestitvijo ljubljanskega nadškofa)? Če je svojo službo razumel kot službo državljanom, ga bomo lahko videli na televizijskih zaslonih. Če ga ne bomo vi-

deli, potem se bo s tem pokazalo, da svoje službe ni razumel, kakor tudi ni razumel nečesa, kar briljantno razume srbski minister za verska vprašanja, tudi sicer velik poznavalec teologije, filozofije in nasploh kulture. Nekateri pač dajo nekaj nase!

Vsekakor takšna drža slovenskega političnega vodstva in mnogih zastopnikov sedme sile ne ustvarja pogojev, ki bi državljanom tudi v nekriznem času omogočali razvoj človečnosti, katere bistvo sta tako duhovnost kakor solidarnost. Če hoče človek biti močan v času krize, mora biti nanjo že vnaprej pripravljen. "Če želiš mir, pripravljaj vojno"! so vedeli povedati stari Rimljani. Torej, če hočemo, da bodo krizni trenutki čim manj krizni, čim bolj znosni za najbolj ranljive – njim mora država vnaprej služiti –, potem že sedaj potrebujemo vzgojo za solidarnost in povezanost, spodbujanje k dobronamernosti v raznih – in zakaj ne "cerkvenih"? – ustanovah, kakor so Karitas, Vincencijeva zveza dobrote, Vera in luč in mnoge druge. In ne nazadnje, koristno je vedeti, kako so predniki skozi tisočletja odgovarjali na vprašanje: Kdo je človek? V čem je njegova človečnost? V čem je njegova sreča in odrešenje? O tem – o

ničemer drugim! – bi učil verski pouk. Ena glavnih vaj v grški filozofiji je bila t. i. praemeditatio malorum: da bi bil človek čim bolj odporen proti hudemu, ki ga lahko v prihodnosti prizadeje, je to hudo poskušal že vnaprej razumeti.

A kaj, ker iz naše politične kulture ni mogoče odpraviti političnega ekskluzivizma, izključevanja, ki deluje po načelu: "Ne! – pa četudi svet propade!"; "Ne! – pa četudi gre za nekaj dobrega". Takšna politika ni nedolžna šala. Takoj po novem letu smo lahko v novicah brali poročilo o dveh dogodkih iz Poljske. Mladostniki, stari okoli 20 let, so zaklali (!) dva vrstnika: prvega, da bi videli, kako človek umira; drugega, ker to sodi k novoletni zabavi. Temu pravimo barbarizem. Barbarizem ni naključen dogodek, ampak je posledica politike, ki je nihilistična in izpraznjena, nezmožna, da bi sprejemala drugačnost, se ob njej učila in zorela; politika, ki enakost zagotavlja z ukinjanjem drugačnosti, z izključevanjem, pomeni konec kulture. Sociologi že govorijo o sesutju kulture, o dekultraciji. Zato je skrajni čas, da se tudi slovenska politika postavi pred ogledalo državljanov, jim stopi naproti in jim začne služiti. Pre-

delo že živi od načela: Deli in vladaj! ki jo edino ohranja na vladi, družbo pa poriva na rob kulture v barbarizem.

Zato ne bo napak, če bi v premislek vzela besede novega ljubljanskega nadškofa metropolitana: "Pristojnosti med ustanovami so seveda ločene, življenje pa je prepleteno, komplicirano, isti ljudje so hkrati državljani, so člani župnije, so člani nogometnega kluba ali pevskega zbora... Te

stvari se prepletajo in tu prihaja nujno do sodelovanja. To sodelovanje je dobro za vso skupnost. Sodelovanje terja dogovarjanje, medsebojno spoštovanje in medsebojno pomoč. Cerkvene skupnosti iz tega ne morejo biti izvzete". Ko človek pozabi na sodelovanje, pozabi na drugega, ki je njegovo ogledalo in merilo njegove človečnosti. Tu začne kultura usihati. Kjer se človek začne, tam se tudi konča.

Predsednika SSO in SKGZ

Pismo tržaškemu prefektu

Predsednika krovnik organizacij, Rudi Pavšič (SKGZ) in Drago Štoka (SSO) sta na novega tržaškega prefekta in vladnega komisarja Alessandra Giachettija naslovila pismo z naslednjo vsebino.

"Dne 12. januarja 2010 sva Vam izročila pisma, ki sva jih v imenu slovenske manjšine naslovila na vladnega podtajnika pri predsedstvu italijanske vlade Giannija Letto, predsednika Senata Renata Schifanija in na predsednika Poslanske zbornice Gianfranca Finija. V dopisu opozarjamo najvišje institucije italijanske vlade in parlamenta na velike težave slovenske manjšine in izražamo zaskrbljenost zaradi primanjkljaja 1 milijona evrov, ki ga vlada ni vključila v večnamenski odlok lanskega decembra. Visoki primanjkljaj hudo ogroža razvoj manjšine, saj se na tak način močno ohromijo njene dejavnosti.

V pismih sva tudi zaprosila za srečanje s predstavniki vlade in parlamenta.

Ker doslej nisva dobila nobenega odziva, se obračava na Vas s prošnjo, da bi posredovali v Rimu v želji, da bi se našla pričakovana finančna rešitev za našo skupnost.

Priložnost izkoriščava tudi, da Vam izrečeva dobrodošlico ob Vašem prihodu v Trst in Vas prosiva za srečanje, na katerem bi Vam orisala celovito stvarnost slovenske narodne skupnosti v deželi FJK".

Slovenski narod je hlapčevski narod! Vsakdanjik dokazuje to trpko resnico

Kot je trdil eden izmed največjih slovenskih pisateljev – če ne največji – Ivan Cankar, je slovenski narod v glavnem hlapčevski narod. Temu neizpodbitnemu dejstvu smo dandanes priča v vsakdanjiku, predvsem v zamejstvu in na obmejnem območju v Sloveniji. Medtem ko na drugi strani meje skoraj vsi obvladajo italijanščino, tisti redki pa, ki je ne obvladajo, se – ko imajo priložnost – presneto trudijo mečkati vsaj kakšno besedo v italijanščini, na naši strani meje skoraj nihče med Italijani ne zna slovenščine. In nasprotno, med tistimi, ki znajo, je kar nekaj, ki se presneto trudijo, da "je ne bi znali več" ali da bi vsaj čim prej pozabili tisto, kar

znajo. Posledica tega je, da ni taka redkost slišati starše iz Slovenije, ki se v polomljeni italijanščini trudijo govoriti z otrokom, ki ne bo znal niti besede slovenskega jezika. Sicer bi lahko kdo oporekal, rekoč, da tudi nekateri priseljenci iz tujine – kot na primer Rusi – ravna enako (takemu primeru sem bil osebno priča). Sprašujem pa se, ali bi tile tujci enako ravnali, če bi namesto 3000 km daleč od svoje domovine, živeli le 20 km stran ne samo od domovine, temveč celo od rojstnega kraja!

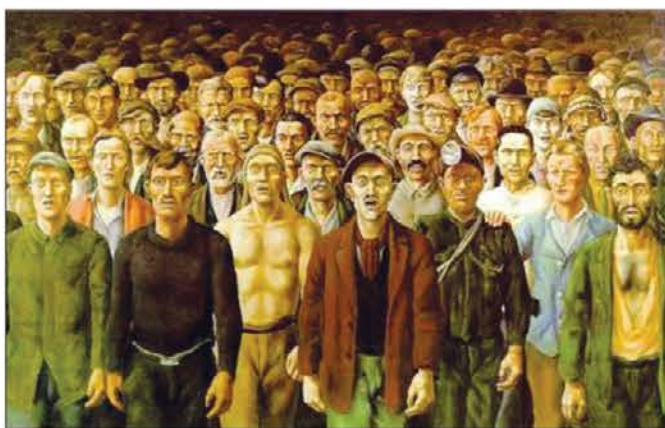
Vsekakor to predstavlja samo najbolj vidno plat te slovenske značilnosti, ki je hlapčevstvo. V resnici ta karakteristika oz. lastnost slovenskega naroda sega veliko

dlje, kot si po navadi lahko človek misli.

Ni povsem znano, na primer, da imajo domačini v obmejni vasi s pretežno slovenskim govornim prebivalstvom velike težave pri izbežanju kateregakoli napisa v slovenščini.

Tudi postavljanje navadnega opozorilnega znaka, kot je lahko na primer "pozor na psa", se lahko za domačina spremeni v težko dilemo. Vsesplošno sprejeti stereotip, da kulturniki, intelektualci in celo politiki predstavljajo neko posebno kategorijo, češ da ja vsaj oni bodo za gotovo – ali vsaj bolj kot drugi – zavedni Slovenci, predstavlja ne malo utvaro. Če res

drži, da te kategorije imajo pogoje in več zmogljivosti za ustvarjanje in utrjevanje samozavednosti naroda, je pa tudi res, da istočasno imajo več možnosti, da za skupnost delujejo rušilno in uničevalno. Odgovornost je ved-

no dvorezna (med ljudmi, ki podpirajo neki režim, bo intelektualec vedno bolj škodljiv kot kakšen kmet). Resnici na ljubo imajo kulturniki, intelektualci in

posebno politiki velikokrat s tem, da ostanejo zavedni Slovenci, večjo korist od drugih. Tudi to je eden izmed načinov, s katerim priti do višjega zaslужka, drugače bi, ali zaradi konkurence ali zaradi pomanjkanja poznanstev, ime-

li veliko težje pogoje. S tem nočem reči, da ni izmed teh nikogar, za katerega ima narodnost neko vrednost, ampak samo to, da te kategorije imajo s tem, da "ostanejo" Slovenci, v primerjavi z delavcem ali obrtnikom ali kmetom, absolutno višje koristi. V trenutku, ko izgubijo te koristi, niso nič manj – če

ne celo bolj – od kakega trgovca, delavca itd. izpostavljeni tako imenovani asimilaciji. Kot pripadniki slovenskega naroda so tako tudi oni deležni navedene

posebnosti, ki pripada – in s tem ga tudi loči od drugih – slovenskemu narodu: hlapčevstva.

Ni slučaj, da med Tržačani najbolj razširjena žaljivka, namenjena Slovincem, nosi v sebi bistvo Cankarjevega sporočila. Saj je splošno znano, da žaljivke same po sebi niso žaljive, razen če ne vsebujejo v določeni meri neke resnice, in po navadi čim bolj vsebujejo resnico, tem bolj so žaljive. Ta žalitev je za Slovence še precej boleča.

Cankar je pravilno "zadel". Kot se dogaja pri velikih pisateljih, je zadel "v živo". To se pravi, da je, s tem da je osvetlil najbolj osebne in najgloblje značilnosti svojega naroda, povedal resnico. Resnica pa je v marsičem neprijetna, zato tudi velikokrat boleča. Soočati se z resnico, naj bo še tako grda in neprijetna, pripelje vedno do globljega zavedanja in globlje zavedanje je primarni pogoj za izboljšanje našega stanja.

/ dalje
Adam Selj

Garaško, navdušeno delo tudi v pustnih skupinah Iz leta v leto bolj primerljivo z delom v odborih športnih društev

Prihodnji teden, že od srede ali četrta dalje, bo zaživel pust, pri nas izjemno priljubljena navada, obdobje, ki

dni) prav za zabavo v maskah. Temi športa in pusta sta sploh vedno splošno znani, vendar se velja vanju tudi letos zagristi.

no sezono. Statistika zadnjih let, pa tudi zdrava pamet nam nakazuje, da to ni tako in da se obračun tega tekmovalnega kon-

spodrsilaj, ki ga lahko pripišemo preteklim noči peščke članov posameznega moštva, to pa je navadno tudi vse. Kdor se je kdaj vsaj malo ukvarjal s tekmovalnim športom, ve, da je moč brez vsakršne težave združiti ligaške obveznosti s pustno sprostitvijo (in tudi pretiravanjem). Po preplešanem večeru in kakem kozarcu stopijo športniki na igrišče lahko celo bolj zadovoljni, neobremenjeni, in prav zato se lahko posrečijo tudi najbolj učinkovite športne predstave (govorimo seveda o amaterski ravni).

Tudi v teoriji predsednika Kraškega pusta (www.kraskipust.org) Igorja Malalana o najlepšem dokazu združevanja v naši skupnosti prav na openskem sprevodu smo v našem tedniku malce podvomili, saj je navsezadnje Kraški pust – z zmagovalci in poraženci – primer tekmovalnosti, v katerem posamezne vasi zdravo tekmujejo med sabo za prevlado domačega zvonika nad sosedovim. Res je, da se na Opčinah vsi (z) družijo in ustvarjajo neko impozantno celoto, vendar konec koncev še vedno tekmujejo drug proti drugemu, kdo bo boljši. Zato bi tokrat za spremembo spregovorili o samih vaških

krožkih, ki so iz leta v leto bolj podobni našim športnim društvom in ostalim ustanovam. Ne nanašamo se zgolj na Kraški pust, saj isto velja tudi za Sovodnje, Romans, Tržič, Trst, Milje itd. Delo v pustni skupini je res kot delo v klubu. Konec februarja, po streznitvi od norega (in delovnega) obdobja, je treba v bistvu že začeti razmišljati o prihodnji izvedbi. Potrebne so ideje, potrebne so marljive roke, potreben je podmladek, potrebni so primerjni prostori, potrebna so dovoljenja, potrebna so finančna sredstva. Teh je za pustne skupine, kot smo brali, vsako leto manj, material, tehnologija, barve, maske, kostumi, orodje, razsvetljava, vpisnina pa stanejo. Odgovorni v naših pustnih krožkih (pa seveda tudi v organizacijskih odborih posameznih sprevodov, v katerih je čedalje več mladih) torej opravljajo (ljubitelsko) titansko delo, pri-

merljivo z zadolžitvami odborov športnih društev. Vsak izdelek je treba opravičiti, saj so tu tudi fiskalne obveznosti, ne smejo pozabiti na datume za prošnje in prijave, skratka nemajhno breme, prav gotovo ne, dejavnost, na katero lahko začneš misliti dva tedna pred pustom. Alegorični vozovi so posledično vsako leto bolj dovršeni (v tehniki) in hudomušni (v genialnih zamislih), skupine pa vse bolj številčne in prepoznavne po kakovostnih ter živobarvnih maskah, ob katerih prav ostrmiš. Ambicija ne le po druženju in zabavi, pač pa tudi po zmagi oziroma čim višji uvrstitvi je torej upravičena tako kot v športnih klubih, kjer garajo v vidiku čim boljšega rezultata. Pa še to: živio pust!, a naj bo zlasti nočna zabava sicer nora in nepozabna, toda hkrati tudi odgovorna in varna.

HC

ga marsikdo nestrpno pričakuje. Čeprav je mogoče za tujca to težko dojeti, si številni odrasli zamejci celo odtržejo od letnega dopusta ves teden (ali vsaj nekaj

Preko teh stolpcov smo že večkrat skušali ovreči poceni trditve, da znajo v pustnem vikendu naše ekipe poslati rakom zvižgat še najbolj uspešno in spodbud-

ca tedna bistveno ne razlikuje od ostalih. Tudi sicer namreč ne zmagujejo redno vse slovenske ekipe... Seveda, tu pa tam se pojavi kak resnično čuden rezultat

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Edera – Polet Kwins 7:3

NOGOMET

Elitna liga: Kras – Cervignano 1:2

Promocijska liga: Ponizana – Vesna 0:1,

Juventina – Buttrio preložena zaradi snega,

Sovodnje – Lumignacco preložena

1. amaterska liga: San Lorenzo – Primorec 1:1

2. amaterska liga: Primorje – Chiabola 2:0, Breg

– Sisiana 0:0, Zorja/Gaja – Muglia preložena

3. amaterska liga: Mladost – Campanelle 3:2

KOŠARKA

C1 liga: Jadran – Codaipo 73:65

C2 liga: Bor – Roraigrande 68:62, Breg –

Ardita 75:64

D liga: Romans – Kontovel 89:52

ODBOJKA

Ob premoru med prvim in povratnim delom so

bil vsa prvenstva prekinjena.

BALVANJE

C liga – Play-out: Portuale – Gaja 14:6

Gaja je izpadla v pokrajinsko prvo kategorijo.

49. občni zbor ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Letošnji 49. redni občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete je bil v četrtek, 21. januarja 2010, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. V celoti objavljamo predsedniško in tajniško poročilo ter poročila članic o delovanju od prejšnjega občnega zbora Zveze.

PREDSEDNIŠKO POROČILO

Špoštovani člani, cenjeni gostje, vsem želim dober večer.

Delovanje Zveze slovenske katoliške prosvete je bilo v letu 2009 zelo uspešno. Potekalo je v znamenju praznovanja njene 50-letnice ustanovitve. Osrednji dogodek je bila uprizoritev operete Grofica Marica. Kljub vsesplošni krizi nam je v zelo kratkem času uspelo izpeljati ta širokopotezni projekt. Opereta je bila predvsem velik praznik, ki je v Kulturni center Lojze Bratuž privabil preko 1500 gledalcev. Ta podatek pove vse in predstavlja največje zadoščenje za vse, ki so pri tej predstavi delali in vanjo vložili svoj trud. Predstava je združila in povezala članice, ki delujejo v naši Zvezi. Opereto so sooblikovale mlade in starejše sile, ki ljubiteljsko razdajajo svoj talent v društvi in so se ob tej priložnosti res izkazale s

požrtvovalnostjo in prizadevnostjo. Ponosna sem na našo Zvezo in na vsa naša društva. Tem in vsem ostalim, ki so s svojo strokovno pomočjo sodelovali pri tej predstavi, gre vsa moja zahvala in hvaležnost.

Druška dogodka, ki sta se zgodila ob praznovanju Zvezinega jubileja, sta bila predstavitev zgoščenke zborovskih skladb skladateljica Patrica Quaggiata ter izdaja priložnostne knjižice z naslovom 50 plodnih let 1959-2009, v kateri je zaobjeto delovanje Zveze v zadnjih dvajsetih letih.

Ostalih rednih, tradicionalnih pobud, ki jih prireja Zveza sama ali v sodelovanju z drugimi organizacijami, ne bom posebej omenjala, saj so izčrpno podane v tajniškem poročilu. Želela bi se zaustaviti pri finančni plati, ki žal ni rožnata oziroma se iz leta v leto slabša. Mislim predvsem na znatno krčenje finančnih sredstev, namenjenih naši manjšini od deželne oz. italijanske vlade. Za leto 2010 naj bi namreč naše organizacije prejele znatno manjši znesek v primerjavi s prejšnjimi leti. Vem, da se naši politični predstavniki ne preustavijo, da bi naša manjšina dobila tisto, kar ji po zakonu pripada, vsekakor kot predstavnik organizacije, ki je uvrščena med primarne usta-

Z leve: blagajnik Walter Bandelj, predsednica Franka Padovan, tajnica Irena Ferlat in Patricija Florenin (foto DP)

nove naše skupnosti, apeliram na predstavnike naše manjšine, tako civilne družbe kot politične zastopnike, da bi posredovali pri pristojnih organih in zagotovili našim organizacijam finančna sredstva za prihodnje delovanje. Zveza je kulturna ustanova in, kot vemo, so žal prispevki namenjeni kulturi v kriznem finančnem obdobju navadno prvi krčeni. Toda kultura ni dejavnost, ki bi bila ločena od okolja, v katerem živi. Njeni ljubitelji so povezani z vsemi segmenti družbe. Zato bi bilo treba presegati utilitarne poglede na kulturo in umetniško ustvarjanje ter si prizadevati za to, da bi prevladalo spoznanje,

da je vsaka ustvarjalnost, tudi če se zdi nekoristna ali ne vedno razumljiva, sama po sebi vrednota. Kultura v odprti družbi učinkuje združevalno in povezovalno. Da bi kultura lahko opravljala svoje naloge, pa potrebuje tudi stabilno financiranje. Naše kulturne ustanove v zamejstvu in tudi drugod po svetu so neredko tudi ambasade slovenske kulture v tujini. Želim si, da bi tej vlogi kulturna politika še naprej namenjala primerno pozornost in si prizadevala, da bi se slovenska kultura ohranila in razvijala.

Zaradi znižanja prispevkov se bomo v letošnji sezoni pri Zvezi omejili le na tiste pobude, ki

spadajo v redno delovanje. Isto naj bi veljalo tudi za društva, ki naj bi izpeljala le svoje glavne dejavnosti.

Nad vse pomembna je tudi kulturna vzgoja pri otrocih in mladini. Seznanjanje z njo je ena od nalog naših kulturnih organizacij. Prav s kulturo je pri otrocih in mladini najlažje izoblikovati celovito razumevanje sveta in spodbuditi osebnostno rast. Kot udeleženci v kulturi morajo imeti otroci in mladi priložnost, da sami razvijajo svojo ustvarjalnost in kritične poglede, ne pa, da jih zgolj sprejemajo. Zato je treba posebno pozornost nameniti dajanju pobud za vključevanje mladih v kulturno dejavnost.

Pri tem procesu igrajo pomembno vlogo društva, ki so bila od nekdaj "valilnice" kulturnikov. Društva so stebri, na katerih sloni naše celotno delovanje, saj brez društev ne bi bilo niti Zveze.

Za vnaprej želim, da bi kulturni in umetniški dosežki Slovencev iz zamejstva bili upoštevani in integrirani v osrednji slovenski kulturni prostor, v upanju, da bi se te želje tudi čim prej uresničile.

Zvezi za prihodnost želim, da bi nadaljevala po tej poti ter da bi se še bolj utrdila povezanost med društvi, ki v njej delujejo. Njim gre seveda voščilo, da bi bila še naprej tako dejavna in v zglede mlajšim rodovom.

TAJNIŠKO POROČILO

Zadnji občni zbor Zveze je bil 27. januarja 2009. Odbor Zveze se je redno sestajal na mesečnih sejah. Udeležba je bila zadovoljiva. Seje so bile vedno sklepne.

Delovanje Zveze od zadnjega občnega zbora

50. obletnica Zveze slovenske katoliške prosvete

Svojo 50. obletnico delovanja je Zveza obeležila s postavitvijo operete Emmericha Kálmána Grofica Marica. Slavnostna premiera je bila v petek, 2. oktobra 2009, v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Sledile so štiri ponovitve. Opereta je po petinosemdesetih letih od prve izvedbe na Dunaju v Gorici spet postala uspešnica. Poleg profesionalcev, predvsem solistov in glasbenikov, so v glavnem nastopili v njej sami amaterji, ki delujejo v dramskih skupinah, pevskih zborih in na glasbenem področju v ZSKP. Orkester Ars Atelier je zaigral pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča, za režijo celotne predstave pa je poskrbel Emil Aberšek. V vlogi grofice Marice se je predstavila mlada, a že uveljavljena sopranistka Elvira Hasanagić, grof Tassilo pa je bil mlad tenor Sebastijan Podbregar. Kot solisti so nastopili še Mojca Milič v vlogi Lise, Alessandra Schettino v vlogi Manje, Nikolaj Pintar kot knez Dragomir Populescu ter igralci Božidar Tabaj, Majda Zavadlav, Marko Černic, Marko Brajnik, Jasmin Kovic, Nejc Cijan in Egon Cijan. Plesne točke je izvajala skupina AŠKD Kremenjak iz Jamelj, ki jo vodi Jelka Bogatec, zbor pa so sestavljali pevci zborov, včlanjenih v Zvezo. Sodeloval je tudi otroški zbor Veseljaki iz Doberdoba pod vodstvom Lucije Lavrenčič Terpin. Izjemen kulturni podvig je privabil okrog 1500 gledalcev. Zaradi velikega povpraševanja je

predvidenim trem ponovitvam sledila še četrta. Predstavo so si ogledali najvišji kulturni in politični predstavniki naše Dežele in iz Slovenije, ki so priznali, da je projekt velik podvig za ljubiteljsko kulturo in dokaz dobre naložbe vanjo.

V sklopu praznovanja 50-letnice je Zveza izdala CD ploščo skladb mladega skladatelja Patrica Quaggiata. Predstavitev je bila 14. decembra v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. Zgoščenka vsebuje 23 skladb, ki jih izvajajo zbori: OPZ Kraški cvet iz Trebč, DZ Radost iz Godoviča, KZZ Ipavska iz Vipave, DVS Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela, ŽVS Jezero iz Doberdoba, VS Sraka iz Štandrež, PS Musicum iz Gorice, VS Grgar, MePZ Lojze Bratuž iz Gorice, MePZ Štandrež, MePZ F. B. Sedej iz Števerjana, KZ Ipavska iz Vipave, MePZ Jacobus Gallus iz Trsta, MePZ Hrast iz Doberdoba ter italijanski zbor Ars Musica iz Gorice. Gre za posvetne skladbe za mešani, ženski, moški in otroški zbor. Kar se tiče besedil pesmi, 15 je avtorskih, 6 je ljudskih napovedov, dve pa sta sakralni. Večina pesmi je bila posnetih v živo, nekaj je tudi posnetkov. Zaradi odsotnosti skladatelja in zborovodje Ambroža Čopija je njegove spremne besede prebral Nikolaj Pintar, ki je tudi povezoval večer. Sodelovala sta še mešani pevski zbor Štandrež in Dekliška vokalna skupina Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela. Zbora sta zapela tudi nekaj Quaggiatovih pesmi. Zveza slovenske katoliške prosvete je leta 2004 izdala prvo zbirko in leta 2008 drugo zbirko posvetnih zborovskih skladb Patrica Quaggiata.

Ob 50. obletnici je Zveza izdala tudi publikacijo z naslovom 50 let plodnega dela 1959-2009. Na 151 straneh so zabeleženi občni

zbori Zveze zadnjih dvajsetih let, prireditve, izdaje publikacij in pesmaric, delovanja včlanjenih društev in pod naslovom Živijo med nami kot svetli vzori pokojni zaslužni kulturni delavci. Gradivo za publikacijo je zbrala Patricija Florenin, uredil pa jo je Damjan Paulin.

Zborovska in glasbena dejavnost
V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici je bila v soboto, 21., in v nedeljo, 22. novembra, 51. zborovska revija Cecilijanka. Posvečena je bila 50-letnici Zveze slovenske katoliške prosvete. Na reviji so sodelovali poleg gorških tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine ter Koroške in Slovenije. Sobotni koncert so oblikovali: Cerkevni pevski zbor Šentlipš – Koroška (zborovodja Janez Petjak), Moški pevski zbor Provox – Renče (zborovodja Ivan Mignozzi), Mešani pevski zbor Štandrež (zborovodja David Bandelj), Vokalna skupina Polymnia & Friends – Turriaco (zborovodja Dorino Fabris), Mešani pevski zbor Hrast – Doberdob (zborovodja Hilarij Lavrenčič), Moški pevski zbor Fantje izpod Grmade (zborovodja Ivo Kralj), Mešani pevski zbor F. B. Sedej – Števerjan (zborovodja Aleksandra Pertot), Moški pevski zbor Skala – Gabrje (zborovodja Zulejka Devetak), Ženska vokalna skupina Danica (zborovodja Patricija Rutar Valič), Mešani pevski zbor Lojze Bratuž (zborovodja Bogdan Kralj). V nedeljo pa so nastopili: Moška vokalna skupina Chorus '97 – Miren (zborovodja Laura Winkler), Mešani pevski zbor Jazbine-Plešivo (zborovodja Zdravko Klanjšček), Moška pevka skupina Akord – Podgora (zborovodja Dario Bertinazzi), Moški pevski zbor Mirko Filej – Gorica (zborovodja Zdravko Klanjšček), Mešani pevski zbor Podgora (zborovodja Peter Pirih), Moški pevski zbor Štmaver (zborovodja Nadja Kovic), Moški

pevski zbor Matajur – Špeter (zborovodja David Klodič), Dekliška vokalna skupina Bodeča neža – Vrh Sv. Mihaela (zborovodja Mateja Černic). Mešani pevski zbor Rupa-Peč zaradi bolezni zborovodkinje Zulejke Devetak ni nastopil.

V soboto je pred pričetkom programa spregovoril Dario Bertinazzi, v nedeljo pa je publiko nagovorila predsednica Zveze katoliške prosvete Franka Padovan. Druga pomembna revija pevskih zborov je Primorska poje. Zveza je soorganizator te revije, ki je letos bila 40. po vrsti in se je začela 27. februarja v Izoli, nadaljevala pa se do 26. aprila v Trentu; končala se je 12. septembra v Bazovici. Skupno je sodelovalo 213 zborov s 4557 pevskimi in pevci, koncertov je bilo 32. Zveza je tudi letos sodelovala pri organizaciji koncertov, ki so bili 15. marca v občinskem kulturnem centru na Trbižu, 20. marca v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu in 22. marca v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Na omenjenih koncertih je sodelovalo dvajset zborov iz Italije, Slovenije in Koroške.

Med umetniškimi dosežki v letu 2009 naj omenimo, da je dekliška vokalna skupina Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela na mednarodnem zborovskem tekmovanju Slovakia cantat v Bratislavi prejela zlato priznanje in prvo mesto ex aequo v kategoriji dekliških zborov ter drugo mesto in zlato priznanje v kategoriji ljudskih pesmi. Ista skupina je v petek, 22. maja, nastopila na 4. regijskem tekmovanju otroških in mladinskih pevskih zborov v Kulturnem domu v Novi Gorici in dosegla absolutno prvo mesto in si tako priborila zlato priznanje s pohvalo. Ob tem je skupina bila nagrajena kot zbor z najvišjim številom točk, za najboljšo izvedbo skladbe iz 20. stoletja ter za najboljšo izvedbo priredbe ljudske pesmi. Zboro-

vodkinja Mateja Černic je bila nagrajena za najboljšo izbiro programa. Na reviji izbranih malih skupin Slovenije 2009 v Radovljici je Dekliška vokalna skupina Bodeča neža prejela priznanje za najboljšo izbiro programa. MePZ Lojze Bratuž je na zborovskem tekmovanju C. A. Seghizzi v Gorici osvojil prestižno prvo mesto in priznanje kot najboljši zbor iz Italije. Na tekmovanju primorskih pevskih zborov in malih skupin, ki je bilo meseca novembra v Postojni, si je MePZ Hrast prislužil zlato priznanje z odliko, vokalna skupina Bodeča neža je domov odnesla zlato priznanje in MePZ Lojze Bratuž pa srebrno priznanje.

Gledališka dejavnost

Enajsti niz veseloiger ljubiteljskih odrov Iskri smeh na ustih vseh je v soboto, 31. januarja, uvedla skupina Oder 90, ki deluje v SKPD Mirko Filej v Gorici, s premiero celovečernega dela Gospodična Papillon sodobnega italijanskega avtorja Stefana Bennija. V slovenski jezik je delo prevedla igralka Erika Jazbar. Scenografska in kostumografska podoba igre je bila zamisel Radoša Bolčina, ki je delo tudi režiral. Naslednjega dne je na oder stopila dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana in uprizorila delo angleškega avtorja Petra Shafferja Črna komedija v režiji Franka Žerjale. V četrtek, 5. februarja, je bilo na vrsti nagajevanje natečaja Mladi oder, katerega razpisujeta Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta z željo, da bi se v mladih razvija igralska iskrica. Prireditelj je povezovala Liza Terčič, o liku gledališkega igralca je spregovoril Marko Černic. Večer so zaključili mali igralci otroške dramske skupine SKPD F. B. Sedej iz Števerjana, ki so pod vodstvom Kristine Corsi premierno odigrali igrco Naočniki. Niz ve-

seloiger je v petek, 13. februarja, sklenil dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež z novo igro Kaj bodo rekli ljudje...?, ki je nastala izpod peresa srbskega dramatika Branislava Nušića. Skoro dve uri trajajoča predstava je režiral Jože Hrovat.

Sodelovanje s Koroško in Slovenijo

V tednu od 12. do 20. oktobra 2009 so na Koroškem potekali 14. Primorski kulturni dnevi, ki so z nizom prireditev skušali zblížiti dva zamejska svetova. S pestrim sporedom so prireditelji Krščanska kulturna zveza iz Celovca, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta želeli nuditi priložnost za spoznavanje kulturnega delovanja Slovencev na Primorskem. Prvo srečanje je bilo v ponedeljek, 12. oktobra, v Tischlerjevi dvorani v Celovcu s predstavitev treh knjig: Po sledeh fatamorgane Eveline Umek - založba Mladika, Trst; Slovenska govorica v Ovčji vasi dr. Nataše Komac, dr. Vere Smole, dr. Karmen Kenda Jež; Tone Kralj, cerkvene poslikave na Gorškem, Tržaškem in Kanalski dolini Verene Koršič Zorn - Mohorjeva Gorica. V sredo, 14. oktobra, je v Ražunovi dvorani v Št. Petru gostoval Slovenski kulturni klub iz Trsta z otroško predstavo Medvedek Pu. V sredo, 14. oktobra, sta bila dopoldne v gosteh na višji šoli Šentpetter pesnika Jurij Palj in Andrej Kralj, zvečer pa sta brala pesmi v prostorih Kluba slovenskih študentov in študentk v Celovcu. Večer je pevsko olupšal nastop Dekliške skupine Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela. V petek, 16. oktobra, je bilo v Ljudski šoli v Bilčovsu srečanje glasbenih šol. Nastopili so učenci SGŠ na Koroškem, Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice in Glasbene matice iz Trsta.

ŠTEVERJAN SKPD F.B. SEDEJ

V Slovenskem katoliškem prosvetnem društvu F. B. Sedej v Števerjanu deluje več včlanjenih skupin. To so mešani pevski zbor, otroška pevsko zbor, dramska in mala dramska družina, Števerjanski vestnik ter Mladinski krožek.

Zagotovo je vrh letnega delovanja našega društva števerjanski Festival narodno-zabavne glasbe, pri katerem sodelujejo prav vse včlane skupine. Zmagovito skladbo letos že 39. Festivala je odigral ansambel Veseli svatje.

Mešani pevski zbor se je predstavil kar 15-krat. Poleg že tradicionalnih nastopov, kot sta reviji Cecilijanka in Primorska poje, se je meseca aprila zbor udeležil dvodnevne izleta na Dunaj, kjer je sodeloval pri slovenski nedeljski maši; tej je sledil še krajši koncert. Sezono je končal z nastopi v Štandreu in Števerjanu. V oktobru 2009 je v zboru prišlo do zamenjave dirigenta. Mirka Ferlana, kateremu gre naša zahvala za večletni trud, je nadomestila prof. Aleksandra Pertot, ki je zboru dala nov zagon

in veliko samozavesti. Pod njeno taktirko je zbor v slabih štirih mesecih izoblikoval že šest prepričljive

doba, v Podgori in na Gorjanskem.

V veliko zadoščenje za perspektivno prihodnost sta nam otroška pevsko zbor, ki ju še vedno vodi domačinka Martina Hlede. V letu 2009 sta imela pet nastopov. Poleg običajnih nastopov na revijah Zlata Grla in Mala Cecilijanka sta OPZ in mala dramska družina izoblikovala večer, posvečen mamicam. Tako imenovani Materinski dan sta zboru izoblikovala z ubranim petjem, mala dramska družina pa z igrice Naočniki v režiji Kristine Corsi. Prav igro Naočniki so otroci premierno odigrali v KCLB ob podelitvi priznanj Mladi oder. Dramska družina pa je v tej sezoni nadaljevala s ponovitvami predstave Črna komedija, ki jo je naštudiral že v sezoni 2008. Igro so na povabilo raznih društev odigrali še štirikrat po Goriškem in v Sloveniji.

Filip Hlede

vih nastopov: omenil bi štiri božične koncerte na sosednjih Jazbinah, v domači farni cerkvi skupaj z zborom Hrast iz Dober-

Po kratkem poletnem premoru smo tudi letošnjo sezono pričeli z letovanjem v koči sv. Jožefa v Žabnicah, nato pa pričeli z rednimi pevskimi vajami. V mesecu oktobru so naši člani sodelovali v pevskem zboru in v nekaterih drugih vlogah pri odrski postavitvi operete Grofica Marica. 25. oktobra smo imeli samostojni koncert v Zgornjem Tarbiju na

Mladinski krožek je tudi letos organiziral razne prireditve: športni vikend, natečaj moje jaslice ter pustni sprevod po vasi. Medtem pa je društvo tudi organiziralo oziroma soorganiziralo razne prireditve. Najvažnejša med temi je Likof. Letošnja novost je bilo martinovanje, ki smo ga priredili v sodelovanju z društvom Briški grič, vinoteka Števerjanski grič, Lovska družina iz Števerjana in z Jazbin ter pod pokroviteljstvom občine Števerjan. Večer se je v številni in prijetni družbi dobro iztekla, tako da ga nameravamo v naslednjem letu zagotovo ponoviti.

Števerjanski Vestnik z novim uredništvom ni zamenjal svojih pravil. Mladina našega društva je tudi v tem letu izdala štiri številke in tako nadaljevala neprekinjeno 40-letno izdajanje vaškega glasila. Ne nazadnje dovolite mi le nekaj besed o obletnici Zveze. Čestitam Zvezi za odlično delo, društvu je v velik ponos dejstvo, da je lahko sodelovalo pri tako uspešnih projektih. Sprva z MePZ pri snemanju Quaggiatovih skladb, še posebno pa pri opereti Grofica Marica. S skupnimi moči Zveze in vseh včlanjenih društev smo zapisali lepo stran v zgodovini naše slovenske manjšine.

RONKE SKRD JADRO

Tudi v letu 2009 je društveno delovanje segalo na kulturno, pevsko in rekreacijsko področje. Ob prizadevanjih za spodbujanje slovenskega jezika in kulture v italijanskem večinskem okolju je društvo priredilo na društvenem sedežu v Romjanu tečaj slovenščine za odrasle, ki ga je vodila Sonja Božič. V teh prostorih so potekali tudi tečaja klekljanja idrijskih čipk in za spoznavanje tehnike decoupage ter tečaj umetniške kompozicije iz posušenih cvetnih listov. Tu vsako leto na praznik sv. Štefana organiziramo tudi posebno razstavo klekljarskih izdelkov. Za rekreacijo je društvo organiziralo običajni

pri običajni novembrski maši za naše rajne, v novembru je bil v cerkvi sv. Nedelje v Selcah orgelski koncert Mirka Butkoviča in Eve Dolinšek z violinsko spremljavo Ane Cotič. Društvo goji stike s kulturnim življenjem iz Opatjega sela in s predstavniki občine iz Metlike, s katero je občina Ronke pobratena. Z občino San Canzian d'Isonzo pa sodeluje s pobratenimi občinami Divača in Škocjan v Podjuni ob Klopinskem jezeru na Koroškem in z društvom Vinko Poljanec. Med kulturnimi pobudami naj omenim sodelovanje na mednarodni pesniški prireditvi Absolute poetry v Trzinu; na njej smo predstavili nekatere

sodobne pesnike iz zamejstva. V februarju smo v nekdanjem taborišču v Viscu predstavili pisatelja Borisa Pahorja. Ob evropskih dnevih kulture, ki jih organizira italijansko ministrstvo za kulturo, smo septembra v Trstu predstavili knjigo člana Iva Petkovška Elevazione ed insediamento del principato protosloveno in

Karlo Mučič

spomladanski izlet, tokrat v Dobovo, svetoivansko kresovanje, z gostujočimi zabavnimi skupinami in z nagrajevanjem najlepših poljskih vencev, in martinovanje. Društveno delovanje obsega tudi pevsko in koncertno področje. Na januarski tradicionalni božični koncert v cerkvi sv. Lovrenca sta bila povabljeni Komorni orkester Nova in Vokalna skupina Vinika iz Brd, za Prešernov dan smo v občinskem gledališču v Trzinu soorganizirali revijo Kraških pihalnih godb; v juliju smo sodelovali z društvom staršev otrok iz slovenskega vrtca in šole iz Romjana pri predstavitvi zgoščenke Živeti z ladjedelnic 1908-2008. Ženski pevski zbor iz Ronk je pel v cerkvi sv. Nikolaja

Carantania. Obiskali smo tudi razstave slikarja Valentina Omara po Koroški, ko so tam potekali Primorski dnevi. S pomočjo Zveze smo izdali tretjo zbirko zakonov in razsodb Pravica do uporabe slovenščine pred sodno oblastjo in javno upravo. Predstavitev je bila meseca novembra v občinski sejni dvorani v Ronkah. V občinski knjižnici v Trzinu smo predstavili prevod zanimive zgodovinske knjige Kras Kornela Abela. Med letom smo sodelovali s študenti Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete iz Ljubljane pri raziskavi medetničnih odnosov med zaposlenimi v ladjedelnici (npr. Slovenci v odnosu do drugih etničnih skupin, poitalijančevanje,

GORICA MePZ LOJZE BRATUŽ

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice je tudi v tem letu dni, ki nas ločuje od zadnjega občnega zbora Zveze, deloval redno in brez večjih težav. Število pevcev se je nekoliko zmanjšalo, kar je sad ustalitve skupine, ki jo je v zadnjih letih označevalo stalno naraščanje. Pod vodstvom dirigenta Bogdana Kralja potekajo vaje redno vsak ponedeljek, pogosto pa še ob četrkih. Nekajkrat smo se domenili tudi za intenzivne vaje ob koncu tedna; v vseh primerih lahko rečem, da člani v glavnem reagirajo pozitivno na društvene obveznosti in jih izpolnjujejo z dobro mero odgovornosti. Tega smo še posebno veseli, saj pri relativno veliki skupini, ki je obenem tudi precej raznolika, je to spodbuden rezultat.

Kronološki pregled zadnjega leta delovanja se prične z nastopom na odru Primorske poje v Braniku 8. marca; 24. aprila smo sodelovali na dobrodelnem koncertu v podporo projekta Ecce homo zaporniškega vikarja g. Roberta Friškova, 27. junija je zbor imel koncert ob praznovanju župnijskega zavetnika v cerkvi sv. Križa v Trstu, 5. julija pa smo skupaj z Vokalno skupi-

no Chorus '97 iz Mirna sodelovali koncert v palači Mestne občine Nova Gorica.

Za konec plodne sezone je manjkala še prav gotovo najzahtevnejša obveznost: 9. julija smo namreč sodelovali na mednarodnem tekmovanju Cesare Augusto Seghizzi, ki je potekalo v Gorici v 48. izvedbi. Zbor je nastopil v kategoriji s prostim programom in si prisvojil najboljšo oceno kategorije, devetčlanska komisija, ki so jo sestavljali člani iz različnih držav sveta, pa je zboru dodelila še nagrado Finarco za najboljši zbor iz Italije. Poleg tega smo bili tudi počaščeni z nastopom na večernem slavnostnem koncertu. Sodelovanja in uspeha na tem tekmovanju smo zelo veseli, saj poleg tega, da se dodaja k uspešnosti naših zborov, je lahko posebej v ponos celotnemu mestu Gorica, ki na domačem tekmovanju ni imelo drugih predstavnikov.

Miloš Čotar

tradicionalnem beneškem prazniku kostanja Burnjak. 15. novembra smo se udeležili regijskega tekmovanja pevskih zborov v Postojni, kjer smo si prislužili srebrno medaljo. Teden kasneje, 20. novembra, smo sodelovali

na 32. koncertu, posvečenem sv. Ceciliji v travniški cerkvi, naslednji dan pa smo peli na domačem odru KCLB, na Cecilijanki. Zadnji nastop smo imeli pred tednom dni, 14. januarja, v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž, kjer smo s petjem spremljali odprtje razstave Slovenci in fašizem.

Ob koncu želim izraziti priložnost za zahvalo vsem posameznikom in organizacijam, ki nas podpirajo pri delovanju, in še za kratko razmišljanje v zvezi s tem. Tudi letos se ob pričetku leta veliko govori in piše o finančnih sredstvih oz. njihovem krčenju. Prepričani smo, da so veselje do društvenega dela in vrednote, na katerih slonijo naše organizacije, dovolj trdne in močne, da ne bodo splahnele zaradi omejenih denarcev. Seveda, treba je prilagajati programe in dejavnost razpoložljivim sredstvom, kar očitno ni povsod razširjena praksa. Pri Zvezi moramo paziti, da ostanemo ob strani našim malim društvom, ki imajo večkrat majhne, a zato nič manj vitalne potrebe od velikih, ki s svojimi bilanci kar požirajo dodeljene jim zneske. V času, ko se s trudom in čarovnijami rešujejo ustanove, ki so jih mastno plačani ravnatelji privleli vse do roba propada, bi prepuščanje malih društev samim sebi izpadlo krivično in skrajno nevarno za mlade rodove.

Del udeležencev občnega zbora

Pozdravi gostov

Občni zbor so pozdravili prof. Anton Baloh, predsednik Zveze pevskih zborov Primorske, prof. Franka Žgavec, predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž, dr. Damjan Paulin, predsednik Katoliškega tiskovnega društva. Pisne pozdrave občnemu zboru so poslali za deželno ZSKD predsednik Marino Marsič, za Slovensko skupnost pokrajinski tajnik Julijan Čavdek, v imenu goriških občinskih svetovalcev Slovenske skupnosti dr. Marilka Koršič, za Svet slovenskih organizacij dr. Drago Štoka, za AŠŽ Olympia predsednik Gregor

Sfiligoj. Odsotnost so opravičili podžupanja in župan Mestne občine Nova Gorica, Darinka Kozinc in Mirko Brulc, minister za Slovence po svetu in zamejstvu dr. Boštjan Žekš, predsednik Slovenske prosvete iz Trsta Marij Maver in dr. Janko Zerzer, predsednik Kršćanske kulturne zveze iz Celovca. Občni zbor je soglasno potrdil za predsednico Franko Padovan, v nadzorni odbor pa so bili soglasno potrjeni Marko Brajnik, Danijel Čotar, Nerina Devetak ter suplenta Niko Di Battista in Gabrijel Figelj. Ožji odbor Zveze bo izvoljen na prvi seji širšega odbora.

ŠTANDREŽ PD ŠTANDREŽ

Dramska dejavnost

Dramski odsek je 24. januarja 2009 v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu premierno uprizoril komedijo Branislava Nušića Kaj bodo rekli ljudje...? Režija je bila zaupana Jožetu Hrovatu, glasba Mirku Vuksanoviču, kostumi pa Snežici Černic. Pri predstavi so poleg domačih članov dramske skupine sodelovali tudi zunanji strokovni sodelavci. Uprizorjena je bila dvakrat v Štandrežu, v Gorici, Vrbju, Desklah, Biljah, Mačkoljah, Doberdobu, Kanalu, Selah na Koroškem in v SNG Nova Gorica in na Vranskem. Na Linhartovem srečanju Severne Primorske je Marta Bizjak bila deležna priznanja za najboljšo stransko vlogo, Božidar Tabaj pa za najboljšo glavno moško vlogo. Komedijo Primorske zdrave je naš dramski odsek v letu 2009 prikazal v Zalogu, na Opčinah, v Kranjski Gori, Polzeli, Šempasu, Pliskovici, Dobu, Lokovcu, Doberdobu, Biljah, Gropadi, Kobardu in Komnu. Enodejanko Čudna bolezen, ki jo ponavljamo že 12 let, smo odigrali v Šempetru, Renčah, Temnici, Kromberku, Oseku, Pevmi, Ljesah in Doberdobu. Nastopi enodejanke Kdo je zadnji? so bili v Milanu, na Opčinah (Kraški pust), Doberdobu, Rupi, Mirnu, na Cerovem in dvakrat v Šempetru, in igre Stari greh pa v Štandrežu (Prešernova), Renčah, Kromberku, Vtrojbi in Mirnu. Po tradiciji je naš dramski odsek zadnjo nedeljo junija poskrbel za premierno uprizoritev enodejanke; tokrat je bila Ne joči, Duško! v režiji Jožeta Hrovata. Ponovljena je bila še v Mačkoljah. S sodelovanjem Ču-

farjevega gledališča z Jesenic so ponovili predstavo Županova Micka na Bledu. Tudi v letu 2009 so se zvrstile predstave tradicionalnega abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin (Abonma 2009). Na njem so bile te predstave: Amour, amore, Liebe (Gledališka skupina KD BRCE Gabrovica pri Komnu, 25.10.2009); Ni res, pa le verja-

Chiara Mucci

mem (GD Kontrada Kanal, 8.11.2009); Poroka Štefana Vampiča (KD Gledališče Belansko - Bohinjska Bela, 13.12.2009); Hodl de Bodl ali Pri vaškem vodnjaku (gled. skupina BC Bovec, 3.1.2010); Gugalik (PD Štandrež) pa bo konec januarja 2010. Naš dramski odsek je sodeloval tudi s skupinami iz Vrtojbe, Mirna in Šempetra v raznih projektih. 27. februarja, na Dan slovenske kulture, so na proslavi Stati in obstat oblikovali kulturni program mladinski župnijski pevski zbor, MePZ Štandrež, solistka Alessandra Schettino in govornik David Bandelj. Božidar Tabaj in Majda Paulin pa sta odigrala enodejanko Stari greh.

Ob tej priložnosti je v imenu Javnega sklada RS Maja Jerman Bratec podelila Linhartove značke domačim gledališkim igralcem. Izročila je skupno 14 bronastih, srebrnih in zlatih značk.

V štandreški župnijski cerkvi so 5. aprila igralci dramskega odseka in MePZ Štandrež uprizorili Pasijon Ksaverja Meška. Delo je režiral Emil Aberšek. Ob 50-letnici ustanovitve Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice so nekateri člani dramskega odseka ter pevci našega zbora sodelovali pri opereti Grofica Marica. V decembru je društvo organiziralo predstavo za osnovno šolo in vrtec. Gostovalo je Gledališče na vrhvi iz Nove Gorice z igro Hudobna mačeha in dobra pastorka v režiji Emila Aberška. Organizirali smo tudi gledališko delavnico za mlajše, ki jo vodita Ana Facchini in Daniela Puja, in se bo končala z gledališko predstavo v mesecu

marcu 2010. V letu 2009 so člani dramskega odseka PD Štandrež nastopili 56-krat.

ZBOROVSKA IN REKREACIJSKA DEJAVNOST

Mešani pevski zbor je v letu 2009 pod taktirko Davida Bandlja nastopal na pomembnejših pobudah v domačem kraju (Dan kulture, Dan miru) in v Gorici na Cecilijanki in v stolnici (Božični koncert). 20. marca je društvo Štandrež sodelovalo pri organizaciji revije Primorska poje. Koncert sakralne glasbe je bil v štandreški cerkvi. V marcu so pevci ponovili koncert ob 80-letnici rojstva skladatelja Stanka Jericija, in sicer pri Sv. Ivanu v Trstu in v Gorici (cerkev sv. Ignacija). V aprilu je

MePZ Štandrež nastopil na Primorska poje v Kneži. 17. maja je gostoval ženski pevski zbor iz Maribora. Junija je naš zbor sodeloval na skupnem koncertu z MePZ Gorjansko na Gorjanskem (Koncert na borjaču). Na prireditvi Pozdrav poletju je v Štandrežu gostoval mešani pevski zbor Dekoor close harmony iz Utrechta. Zbor je tudi sodeloval pri snemanju in predstavitvi zgoščenke skladb Patricia Quaggiata, ki jo je izdala ZSKP iz Gorice. Na Prazniku špargljev je nastopil MePZ iz Šempetra. Na sporedu so bili trije izleti, in sicer: v aprilu enodnevni v Škofjo Loko (Škofjeloški pasijon) ter šestdnevni v Amsterdam, septembra pa enodnevni na Dolenjsko. Dva večera sta bila namenjena predvajanju slik z omenjenih izletov. En večer je Damjan Paulin predvajal fotografije o južni Turčiji in Cipru. Konec maja je potekal Praznik špargljev s kulturnim in zabavnim programom. Začel se je z odprtjem fotografske razstave posnetkov, ki so nastali poleti 2008 med snemanjem filma Leteča brata Rusjan. Organiziran je bil ex tempore za otroke osnovne šole in vrtca na temo Letala in padalci. Ob prazniku je bil tudi 1. Mladinski slalom bike, ki se ga je udeležilo preko dvajset otrok. Jeseni smo v sredini mesta s kioski sodelovali pri pobudi Okusi ob meji. Septembra je društvo sodelovalo na slovesnosti 100-letnice prvega poleta Ede 5 bratov Rusjan, ki je bila na goriškem letališču s fotografsko razstavo. Na Martinovo pa smo pripravili večer družabnosti, kjer so bile tudi prikazane fotografije o društvenem delovanju. Decembra je društvo sodelovalo na Dnevu miru in pri bakladi, ki sta bila v naši vasi.

MEDNARODNE KULTURNE IZMENJAVE

Pd Štandrež je v letu 2009 nadaljevalo prijateljsko sodelovanje s kulturnimi društvi in ustanovami iz Slovenije, Koroške in dežele FJK.

PODGORA PD PODGORA

Delovanje PD Podgora je bilo leta 2009 usmerjeno v pevsko dejavnost. MePZ Podgora je do poletnih počitnic vodila Sabina Antoni, a čeprav so bili vsi pevci zadovoljni z njo, je sama svetovala, naj bi poiskali dobrega zborovodjo, ki bi zvišal kakovost njihovega petja. Tako je z novo jesensko sezono prevzel vodstvo Peter Pirih, s katerim so vsi pevci zelo zadovoljni. Moško pevsko skupino Akord vodi še vedno Dario Bertinazzi. Katja Bandelli pa vodi Otroški pevski zborček.

27. februarja je društvo priredilo v župnijski dvorani v Podgori Dan slovenske kulture; častni gost večera je bila Erika Jazbar. Na istem večeru so nastopili vsi trije naši zborovski sestavi, MePZ Podgora, MPS Akord in OPZ. V nedeljo, 19. aprila, je društvo izvedlo 4. Natečaj cerkvenega zborovskega petja Bogomir Špacapan, na katerem je tekmovalo šest zborov, štirje iz Slovenije in dva zamejska.

Strokovna žirija je dodelila prvo mesto zboru Sv. Jernej z Opčin. 3. decembra je bilo Miklavževanje. Mešani pevski zbor Podgora je pel še: 15. marca na Primorska poje na Trbižu; 29. marca pri maši zadržnici za Špacapanove v Podgori; 10. maja je nastopil na gradu Dobrovo ob 140. obletnici briškega tabora; 1. novembra na proslavi pri

spomeniku padlim, nato na pokopališču v spomin vseh rajnih; 20. novembra pri sv. maši za Mirka Špacapana v župnijski cerkvi v Podgori; isti dan je nastopil na italijanski Cecilijanki v Gorici, v cerkvi sv. Ignacija; 22. novembra pa na 51. Cecilijanki v KCLB; 26. decembra na Božičnem koncertu v stolni cerkvi v Gorici. Moška pevka skupina Akord je v letu 2009 nastopila: 15. marca na Primorska poje v občinskem kulturnem centru na Trbižu; 7. junija na Gorjanskem; 20. novembra je pela na

Katja Bandelli

italijanski Cecilijanki v cerkvi sv. Ignacija na Travniku; 22. novembra pa na 51. Cecilijanki v KCLB; 4. decembra je pela na predstavitvi knjige Franceta Balantiča in Mirka Špacapana Gospod, za Tabo se bom zdaj napotil. Otroški pevski zbor je 4. aprila pel na revijalnem delu Zlata grla na Vrhju Sv. Mihaela in 3. decembra v župnijski dvorani v Podgori na miklavževanju.

ŠTMAVER KD SABOTIN

Kulturno delovanje v Štmaveru je bilo pestro tudi v minulem letu. V mesecu januarju smo izvedli v društvu 14. natečaj Jaslice pri nas doma in pri sosedih. Prikazali smo diapozitive in razstavili slike vseh jaslic, ki so sodelovale na natečaju. Tudi lani je društvo sodelovalo na pustnih sprevodih v Gorici (15. januarja), na Opčinah (21. februarja), v Sovodnjah (22. februarja) in Trziču (24. februarja). Ni manjkalo seveda niti tradicionalno pustno rajanje otrok po domači vasi. Na lanskem praznovanju sv. Valentina je bil program nekoliko drugačen od ostalih let. Na sedežu društva smo postavili ogrevan šotor in "šagra" je trajala tri dni. V soboto, 31. januarja, je bilo odprtje razstave in nastopil je domači moški pevski zbor, mešani pevski zbor Slavec pa se je predstavil s koncertom. Naslednji petek, soboto in nedeljo smo imeli "šagro" v pokritem šotoru ob zvokih glasbe. V nedeljo smo imeli sveto mašo, po maši pa koncert Pihalnega orkestra Goriška Brda. Na sedežu društva so člani ves dan skrbeli za primerno pogostitev gostov s pijačo, jedajo in tipičnimi štmavskimi štruklji. V postnem času so člani mladinskega odseka pripravili križev pot po vasi; za Veliko noč so pritrkovali v domači

vasi, pri sv. Ivanu v Gorici in v Rupi. Na sedežu društva smo aprila imeli v gosteh voditelje skavtov. Istega meseca je imel v cerkvi v Štmaveru jubilejni koncert S pesmijo skozi cerkveno leto domači moški pevski zbor ob 50. obletnici svojega obstoja. Meseca maja smo sodelovali pri pobudi Naj, naj, naj maj in pri organizaciji 10. Pohoda treh mostov. 23. maja je imel moški pevski zbor na kmetiji Grad v Štmaveru jubilejni koncert Pesmi o ljubezni in vinu ob 50-letnici obstoja. Nastopala sta tudi domači otroški zbor in Vokalno instrumentalna skupina Zali Rovt iz Trziča. Julija je bil v cerkvi v Štmaveru koncert Note v mestu. Istega meseca je društvo sodelovalo ob praznovanju sv. Ane v Pevmi. Predstavili smo knjigo Življenje in delo Angele Boškin in smo si ogledali dokumentarni film o njenem delovanju. Po dolgih letih smo končno odprli in blagoslovili športno-kulturni center. Sobotni večer je bil namenjen glasbi, in sicer rock skupinam.

V nedeljo smo imeli sveto mašo s procesijo, zvečer pa gledališko predstavo in nagajevanje natečaja V domačem vrtu cvetijo. V mesecu oktobru smo organizirali na sedežu društva, v sodelovanju s krajevnim svetom in domačo župnijo, 20. pohod na Sabotin. V soboto je nastopil domači zbor, sledila sta odprtje razstave Ob

Matjaž Pintar

100-letnici prvega poleta bratov Rusjan in ogled dokumentarnega filma Leteča brata Rusjan. Večer je zaključil moški pevski zbor Srečko Kumar iz Kojškega. V nedeljo smo izvedli tradicionalni pohod na Sabotin; po maši smo se vrnili na sedež, kjer je bila družabnost. Novembra

smo pripravili zahvalno nedeljo in martinovanje. V mesecu decembru smo izvedli petnajsti natečaj Jaslice pri nas doma in sosedih. Letos je na natečaju sodelovalo čez štirideset udeležencev, nekaj tudi iz Slovenije. Sočasno smo bili tudi soorganizatorji na 8. slovenski razstavi jaslic z mednarodno udeležbo na Sveti Gori. Proti koncu meseca je ob drugi obletnici vstopa Slovenije v Schengen naše društvo organiziralo na nekdanjem mejnem prehodu Podsabotin srečanje s Podsabotinci. Na miklavževanju smo imeli igrice Inči - strašni požiralec v izvedbi Kulturnega društva Slavec iz Solkana. Moški pevski zbor Štmaver je pod vodstvom Nadje Kovčič nastopil na revijah Cecilijanka, Primorska poje v Biljah, na Dobrovo ob 140. obletnici Slovenskega tabora, pri spomeniku padlim v Pevmi in v Trziču pri Kranju. V mesecu decembru so

peli ob predaji betlehemske luči na domačiji Grad v Štmaveru, 26. decembra pa na božičnem koncertu v goriški stolnici. Otroški pevski zbor je nastopil na reviji Mala Cecilijanka, pri upokojevcih v Solkanu, na božičnici v Pevmi in na raznih prireditvah v vasi.

S 1. strani

Tajniško poročilo

V soboto, 17. oktobra, je bilo srečanje odborov Krščanske kulturne zveze, SNI Urban Jarnik, Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice, Slovenske prosvete iz Trsta in Slovenskega kulturnega središča Planika iz Ukev. Srečanju je sledil izlet po poteh Valentina Omana. V nedeljo, 18. oktobra, je v farni dvorani v Selah gostoval dramski odsek PD Štandrež s komedijo Kaj bodo rekli ljudje...? Primorski dnevi so se nadaljevali še v ponedeljek, 19. oktobra, z odprtjem likovne razstave v prostorih Mohorjeve knjigarne v Celovcu. Svoja dela sta predstavila Paola Bertolini Grudina in Walter Grudina, za glasbeno kuliso je poskrbel violinist Joahim Nanut. Primorski dnevi so se končali v torek, 20. oktobra, v Tischlerjevi dvorani v Celovcu s srečanjem - okroglo mizo - na temo Pomen prisotnosti predstavnikov samostojnih političnih strank SSK in Enotne Liste v občinskih upravah. Nastopili sta obe narodni stranki, EL in SSK (Vladimir Smrtnik in Damijan Terpin), in njuni izvoljeni župani: Franc Jožef Smrtnik, Franka Padovan, Fulvia Premolin in Marko Pisani.

Skupne proslave in prireditve Vsakoletna proslava ob Dnevu slovenske kulture, ki jo s skupnimi močmi prirejajo naše osrednje organizacije, med katere spada tudi Zveza slovenske katoliške prosvete, je bila posvečena 100. obletnici Glasbene mati-

ce v Trstu in je nosila naslov... in čujem te; klavir igra;... Prireditve se je zvrstila na treh prizoriščih, in sicer v nedeljo, 8. februarja, v gledališču Ristori v Čedadu, v torek, 10. februarja, v Kulturnem domu v Trstu in v četrtek, 12. februarja, v Kulturnem domu v Gorici. Letošnja druga skupna prireditve kulturnih organizacij zamejskih Slovencev iz Italije, Avstrije in Madžarske ter Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti z naslovom Brez mej je bila 13. marca v Jakopičevi dvorani v Ljubljani in 15. marca v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Vezna nit med elementi raznih pokrajin je bilo potovanje od reke Rabe do morja skozi besedo, pesem in melodijo.

Priznanja

Podelitev petega priznanja Kazimir Humar je potekala v torek, 17. marca, v dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. Pobudniki priznanja, Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje števerjanskemu organistu in zborovodji Hermanu Srebrničju, ki se več kot 60 let razdaja za rast pevске kulture in sploh za skupnost. O življenju Hermana Srebrničja je spregovorila prof. Lojzka Bratuž. Slovesni večer je sklenil mešani pevski zbor F. B. Sedej iz Števerjana, ki je pod taktirko Mirka Ferlana zapel tri pesmi.

